


การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษาราชการอำเภอ  
ตามทัศนะของศึกษาราชการอำเภอและนักวิชาการศึกษา  
ในเขตการศึกษา 5 และ 6

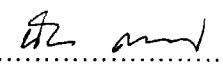
ปริญญานิพนธ์  
ของ  
อนิรุทธ์ ล้ามพระยา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา  
มีนาคม 2543  
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ


คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว  
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการ  
บริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

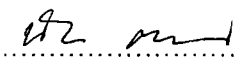
คณะกรรมการควบคุม

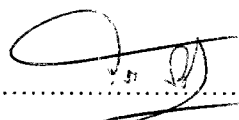
  
.....ประธาน  
(อาจารย์สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์)


  
.....กรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

คณะกรรมการสอบ

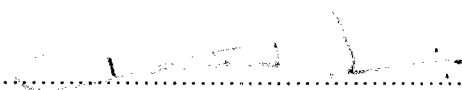
  
.....ประธาน  
(อาจารย์สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์)

  
.....กรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

  
.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระ สุภากิจ)

  
.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม  
(อาจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานิพนธ์ ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร  
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

  
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย  
(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์)

วันที่ .....เดือน มีนาคม พ.ศ. 2543

## ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณา จากอาจารย์สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์ ประธานกรรมการปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระ สุภากิจ และอาจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ กรรมการร่วมสอบปากเปล่า ปริญญานิพนธ์ ซึ่งทุกท่านได้อนุเคราะห์ให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องการจัดทำปริญญานิพนธ์ให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอดจนปริญญานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จ สมบูรณ์ ผู้วิจัยซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุธา ทักษสุวรรณ หัวหน้าภาควิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นายวิมล ศรีสุวรรณ ศึกษาานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ นายประดิษฐ์ แก้วมณี ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดชัยนาท นายสมจิตร เรืองวิไล ศึกษาธิการอำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท นางชุมพรศรี นัทรปิยานนท์ นักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยนาท ที่ได้กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ขอขอบคุณศึกษาธิการอำเภอและนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ในเขตการศึกษา 5 และ 6 ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ นอกจากนี้ ยังขอขอบคุณอาจารย์วินัย วงศ์ฤทัยวัฒนา อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนวัดบ้านหนอง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท นายสัตยชัย พวงมาลี ศึกษาธิการอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท ที่ร่วมให้ข้อเสนอแนะในด้านสถิติและอภิปรายผล

ขอขอบคุณนางสาววัลลภา รักรัยสังข์ เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี สำนักงานศึกษาธิการอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท นางสาววิมลรพี เจริญทรัพย์ยานนท์ นักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท นางสาวอาภรณ์รัตน์ ล้ามพระยา ครูใหญ่โรงเรียนอักษรประสิทธิ์ อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท ที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดพิมพ์ปริญญานิพนธ์ ฉบับนี้ นอกจากนี้ยังขอขอบคุณนางจริยา ล้ามพระยา ที่เป็นกำลังใจและสนับสนุนให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ ที่มีพระคุณยิ่ง ในการปลูกฝัง ชี้นำแนวทาง ตลอดจนส่งเสริมการศึกษา ของผู้วิจัยมาโดยตลอด

อนิรุทธ์ ล้ามพระยา

## สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ .....	1
ภูมิหลัง .....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า .....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า .....	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า .....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ .....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	9
บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานศึกษาริการอำเภอ.....	9
งานแผนงานและพัฒนาชนบท .....	14
บทบาทของศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษา ที่เกี่ยวกับ งานแผนและพัฒนาชนบท .....	28
ทฤษฎีการบริหาร .....	29
สภาพทั่วไปของเขตการศึกษา 5 และ 6 .....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	37
สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า .....	39
3. วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า .....	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง .....	40
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล .....	41
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ .....	42
ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล .....	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล .....	46
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล .....	47
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล .....	48

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....	49
สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล .....	49
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....	49
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....	50
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ...	50
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของ ศึกษาริการอำเภอตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอและ นักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 .....	51
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของ ศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 ...	75
5. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ .....	78
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า .....	78
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า .....	78
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....	80
อภิปรายผล .....	81
ข้อเสนอแนะ .....	85
บรรณานุกรม .....	87
ภาคผนวก .....	92
ภาคผนวก ก .....	93
ภาคผนวก ข .....	100
ประวัติย่อของผู้วิจัย .....	108

## บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1.	ข้อมูลทั่วไปของเขตการศึกษา 5 .....	35
2.	ข้อมูลทั่วไปของเขตการศึกษา 6 .....	36
3.	จำนวนศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษา จำแนกตามจังหวัดและเขตการศึกษา ..	41
4.	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพและเขตการศึกษา ..	50
5.	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ในแต่ละงานและรวมทุกงาน ตามทัศนะของ ศึกษาริการอำเภอ เขตการศึกษา 5 และ 6 .....	51
6.	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ด้านงานข้อมูลและสารสนเทศ ตามทัศนะของ ศึกษาริการอำเภอ เขตการศึกษา 5 และ 6 .....	52
7.	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ด้านงานแผนงาน โครงการ ตามทัศนะของ ศึกษาริการอำเภอ เขตการศึกษา 5 และ 6 .....	53
8.	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ด้านงานติดตามประเมินผล ตามทัศนะของ ศึกษาริการอำเภอ เขตการศึกษา 5 และ 6 .....	55
9.	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ด้านงานพัฒนาชนบท ตามทัศนะของ ศึกษาริการอำเภอ เขตการศึกษา 5 และ 6 .....	56
10.	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ด้านงานกิจการพิเศษ ตามทัศนะของ ศึกษาริการอำเภอ เขตการศึกษา 5 และ 6 .....	59

11.	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในแต่ละงานและรวมทุกงาน ตามทัศนะของ นักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 .....	59
12.	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอ ด้านงานข้อมูลและสารสนเทศ ตามทัศนะของ นักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 .....	63
13.	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอ ด้านงานแผนงาน โครงการ ตามทัศนะของ นักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 .....	63
14.	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอ ด้านงานติดตามประเมินผล ตามทัศนะของ นักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 .....	67
15.	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอ ด้านงานพัฒนาชนบท ตามทัศนะของ นักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 .....	69
16.	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอ ด้านงานกิจการพิเศษ ตามทัศนะของ นักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 .....	72
17.	เปรียบเทียบการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอใน แต่ละงานและรวมทุกงาน ตามทัศนะของศึกษานิเทศก์อำเภอ เขตการศึกษา 5 และ 6 ...	75
18.	เปรียบเทียบการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอใน แต่ละงานและรวมทุกงาน ตามทัศนะของนักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 ...	76
19.	เปรียบเทียบการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในแต่ละงานและรวมทุกงาน ตามทัศนะของ ศึกษานิเทศก์อำเภอและ นักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 .....	77

## บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1. แผนภูมิแสดงการแบ่งงานสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ โครงสร้างแบบที่ 1 สำนักงานศึกษาธิการอำเภอที่เป็นคลังอำเภอ .....	13
2. แผนภูมิแสดงการแบ่งงานสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ โครงสร้าง แบบที่ 2 และแบบที่ 3 สำนักงานศึกษาธิการอำเภอเมือง อำเภอทั่วไป และอำเภอขนาดเล็ก .....	13
3. แผนภูมิแสดงการแบ่งงานสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ โครงสร้างแบบที่ 4 สำนักงานศึกษาธิการกิ่งอำเภอ .....	14
4. แผนภูมิการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมและ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของอำเภอ .....	21

## บทที่ 1

### บทนำ

#### ภูมิหลัง

สำนักงานศึกษาธิการอำเภอเป็นส่วนราชการประจำอำเภอมีศึกษาธิการอำเภอเป็นหัวหน้าส่วนราชการและตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สป. 625/2539 เรื่องการกำหนดอำนาจหน้าที่และแนวปฏิบัติราชการของศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ กำหนดให้ศึกษาธิการอำเภอเป็นผู้แทนกระทรวงปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติราชการอันเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการภายในเขตอำเภอ ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ให้ศึกษาธิการอำเภอบริหารหรือประสานงานกับส่วนราชการหรือราชการส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาภายในเขตอำเภอ เพื่อให้การจัดการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ภายในเขตอำเภอดำเนินไปด้วยดีและมีเอกภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2539 : 2)

ตามแผนอัตรากำลัง 3 ปี รอบที่ 4 ได้แบ่งงานภายในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอตามลักษณะและปริมาณงานในความรับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอทั่วไปออกเป็น 2 งาน ได้แก่ งานบริหารทั่วไป งานส่งเสริมการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม และแบ่งงานภายในสำนักงานศึกษาธิการกิ่งอำเภอ ออกเป็น 3 งาน ได้แก่ งานธุรการ งานแผนงานและพัฒนาชนบท งานส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสำนักงานศึกษาธิการอำเภอทั่วไป นั้น งานแผนงานและพัฒนาชนบท เป็นภารกิจที่อยู่ในงานส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2540 ก : 65-68) นอกจากนี้สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ยังได้กำหนดภารกิจของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เป็น 3 ภารกิจ คือ ภารกิจหลัก ภารกิจรอง และภารกิจสนับสนุน ภารกิจหลักนั้น กำหนดให้ปฏิบัติงานในด้านการดำเนินงานข้อมูลและสารสนเทศ ดำเนินงานนโยบาย แผนงานและงบประมาณ กำกับติดตามประเมินผล และรายงานควบคุมและส่งเสริมมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมพัฒนาและประสานการจัดการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของอำเภอ

งานแผนงานและพัฒนาชนบทของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานข้อมูลและสารสนเทศ งานแผนงาน โครงการ งานติดตามประเมินผล งานพัฒนาชนบทและงานกิจการพิเศษ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2540 ก : 223) จะเห็นได้ว่า งานแผนงานและพัฒนาชนบทนั้น เป็นงานที่เป็นภารกิจหลักของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ต้องปฏิบัติในฐานะผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตอำเภอและสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2533 : 136) ได้กำหนดกรอบในการปฏิบัติงานพัฒนาชนบทสำหรับสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ โดยระบุให้ปฏิบัติงาน ในฝ่ายแผนงานและพัฒนาชนบทอีกด้วย

ภารกิจหลักของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ส่วนใหญ่เป็นงานพัฒนา ส่วนงานที่จะต้องปฏิบัติ ตามกฎหมาย ระเบียบที่กำหนด ให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ และหน้าที่ของ ศึกษาธิการอำเภอ ทั้งที่มีผู้แทนกรม หรือหน่วยงานในพื้นที่รับผิดชอบอยู่แล้ว และที่ไม่มีผู้แทนกรม หรือหน่วยงานในพื้นที่รับผิดชอบอยู่นั้นก็ เป็นงานหลักของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เช่นกัน แต่ กำหนดให้เป็นภารกิจรอง และปฏิบัติในฐานะผู้แทนกรม ส่วนภารกิจหลักนั้นปฏิบัติในฐานะผู้แทน กระทรวง (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2540 ก : 174-175) งานแผนงานและพัฒนาชนบททั้ง 5 งานดังกล่าวนี้ จะต้องปฏิบัติในฐานะผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการเริ่มตั้งแต่ทำหน้าที่เป็นศูนย์ข้อมูล และสารสนเทศ ทำหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูลทางการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม แล้วนำมา ประมวลปรับแต่งให้เป็นสารสนเทศ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรมของอำเภอ การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม อำเภอ แผนพัฒนาอำเภอ แผนปฏิบัติการประจำปีของอำเภอ ซึ่งเป็นแผนรวมของทุกกรมในกระทรวง ศึกษาธิการ ในการพัฒนาชนบทและเป็นแผนรวมของทุกกระทรวงในส่วนภูมิภาคในเขตอำเภอ ตลอดคนต้องทำหน้าที่ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ ในการพัฒนาชนบท ด้านการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรมของทุกกรมในเขตอำเภอรวมทั้งต้องรับผิดชอบงาน ภารกิจพิเศษของกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตอำเภอและต้องปฏิบัติงานในฐานะผู้แทนกระทรวง ศึกษาธิการในระดับอำเภอทั้ง 5 งาน

อนึ่ง งานพัฒนาชนบท ซึ่งเป็นงานหลักของงานแผนงานและพัฒนาชนบทนั้น เป็นหน้าที่ของ สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ การปฏิบัติงานดังกล่าวนี้เป็นการปฏิบัติราชการที่สอดคล้องกับนโยบาย ของรัฐบาลที่ต้องการกระจายการพัฒนาและความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น จนทำให้คณะรัฐมนตรี ออกระเบียบว่าด้วยการบริหารการพัฒนาเพื่อกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น พ.ศ. 2539 ขึ้น และกำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการของอำเภอซึ่ง ได้แก่ ศึกษาธิการอำเภอ ร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาอำเภอซึ่งเรียกโดยย่อว่า “กพอ.” และให้ครู ในตำบลหรือนักวิชาการศึกษา หรือเจ้าหน้าที่อื่น สังกัดสำนักงานศึกษาธิการอำเภอร่วมเป็นคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการ พัฒนาชนบทระดับตำบลซึ่งเรียกโดยย่อว่า “คปต.” และกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ผู้แทนกระทรวง ศึกษาธิการใน คปต. เป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในระดับตำบล (สำนักงานกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2539 : 74-77)

บทบาทและหน้าที่ของงานแผนงานและพัฒนาชนบทดังกล่าว ศึกษาธิการอำเภอจะต้อง ตระหนักถึงความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ในระดับอำเภอและตำบลนั้น จะต้องปฏิบัติงานร่วมกับข้าราชการกระทรวงอื่น ๆ อย่างใกล้ชิด ความสำเร็จหรือความล้มเหลว ศึกษาธิการอำเภอจะต้องรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้บริหารและเป็น

ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนนักวิชาการศึกษา ซึ่งมีภาระหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดทำแผนทุกประเภท การเก็บรวบรวม วิเคราะห์ เผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ การตรวจติดตาม ประเมินการจัดกิจกรรม ประสานการจัดกิจกรรม เพื่อการพัฒนาชนบท หมวดกระทรวงศึกษาธิการ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือผู้รับผิดชอบในฐานะผู้ปฏิบัติงานแผนงานและพัฒนาชนบทนั่นเอง (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2540 ก : 216) ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอนั้น น่าจะขึ้นอยู่กับทำให้ความสำคัญ โดยการกระตุ้น แนะนำ ส่งเสริม กำกับ เร่งรัด ประสานงาน สั่งการและการมอบหมายงานของศึกษาธิการอำเภอ เพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความร่วมแรงร่วมใจกันในการปฏิบัติงาน จากการศึกษาข้อมูลการทำงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอในปัจจุบันเปรียบเทียบกับบทบาทหน้าที่ตามพระราชกฤษฎีกาการแบ่งส่วนราชการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2535 สำนักงานศึกษาธิการอำเภอปฏิบัติงานด้านการประสานงาน ร้อยละ 60.096 ปฏิบัติงานของสำนักงานปลัดกระทรวง ร้อยละ 11.538 ปฏิบัติงานในฐานะผู้แทนกระทรวง ร้อยละ 9.134 ด้านการติดตามเร่งรัด ร้อยละ 7.451 ในฐานะหัวหน้าส่วนราชการ ร้อยละ 7.451 และด้านนโยบายของกระทรวง ร้อยละ 4.326 ตามลำดับ (สมาคมศึกษาธิการแห่งประเทศไทย. 2540 : 69)

จากการเปรียบเทียบดังกล่าว สำนักงานศึกษาธิการอำเภอปฏิบัติงานในภารกิจหลักตามบทบาทด้านผู้แทนกระทรวง ด้านการติดตามเร่งรัด และด้านนโยบายของกระทรวง ซึ่งเป็นงานในด้านงานแผนงานและพัฒนาชนบทรวมกันได้เพียง ร้อยละ 20.911 เท่านั้น การปฏิบัติงานจะหนักไปในด้านภารกิจรอง คือด้านการประสานงานถึง ร้อยละ 60.096 ซึ่งงานดังกล่าวนี้ คือ งานด้านบริหารทั่วไป ทั้งนี้เพราะงานบริหารทั่วไป เป็นงานที่มีการไหลเวียนอยู่ตลอดเวลา มีระยะเวลาในการดำเนินงานจำกัด ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวจะต้องถูกกำหนดและเร่งรัดจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เขตการศึกษา และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการแล้วแต่กรณี ทำให้ศึกษาธิการอำเภอต้องปฏิบัติให้เสร็จทันตามกำหนดระยะเวลาด้วยเหตุนี้เองทำให้ศึกษาธิการอำเภอให้ความสำคัญกับงานแผนงานและพัฒนาชนบทซึ่งเป็นงานที่บริหารและปฏิบัติค่อนข้างอิสระอยู่ในเขตอำเภอน้อยกว่างานอื่น ๆ ทั้งที่เป็นภารกิจหลัก ต้องปฏิบัติในฐานะผู้แทนกระทรวง ซึ่งจำเป็นจะต้องให้ความสำคัญมากกว่าภารกิจด้านอื่น ๆ ซึ่งเป็นภารกิจรองและภารกิจสนับสนุน(สมาคมศึกษาธิการแห่งประเทศไทย.2540:70)

นอกจากนี้จากผลการประเมินการบริหารสำนักงานศึกษาธิการอำเภอของกองตรวจและรายงานสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2537 สำนักงานศึกษาธิการอำเภอขนาดใหญ่หมวดงานบริหารทั่วไป ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 1.95 หมวดงานแผนงานและพัฒนาชนบท ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 6.15 หมวดส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ .097 ส่วนสำนักงานศึกษาธิการอำเภอขนาดเล็ก หมวดงานบริหารทั่วไป ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 5.67 หมวดงานแผนงานและ

พัฒนาชนบท ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 11.97 หมวดส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไม่ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 4.83 (กองตรวจและรายงานสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2537 : 20)

ทั้งสำนักงานขนาดใหญ่และขนาดเล็ก หมวดงานแผนงานและพัฒนาชนบท ไม่ผ่านเกณฑ์มากกว่า หมวดงานอื่น ๆ และจากผลการประเมินการบริหารสำนักงานศึกษาธิการอำเภอของเขตการศึกษา 6 ปรากฏว่าหมวดงานบริหารทั่วไป ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 4.24 หมวดงานแผนงานและพัฒนาชนบท ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 3.66 และหมวดส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 3.67 จะเห็นได้ว่า หมวดงานแผนงานและพัฒนาชนบท ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าหมวดอื่น ๆ เช่นกัน (สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6. 2538 : 11-17)

จากการศึกษาข้อมูลการทำงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เปรียบเทียบตาม พระราชกฤษฎีกาการแบ่งส่วนราชการดังกล่าว ปรากฏว่าสำนักงานศึกษาธิการอำเภอปฏิบัติภารกิจหลัก ในฐานะผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการหรือปฏิบัติงานในด้านงานแผนงานและพัฒนาชนบทได้เพียง ร้อยละ 20.91 และการประเมินผลการบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอของกองตรวจ และรายงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่าสำนักงานศึกษาธิการอำเภอทั้งขนาดใหญ่และ ขนาดเล็กทั่วประเทศบริหารงานด้านงานแผนงานและพัฒนาชนบท ไม่ผ่านเกณฑ์มากกว่างานด้าน อื่นๆ นอกจากนี้ ผลการประเมินการบริหารสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ของเขตการศึกษา 6 ยังพบว่า งานแผนงานและพัฒนาชนบท ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่างานด้านอื่นๆเช่นกัน

ผู้วิจัยในฐานะเป็นศึกษาธิการอำเภอ และเป็นผู้บริหารการศึกษา จึงสนใจที่จะศึกษา การบริหารงานด้านงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอตามทัศนะของ ศึกษาธิการอำเภอและนักวิชาการศึกษาในเขตการศึกษา 5 และ 6 เพื่อต้องการทราบว่าศึกษาธิการอำเภอ ในเขตการศึกษา 5 และ 6 บริหารงานด้านงานแผนงานและพัฒนาชนบทในแต่ละงาน อยู่ในระดับใด ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ศึกษาธิการอำเภอสามารถนำไปพัฒนาการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับทัศนะของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน นอกจากนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการยังจะใช้เป็น แนวทางในการวางแผนพัฒนาบทบาทของศึกษาธิการอำเภอได้อีกด้วย

### ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอตาม ทัศนะของศึกษาธิการอำเภอและนักวิชาการศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอใน แต่ละงาน จำแนกตามตัวแปรสถานภาพและเขตการศึกษา

## ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าจะทำให้ทราบระดับการปฏิบัติงานด้านงานแผนงานและพัฒนา  
 ชนบทของศึกษาริการอำเภอว่ามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับใด ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ศึกษาริการอำเภอ  
 ได้พัฒนาหรือปรับปรุงการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น  
 นอกจากนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาริการยังจะใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาบทบาท  
 ของศึกษาริการอำเภอได้อีกทางหนึ่งด้วย

## ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

### 1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะศึกษาการบริหารงานของศึกษาริการอำเภอ ในด้านการบริหารงาน  
 แผนงานและพัฒนาชนบท ในเขตการศึกษา 5 และ 6 ในขอบเขตงาน 5 งาน ตามภาพประกอบ 3  
 ตามที่กำหนดไว้ในแผนอัตรากำลัง 3 ปี ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาริการ คือ

- 1.1 งานข้อมูลและสารสนเทศ
- 1.2 งานแผนงาน โครงการ
- 1.3 งานติดตามประเมินผล
- 1.4 งานพัฒนาชนบท
- 1.5 งานกิจการพิเศษ

### 2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการ  
 ศึกษาของสำนักงานศึกษาริการอำเภอในเขตการศึกษา 5 และ 6 จำนวน 238 คน จำแนกเป็น  
 ศึกษาริการอำเภอ 119 คน นักวิชาการศึกษาของสำนักงานศึกษาริการอำเภอ 119 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มาจากประชากรที่กล่าวไว้  
 ในข้อ 2.1 จำแนกได้ดังนี้

2.2.1 ศึกษาริการอำเภอใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนทั้งสิ้น  
 119 คน

2.2.2 นักวิชาการศึกษาใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนทั้งสิ้น  
 119 คน

### 3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

#### 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

- 3.1.1.1 ศึกษาธิการอำเภอ
- 3.1.1.2 นักวิชาการศึกษา
- 3.1.2 เขตการศึกษา ได้แก่
  - 3.1.2.1 เขตการศึกษา 5
  - 3.1.2.2 เขตการศึกษา 6

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารงานด้านงานแผนงานและพัฒนาชนบท  
ในขอบเขตงาน 5 งาน คือ

- 3.2.1 งานข้อมูลและสารสนเทศ
- 3.2.2 งานแผนงานโครงการ
- 3.2.3 งานติดตามประเมินผล
- 3.2.4 งานพัฒนาชนบท
- 3.2.5 งานกิจการพิเศษ

### นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท หมายถึง การวางแผน การปฏิบัติงาน การกำหนดนโยบาย การกำหนดเป้าหมาย การควบคุมและการประเมินผลการปฏิบัติงานตามเป้าหมาย การประสานการจัดการตามภาระหน้าที่ การแก้ไขเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของศึกษาธิการอำเภอในขอบเขตงาน 5 งาน คือ งานข้อมูลและสารสนเทศ งานแผนงาน โครงการ งานติดตามประเมินผล งานพัฒนาชนบท และงานกิจการพิเศษ

1.1 งานข้อมูลและสารสนเทศ หมายถึง งานการจัดเก็บข้อมูลทางการศึกษาการศาสนา และการวัฒนธรรม การประมวลหรือปรับแต่งให้เป็นสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรมของอำเภอ การจัดระเบียบข้อมูลเป็นหมวดหมู่ การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ

1.2 งานแผนงานโครงการ หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์สภาพการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม การวิเคราะห์นโยบาย แผนงานโครงการ การจัดทำแผนพัฒนาประจำปี การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี การบริหารงบประมาณ การวางแผนพัฒนาศึกษา การประสานการปฏิบัติตามแผนงานโครงการ การเสนอของบประมาณประจำปี ของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ

1.3 งานติดตามประเมินผล หมายถึง การตรวจสอบติดตามผลการปฏิบัติงานตามกฎหมาย การปฏิบัติตามแผนงานโครงการ การปฏิบัติตามแนวปฏิบัติงานของสถานศึกษา การติดตามผลการปฏิบัติงานตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ การติดตามผล

การปฏิบัติงาน โครงการพิเศษของกระทรวงศึกษาธิการ การวิเคราะห์ความก้าวหน้าปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานตามนโยบาย แผนงาน งานและ โครงการ การรายงานความก้าวหน้าปัญหาอุปสรรค การเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน การประเมินผล การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์และผลกระทบของการดำเนินงานตามแผนงานและ โครงการของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ

1.4 งานพัฒนาชนบท หมายถึง การสำรวจ รวบรวม ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทราบปัญหาและความต้องการในการพัฒนาชนบทของประชาชน การให้บริการข้อมูลข่าวสาร การประสาน การปฏิบัติตามแผนพัฒนาชนบทระดับตำบล หมู่บ้าน การตรวจสอบความเป็นไปได้ของโครงการ การสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาแก่องค์การบริหารส่วนตำบล การสนับสนุนวิชาการและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการพัฒนาชนบทแก่องค์การบริหารส่วนตำบล การติดตามผล การรายงานผลการพัฒนาชนบท การจัดกิจกรรมให้ความรู้ประสบการณ์พื้นฐานอาชีพแก่ประชาชน การจัดกีฬาและนันทนาการ การส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ การสนับสนุนการปฏิบัติงาน ฝ่ายสังคมในคณะกรรมการบริหารส่วนตำบล และกรรมการหมู่บ้าน การจัดตั้งกลุ่มสนับสนุนการพัฒนา การศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ให้กับชุมชน

1.5 งานกิจการพิเศษ หมายถึง การดำเนินการงานการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติ การดำเนินการงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การแก้ไขปัญหาค่าครองชีพไม่สงบในสถานศึกษา การดำเนินงานอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง การดำเนินงาน โครงการพระราชดำริ การดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษา การดำเนินงานเตรียมพื้นฐานอาชีพแก่นักเรียน นักศึกษา การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและวินัยของเยาวชน ประชาชนและข้าราชการ การยกย่องเชิดชูเกียรติหน่วยงานสถานศึกษา การยกย่องเชิดชูเกียรติบุคลากรทางการศึกษาที่มีผลงานดีเด่น การส่งเสริมการจัด การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การประสานการรับนักเรียน นักศึกษา การดำเนินงานป้องกันอุบัติเหตุ การดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค การคัดเลือก โรงเรียนและนักเรียนเข้ารับรางวัลพระราชทาน และการจัดกิจกรรมพิเศษที่จังหวัดหรืออำเภอมอบหมาย

2. ทักษะ หมายถึง ความคิดเห็นของศึกษาธิการอำเภอและนักวิชาการศึกษาที่มีต่อการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอ

3. สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ตำแหน่งหรือหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่ง ได้แก่

3.1 ศึกษาธิการอำเภอ หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการให้ทำหน้าที่บริหารงานด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประจำอำเภอและกิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษา 5 และ 6 ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

3.2 นักวิชาการศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ให้ไปปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอและให้ทำหน้าที่รับผิดชอบงานแผนงานและพัฒนาชนบท ในกรณีของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอที่ไม่มีนักวิชาการศึกษาให้หมายถึงบุคลากรของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานแผนงานและพัฒนาชนบท ในเขตการศึกษา 5 และ 6

4. เขตการศึกษา หมายถึง ท้องที่ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศในพระราชกฤษฎีกา แบ่งออกเป็นเขตการศึกษา 12 เขต เพื่อประโยชน์ในการบริหารการศึกษา

4.1 เขตการศึกษา 5 หมายถึง ท้องที่ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศในพระราชกฤษฎีกาแบ่งออกเป็นเขตเพื่อประโยชน์ในการบริหารการศึกษา ประกอบไปด้วยจังหวัดต่าง ๆ 6 จังหวัด ได้แก่ ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี กาญจนบุรีและสมุทรสงคราม

4.2 เขตการศึกษา 6 หมายถึง ท้องที่ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศในพระราชกฤษฎีกาแบ่งออกเป็นเขตเพื่อประโยชน์ในการบริหารการศึกษา ประกอบไปด้วยจังหวัดต่าง ๆ 7 จังหวัด ได้แก่ ถนบุรี สระบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยาและอุทัยธานี

## บทที่ 2

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอตามที่กำหนดไว้ในแผนอัตรากำลัง 3 ปี รอบที่ 4 (ปีงบประมาณ 2539-2542) ตามทัศนะของศึกษานิเทศก์อำเภอและนักวิชาการศึกษา เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้มีข้อมูลพื้นฐานและหลักวิชาการสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าและอภิปรายผล ผู้วิจัยศึกษาคำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับต่อไปนี้

1. บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ
2. งานแผนงานและพัฒนาชนบท
  - 2.1 งานข้อมูลสารสนเทศ
  - 2.2 งานแผนงานและ โครงการ
  - 2.3 งานติดตามประเมินผล
  - 2.4 งานพัฒนาชนบท
  - 2.5 งานกิจการพิเศษ
3. บทบาทของศึกษานิเทศก์อำเภอและนักวิชาการศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับงานแผนงานและพัฒนาชนบท
4. ทฤษฎีการบริหาร
5. สภาพทั่วไปของเขตการศึกษา 5 และ 6
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

#### บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ

สำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอเป็นส่วนราชการประจำอำเภอมีศึกษานิเทศก์อำเภอซึ่งเป็นผู้แทนกระทรวงเป็นหัวหน้าส่วนราชการ สำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ โดยทั่วไปจะตั้งสำนักงานอยู่บนที่ว่าการอำเภอ แต่มีอยู่จำนวนหนึ่งที่มีความพร้อมและสามารถแยกสำนักงานออกไปตั้งเป็นเอกเทศไม่อยู่รวมบนที่ว่าการอำเภอ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษานิเทศก์. 2535 : 48-50) ได้กำหนดอำนาจหน้าที่และ โครงสร้างการบริหารงานของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ ไว้ดังนี้

สำนักงานศึกษาธิการอำเภอเป็นส่วนราชการบริหารส่วนภูมิภาค สังกัดสำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวง ศึกษาธิการ พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 (ฉบับที่ 2) ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ดังนี้

1. ประสานและจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรมของอำเภอ และ แผนปฏิบัติการ รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน โครงการ การตั้งและการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีให้สอดคล้องกับแผนแม่บทของกระทรวงและแผนจังหวัด ตลอดจนกำกับ เร่งรัด ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการของหน่วยงานสังกัดกระทรวงภายในอำเภอและ เป็นหน่วยข้อมูลทางการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม

2. ประสานและส่งเสริมการดำเนินงานด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมรวมทั้ง ส่งเสริมและควบคุมมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานทั้งในและนอกสังกัดกระทรวง ภายในอำเภอตลอดจนดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการการศึกษา การศาสนาและ การวัฒนธรรมของอำเภอ

3. ปฏิบัติราชการตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การศาสนาและ การวัฒนธรรม ซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอหรือศึกษาธิการอำเภอที่ได้รับมอบหมาย

4. ปฏิบัติราชการของกระทรวงซึ่งมิได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใด ในอำเภอโดยเฉพาะ

5. ปฏิบัติงานร่วมหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับ มอบหมาย

นอกจากนี้ ยังกำหนดภารกิจของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ไว้ดังนี้

1. ภารกิจหลัก ได้แก่

1.1 ดำเนินงานข้อมูลและสารสนเทศ

1.2 ดำเนินงานนโยบายแผนงานและงบประมาณ

1.3 กำกับติดตามประเมินผลและรายงาน

1.4 ควบคุมและส่งเสริมมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

1.5 ส่งเสริม พัฒนาและประสานการจัดการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของอำเภอ

2. ภารกิจรอง ได้แก่

2.1 ปฏิบัติงานที่กฎหมายระเบียบกำหนดให้เป็นหน้าที่ของสำนักงาน

ศึกษาธิการอำเภอและศึกษาธิการอำเภอ แต่มีผู้แทนกรมหรือหน่วยงานในพื้นที่รับผิดชอบอยู่แล้ว

2.2 ปฏิบัติงานที่กรมมอบหมายให้ดำเนินการแทน

### 3. การกิจสนับสนุน

#### 3.1 ปฏิบัติงานที่เริ่มดำเนินการในพื้นที่อำเภอ

#### 3.2 ปฏิบัติงานที่อำเภอมอบหมาย (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2540 ก :

174-175) จากอำนาจหน้าที่ตามพระราชกฤษฎีกาตั้งกล่าว จะเห็นว่าสำนักงานศึกษาธิการอำเภอมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องปฏิบัติงานเกี่ยวกับการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ซึ่งเป็นงานในหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการใน 3 ฐานะ คือ

1. ในฐานะกระทรวงศึกษาธิการ โดยเหตุที่กระทรวงศึกษาธิการมีส่วนราชการ หน่วยงาน สถานศึกษาในสังกัดเป็นจำนวนมากและส่วนใหญ่กระจายอยู่ในส่วนภูมิภาคในเขตอำเภอ สำนักงานศึกษาธิการอำเภอเป็นส่วนราชการในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเพียงส่วนราชการเดียวในระดับอำเภอที่แบ่งส่วนราชการเป็นส่วนภูมิภาค จึงมีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติราชการของกระทรวงศึกษาธิการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ระเบียบซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการรวมทั้งการปฏิบัติงานตามที่กระทรวงศึกษาธิการมอบหมายให้ดำเนินการหรือปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงซึ่งมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องปฏิบัติงานในฐานะของกระทรวง คือ

1.1 มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบการปฏิบัติราชการของกระทรวงซึ่งมิได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใดในอำเภอ โดยเฉพาะ

1.2 รับผิดชอบการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอซึ่งกระทรวงมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งการให้นายอำเภอปฏิบัติตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

1.3 จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรมของอำเภอและแผนปฏิบัติการของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงในอำเภอ

1.4 จัดสรรงบประมาณประจำปีของหน่วยงานสังกัดกระทรวงในอำเภอ

1.5 เป็นหน่วยข้อมูลทางการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ในฐานะเป็นหน่วยข้อมูลกลางของกระทรวงในอำเภอ โดยมีหน่วยงานสถานศึกษาเป็นเครือข่ายข้อมูล

2. ในฐานะสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของปลัดกระทรวงและสำนักงานปลัดกระทรวงตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดินรวมทั้งการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับและมติที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ คือ

2.1 การจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน โครงการของหน่วยงานสังกัดกระทรวงในอำเภอให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติราชการและนโยบายของกระทรวง

2.2 กำกับเร่งรัดติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการของหน่วยงานสังกัดกระทรวงในอำเภอ

2.3 มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับและมติที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ

3. ในฐานะกรมต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและคุรุสภาอำเภอ โดยเหตุที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้แบ่งส่วนราชการเป็นกรม จำนวน 14 กรม มีองค์กรครูซึ่งจัดตั้งตามพระราชบัญญัติครู คือ คุรุสภา ซึ่งหน่วยงานดังกล่าว ไม่มีส่วนราชการและหน่วยงานในส่วนภูมิภาค หรือมีแต่ส่วนราชการดังกล่าว ได้มอบอำนาจหรือมอบหมายงานให้สำนักงานศึกษาธิการอำเภอเป็นผู้ปฏิบัติงานแทน การปฏิบัติงานดังกล่าวจึงอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้เริ่มดำเนินการจัดทำแผนอัตรากำลัง 3 ปี มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530 ซึ่งเป็นแผนอัตรากำลัง 3 ปี รอบที่ 1 ซึ่งในปัจจุบันนี้สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกำลังดำเนินการจัดทำแผนอัตรากำลัง 3 ปี รอบที่ 4 อยู่ สาระสำคัญของแผนอัตรากำลังดังกล่าวนี้ เป็นการกำหนด โครงสร้างของสำนักงาน การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและตำแหน่งของข้าราชการของสำนักงานสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ทุกสำนักงานทุกระดับในแผนอัตรากำลัง 3 ปี รอบที่ 3 (ปีงบประมาณ 2536-2538) ได้ดำเนินการ โดยคำนึงถึงนโยบายของรัฐบาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงระบบราชการและระบบข้าราชการ ตามมติคณะรัฐมนตรีซึ่งได้กำหนดมาตรการชะลอการเพิ่มจำนวนข้าราชการ เพื่อให้ระบบราชการเล็กกระทัดรัด มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : คำนำ)

แผนอัตรากำลัง 3 ปี รอบที่ 4 (ปีงบประมาณ 2539-2542) ซึ่งเป็นแผนอัตรากำลังที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้จัดแบ่งงานภายในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ตามประเภท ลักษณะและปริมาณงานในความรับผิดชอบ โดยแบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ

โครงสร้างแบบที่ 1 สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ที่เป็นคลังอำเภอ แบ่งงานภายในออกเป็น 3 งาน คือ

1. งานบริหารทั่วไป
2. งานการเงินและบัญชี
3. งานส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

โครงสร้างแบบที่ 2 สำนักงานศึกษาธิการอำเภอเมืองและอำเภอทั่วไป แบ่งออกเป็น 2 งาน คือ

1. งานบริหารทั่วไป
2. งานส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

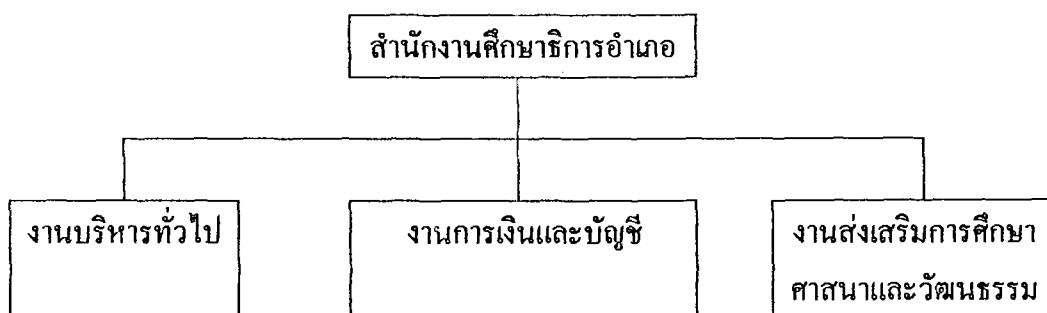
โครงสร้างแบบที่ 3 สำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอทั่วไปขนาดเล็ก แบ่งออกเป็น 2 งาน คือ

1. งานบริหารทั่วไป
2. งานส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

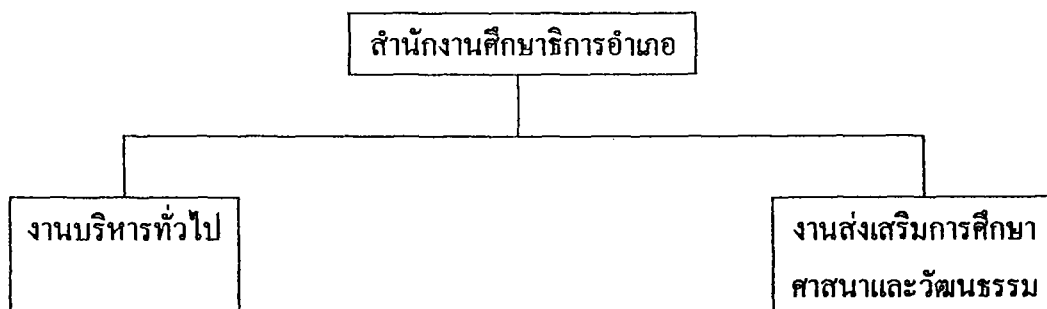
โครงสร้างแบบที่ 4 สำนักงานศึกษานิเทศก์กิ่งอำเภอ แบ่งออกเป็น 3 งาน คือ

1. งานธุรการ
2. งานแผนงานและพัฒนาชนบท
3. งานส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

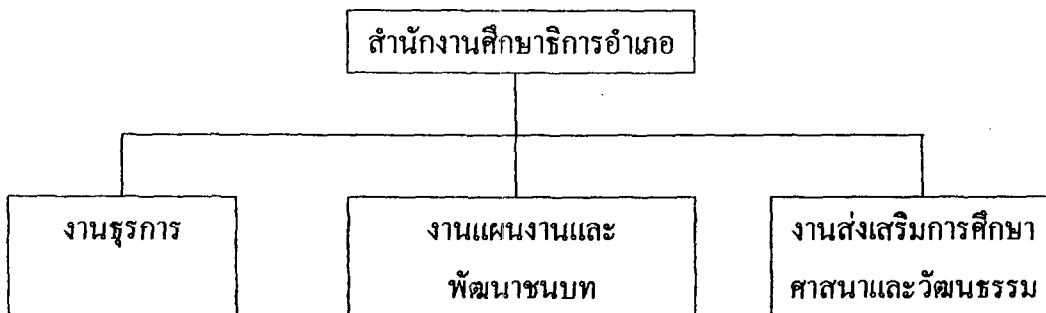
การแบ่งงานภายใน สำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ สามารถนำเสนอเป็นแผนภูมิได้  
ดังแผนภูมิภาพประกอบที่ 1-3(สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.2540 ก :144-145)



ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงการแบ่งงานสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ โครงสร้างแบบที่ 1  
สำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอที่เป็นคลังอำเภอ



ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงการแบ่งงานสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ โครงสร้างแบบที่ 2  
และแบบที่ 3 สำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอเมือง อำเภอทั่วไป และอำเภอทั่วไปขนาดเล็ก



ภาพประกอบ 3 แผนภูมิแสดงการแบ่งงานสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ โครงสร้างแบบที่ 4  
สำนักงานศึกษาธิการกิ่งอำเภอ

ในการศึกษาครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะงานแผนงานและพัฒนาชนบท ของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ตาม โครงสร้างแบบที่ 4

#### งานแผนงานและพัฒนาชนบท

งานแผนงานและพัฒนาชนบท เป็นภารกิจหลักซึ่งอยู่ในงานส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอทั่วไป และอยู่ในงานแผนงานและพัฒนาชนบทของสำนักงานศึกษาธิการกิ่งอำเภอ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานปลัดกระทรวงให้ความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะอย่างที่กล่าวมาแล้วว่า งานแผนงานและพัฒนาชนบทนี้เป็นงานที่สำนักงานศึกษาธิการอำเภอหรือศึกษาธิการอำเภอจะต้องแสดงบทบาทของผู้แทนกระทรวง อย่างแท้จริง สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ(2540 ก : 145-146) ได้กำหนดงานในหน้าที่รับผิดชอบของงานแผนงานและพัฒนาชนบทไว้ 5 งาน คือ งานข้อมูลสารสนเทศ งานแผนงาน โครงการ งานติดตามประเมินผล งานพัฒนาชนบทและงานกิจการพิเศษ

#### งานข้อมูลสารสนเทศ

งานข้อมูลและสารสนเทศ ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ในสังคม เป็นกลุ่มสัญลักษณ์แทนปริมาณหรือการกระทำต่าง ๆ ที่ยังไม่ผ่านการประมวลผลข้อมูลอาจอยู่ในรูปของตัวเลข ตัวหนังสือ ภาพเคลื่อนไหว รูปภาพหรือคำบอกเล่า สารสนเทศ (Information) หมายถึง ข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว และผ่านกระบวนการประมวลผล บวก ลบ คูณ หาร เปรียบเทียบแล้วมีความชัดเจนขึ้น สามารถนำมาใช้ในการพิจารณาตัดสินใจหรือดำเนินการใด ๆ ต่อไปได้ เช่น อัตราส่วนครูต่อนักเรียน การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับปัจจุบันกับอดีต เป็นต้น

(อริปิตย์ คลีสูนทร. 2534 : 25) อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าความหมายของข้อมูลและสารสนเทศจะแตกต่างกันก็มีความเกี่ยวพันเชื่อมโยงซึ่งกันและกันอย่างแยกไม่ออก กล่าวคือ เมื่อใดก็ตามที่มีการจัดกระทำข้อมูลให้เป็นระบบระเบียบสามารถให้ความรู้ได้ก็จะกลายเป็นสารสนเทศทันที

ความสำคัญของระบบข้อมูลและสารสนเทศต่อการบริหาร

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ระบบสารสนเทศเป็นเครื่องมือที่จะช่วยในการดำเนินงานต่าง ๆ ทั้งในภาครัฐบาลและเอกชน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ลดค่าใช้จ่าย ประหยัดเวลา และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน หน้าที่ทั้งหมดของการจัดการซึ่งได้แก่ การวางแผนการดำเนินการและการควบคุมเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จในการดำเนินการขององค์กร

ประเสริฐ ภัทรมัย (2534 : 27) สรุปว่า ระบบสารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จในการดำเนินการขององค์กร เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสิ่งหนึ่งในการบริหารหรือการจัดการทั้งในปัจจุบันและอนาคตทั้งนี้เพราะ (1) การบริหารงานในปัจจุบันและอนาคตมีความยุ่งยากซับซ้อนขึ้นกว่าในอดีตมาก (2) ขนาดขององค์กรที่ดำเนินการใหญ่กว่าในอดีตมาก (3) การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว (4) การกระจายข่าวสารและข้อมูลเป็นไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง (5) มีการทำงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ในลักษณะของระบบการควบคุมจากผลย้อนกลับ

ชาติชาย ชุมพะวัฒน์ (2533 : 1) กล่าวถึงสารสนเทศว่าเป็นเครื่องช่วยในการดำเนินงานของทุกสาขาวิชาชีพให้ประสบผลสำเร็จและเจริญก้าวหน้าและยังเป็นสื่อที่ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างมวลมนุษยย์ทั้งในระดับชาติและนานาชาติด้วย ประการสำคัญคือ เป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาทรัพยากรให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การปกครอง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศด้วย

แอนดรู และ มัวร์ (ประไพ ลิทธิเลิศ. 2533 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Andrew and Moir. 1970) กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นผู้แก้ปัญหา เป็นผู้ตัดสินใจและเป็นผู้เลือก ในการตัดสินใจหรือกำหนดทางเลือกในการบริหารงาน ผู้บริหารงานจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลและสารสนเทศเป็นเครื่องมือเพื่อเปรียบเทียบก่อนการตัดสินใจ เพื่อให้การตัดสินใจดังกล่าวสัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์

จะเห็นได้ว่าข้อมูลและสารสนเทศมีความสำคัญและจำเป็นต่อกระบวนการตัดสินใจดังกล่าวมาแล้ว หากขาดข้อมูลและสารสนเทศเข้าช่วยประกอบในการตัดสินใจ อาจทำให้การสั่งการเกิดความผิดพลาดได้

### หลักการจัดทำระบบสารสนเทศ

ในการจัดทำระบบสารสนเทศ ควรดำเนินการตามกระบวนการบริหาร ตลอดจนขั้นตอนของการจัดทำระบบสารสนเทศ เพื่อให้มีระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพดังนี้(สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2531 : 18-25)

1. ในการวางแผนสร้างระบบสารสนเทศนั้นต้องวางแผนจากระดับบนลงมาล่าง หมายความว่า ผู้บริหารระดับสูงจะต้องวางแผนระยะยาวมีการกำหนดนโยบายให้ชัดเจน กำหนดกลยุทธ์ที่แยกย่อยเพื่อส่งผลกระทบต่อหน่วยงานปฏิบัติที่อยู่ข้างล่าง ได้ปฏิบัติตามอย่างถูกต้องไม่ล้าสมัยและไม่ล้มเหลวและสอดคล้องกับนโยบายที่ได้กำหนดไว้ การวางแผนดังกล่าวต้องอาศัยข้อมูลที่ถูกต้องจากระดับล่าง

2. ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลต้องปฏิบัติจากข้างล่างขึ้นไปข้างบน หมายความว่า ผู้บริหารระดับล่าง จะต้องทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลทุกด้านที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา นับตั้งแต่ข้อมูลระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอและระดับจังหวัด โดยรวบรวมข้อมูลเหล่านี้อย่างละเอียด เมื่อรวบรวมข้อมูลเหล่านี้ได้ครบแล้วก็นำมาวิเคราะห์เพื่อนำเสนอต่อผู้บริหารระดับสูง เช่น อธิบดี ปลัดกระทรวง เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจสั่งการ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาของชาติต่อไป

### ขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อจัดทำระบบสารสนเทศ

การจัดทำระบบสารสนเทศนั้น จำเป็นจะต้องมีขั้นตอนในการปฏิบัติยึดเป็นหลักในการปฏิบัติงาน ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวมีดังต่อไปนี้ คือ

1. การวิเคราะห์โครงสร้างและหน้าที่ของหน่วยงานเพื่อให้รู้องค์ประกอบหน้าที่ทุกอย่างของหน่วยงานเพื่อดูสายดำเนินงานและการติดต่อของสายสื่อสารของระบบสารสนเทศ

2. การพิจารณาสารสนเทศในระบบปัจจุบันเพื่อให้รู้สภาพของสารสนเทศที่ใช้อยู่ โดยพิจารณาจากแบบเก็บข้อมูลกับงานที่ปฏิบัติ โดยทั่วไปมักจะมีการเก็บข้อมูลกันอยู่แล้ว แต่ควรจะมีการกำหนดขอบข่ายของระบบสารสนเทศในปัจจุบันให้ชัดเจนแล้วประเมินในเรื่องเนื้อหา คุณภาพและประโยชน์ใช้สอยรวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขออกแบบสารสนเทศใหม่

3. การกำหนดขอบข่ายความต้องการใช้สารสนเทศของผู้บริหาร เป็นการกำหนดทิศทางของระบบสารสนเทศที่จะสร้างและต้องสร้างให้สอดคล้องกับงานบริหาร

### การผลิตสารสนเทศจากข้อมูล

กระบวนการผลิตสารสนเทศจะมีขั้นตอนหรือวิธีการต่าง ๆ ในทางปฏิบัติ 9 วิธี ดังนี้

1. การรวบรวม เป็นการดำเนินการเพื่อเก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบหนึ่งเพื่อการประมวลผล เช่น บันทึกไว้ในแฟ้มเอกสารหรือด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ การรวบรวมทำได้ด้วย

การสังเกต การสัมภาษณ์ การส่งแบบสอบถาม การทดสอบและการใช้แบบสำรวจข้อมูลที่ได้จะต้องมีคุณลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ ตรงตามความต้องการที่กำหนดไว้และมีความเชื่อถือได้

2. การตรวจสอบ เป็นขั้นตอนสำคัญในระบบการผลิตสารสนเทศ ทั้งนี้ เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลได้รับการรวบรวมและบันทึกเอาไว้อย่างถูกต้อง การตรวจสอบข้อมูลเป็นการค้นหารายการข้อมูลที่ยังมีความผิดพลาด การตรวจสอบความผิดพลาดของการบันทึกข้อมูล โดยทั่วไปกระทำได้ 3 ลักษณะ คือ

2.1 การตรวจสอบความเป็นไปได้หรือความสมเหตุสมผลของข้อมูล

2.2 การตรวจสอบความแน่นอน หรือสอดคล้องกัน กล่าวคือ ย่อรวมของ

แต่ละรายการต้องตรงกัน

2.3 การตรวจสอบความสัมพันธ์ของข้อมูลเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยอาศัยความสัมพันธ์ของข้อมูลเป็นเกณฑ์

3. การจำแนก เป็นการกำหนดหรือการแบ่งประเภทข้อมูลเป็นหมวดหมู่หรือเป็นกลุ่มตามคุณสมบัติของข้อมูลในลักษณะที่เหมาะสม มีความหมายเป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้โดยการกำหนดสิ่งที่เหมือนกันไว้ด้วยกัน

4. การจัดเรียงลำดับ ภายหลังจากที่มีการจำแนกข้อมูลและกำหนดรหัสข้อมูลแล้ว จำเป็นต้องจัดวางโครงสร้างของแฟ้มข้อมูลว่าจะเรียงลำดับระเบียบข้อมูลในแฟ้มข้อมูลอย่างไร การจัดทำแฟ้มข้อมูลนั้น คือ การลงรายการข้อมูลในแบบฟอร์มหรือตารางที่ได้กำหนดไว้ตามโครงสร้างของการจำแนกข้อมูลนั่นเอง

5. การสรุป เป็นการจัดรวบรวมข้อมูลเข้าด้วยกันหรือแบ่งกลุ่มข้อมูลและรวมยอดของแต่ละกลุ่มเพื่อเตรียมคำนวณค่าดัชนี หรือสารสนเทศในขั้นต่อไป การสรุปหรือรวมยอดข้อมูลนี้มีประโยชน์ในการตรวจสอบความแน่นอนของข้อมูลอีกด้วย

6. การคำนวณ เป็นขั้นตอนสำคัญที่จะจัดกระทำข้อมูลให้เป็นสารสนเทศที่อาศัยกระบวนการทางคณิตศาสตร์มาจัดกระทำกับข้อมูลในรูปความสัมพันธ์กัน เช่น อัตราส่วน สัดส่วนและเลขดัชนี เพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีความหมาย ความต้องการของผู้ใช้ที่ได้กำหนดไว้แล้ว

7. การจัดเก็บ หลังจากที่ได้คำนวณค่าสารสนเทศหรือดัชนีต่าง ๆ แล้ว ขั้นตอนต่อมาที่สำคัญคือ การจัดเก็บเพื่อการบริหารซึ่งจะต้องจัดเก็บทั้งข้อมูลพื้นฐานและสารสนเทศที่ผ่านการจัดกระทำดังกล่าวแล้ว โดยการเก็บไว้ในสื่อต่าง ๆ แล้วแต่จะเป็นระบบการจัดกระทำด้วยมือหรือใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ถ้าเป็นระบบจัดกระทำด้วยมือการจัดเก็บจะเป็นระบบแฟ้มซึ่งเก็บข้อมูลและสารสนเทศไว้ในสื่อที่เป็นเอกสารหรือเป็นบัตรถ้าเป็นระบบที่ใช้คอมพิวเตอร์ มีสื่อการจัดเก็บหลายชนิด เช่น แผ่นจานแม่เหล็ก เทปแม่เหล็ก โดยทั่วไปจะต้องมีการจัดจำแนกประเภทแฟ้มข้อมูลเพื่อให้ง่ายต่อการจัดเก็บและให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพและทันความต้องการของผู้ใช้

8. การเรียกใช้ เป็นกระบวนการค้นหาและดึงข้อมูลที่ต้องการออกจากสื่อที่ใช้ เพื่อปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันหรือเพื่อให้บริการและคำตอบแก่ผู้ใช้ในการจัดเรียงลำดับข้อมูลภายในแฟ้มจะประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วนใหญ่ ๆ ส่วนแรกเป็นข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเฉพาะทางด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องในการค้นหาต้องจัดทำคู่มือสำหรับการค้นหา ในลักษณะเหมือนกับนามานุกรมซึ่งมีรายละเอียดของรหัสกำกับกับข้อมูลต่าง ๆ

9. การเผยแพร่ เป้าหมายสุดท้ายของการดำเนินการสารสนเทศ คือ การเผยแพร่สารสนเทศให้กับผู้ใช้ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในแบบเอกสารรายงานหรือการแสดงผลบนจอภาพ โดยใช้คอมพิวเตอร์ สิ่งสำคัญคือ การกำหนดและออกแบบรายงานสารสนเทศที่สามารถสนองความต้องการของผู้ใช้ได้ งานข้อมูลสารสนเทศตามที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้สำนักงานศึกษาธิการอำเภอปฏิบัติ ได้แก่

1. งานสำรวจรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลสถิติทางการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม
2. งานจัดระเบียบข้อมูลเป็นหมวดหมู่
3. งานประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำดัชนีทางการศึกษา การศาสนาและ

การ วัฒนธรรม

4. การนำเสนอข้อมูล สารสนเทศ

ในการปฏิบัติจริงข้อมูลสารสนเทศจะให้ประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงานได้นั้น ข้อมูลสารสนเทศจะต้องเที่ยงตรงมีความเป็นปัจจุบันมีระบบเรียกใช้ได้ทันที และจะต้องนำข้อมูลสารสนเทศดังกล่าวไปใช้เป็นปัจจัยในการบริหารอย่างจริงจัง จึงจะทำให้ข้อมูลสารสนเทศที่จัดทำขึ้นนั้นเกิดประโยชน์สูงสุด ส่งผลต่อการปฏิบัติงานได้ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล

#### งานแผนงานและโครงการ

งานแผนงานและโครงการ โดยปรัชญาหรือแนวคิดขององค์กรจะแสดงให้เห็นถึงภารกิจ (Mission) ซึ่งหมายถึงหน้าที่และขอบเขตการรับผิดชอบหรืองานที่องค์กรนั้นจะต้องกระทำ ภารกิจขององค์กรจะต้องมีทิศทาง (Goal) ในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ (Objective) ที่ได้กำหนดขึ้นไว้อย่างแน่นอนชัดเจนและวัตถุประสงค์จะประสบความสำเร็จได้ย่อมต้องอาศัยวิธีการทำงาน (Procedure) หรือ โครงการงาน โปรแกรม (Program) หรือ โครงการ (Project) เป็นสำคัญ กระบวนการตามลำดับขั้นตอนดังที่กล่าวแล้ว คือ สิ่งที่เราเรียกว่า "แผนงาน" หรือ "การวางแผน" ขององค์กรนั่นเอง (ประชุม รอดประเสริฐ. 2535 : 1) ดังนั้น งานแผนงานโครงการก็คืองานวางแผนขององค์กร เช่นเดียวกัน

หากจำแนกแผนขององค์การออกเป็น 2 ลักษณะ คือ แผนมหภาค (Macro Plan) ซึ่งหมายถึงแผนรวมกว้าง ๆ ขององค์การและแผนจุลภาค (Micro Plan) ซึ่งหมายถึง แผนเฉพาะเรื่องขององค์การแล้ว อาจกล่าวได้ว่า โครงการเป็นแผนจุลภาคซึ่งเป็นส่วนประกอบของแผนงานและเป็นส่วนที่กำหนดเกี่ยวกับกิจกรรมการดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ของแผน โดยโครงการจะระบุถึงหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์การ ระยะเวลาในการดำเนินงาน ทรัพยากรที่ต้องการใช้และพื้นที่ในการดำเนินงาน เป็นต้น

การบริหารโครงการเป็นหัวใจของความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการ ซึ่งนอกจากจะต้องดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้าใจโครงการนั้นเป็นอย่างดี การบริหารโครงการย่อมต้องการระบบและมีขั้นตอนของการดำเนินงานในลักษณะที่เป็นวงจร กล่าวคือ ต้องมีการวางแผนโครงการ มีการดำเนินงานตามแผนและจะต้องมีการควบคุมกำกับโครงการ (ประชุม รอดประเสริฐ. 2535 : 1)

เนื่องจากการวางแผนถูกนำไปใช้กับกิจกรรมทุกชนิดแผนจึงแบ่งออกเป็นหลายประเภทตามลักษณะของงานบางแผนใช้กับเรื่องกว้าง ๆ บางแผนใช้กับเรื่องแคบ ๆ บางแผนเน้นสถานที่บางแผน เน้นการปฏิบัติ ซึ่งอาจแบ่งประเภทของแผนได้ดังนี้ (กิติมา ปรีดีคิลก.2529 ก : 36)

แบ่งประเภทของแผนตามระยะเวลา มี 2 ลักษณะ

1. แผนระยะสั้น ใช้สำหรับการกำหนดการปฏิบัติงานล่วงหน้าเป็นระยะเวลาสั้น ๆ เช่น 1 ปี หรือ 2 ปี
2. แผนระยะยาว ใช้สำหรับการกำหนดการปฏิบัติงานล่วงหน้าเป็นระยะยาว ๆ อาจเป็น 2-5 ปี แล้วแต่หน่วยงานกำหนด

แบ่งประเภทของแผนตามลักษณะการใช้ มี 2 ลักษณะ

1. แผนงานที่ใช้ประจำ (Short Range Program) เป็นแผนงานที่วางไว้เพื่อสะดวกแก่การที่จะต้องปฏิบัติอยู่เป็นประจำ
2. แผนงานที่ใช้ครั้งเดียว (Single Use Plan) เป็นการวางแนวทางสำหรับปฏิบัติงานในเฉพาะสถานการณ์หรือสำหรับงานเฉพาะอย่าง

แบ่งประเภทของแผนตามลักษณะงาน มี 2 ลักษณะ

1. แผนงานหลัก หมายถึง แผนงานใหญ่ขององค์การเป็นแผนที่กำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางให้บรรลุวัตถุประสงค์
2. แผนงานย่อย เป็นแผนงานที่จัดทำขึ้นตามลักษณะหน้าที่งานที่จำแนกไว้ในองค์การ แผนแต่ละประเภทดังกล่าวข้างต้น จะถูกนำมาใช้หรือไม่อย่างไรขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ลักษณะของงาน ลักษณะการใช้ด้วย

ลักษณะของแผน โดยทั่วไป จะต้องประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ (กิติมา ปรีดีติลล. 2529 ก : 37)

1. วัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดไว้ล่วงหน้าว่า จะมีการปฏิบัติอะไร อย่างไร เป็นการชี้ทางให้เห็นและเป็นการป้องกันการเข้าใจผิดและหลงทาง วัตถุประสงค์จะต้องกำหนดไว้ชัดเจนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมต้องมีการจัดเรียงลำดับและปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะ ๆ

2. มาตรฐานในการบริหาร เป็นการกำหนดความต้องการ ความสมดุลและความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรทั้งหลาย มาตรฐานเป็นเครื่องกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับควบคุม

3. งบประมาณ ได้แก่ แผนการรับและแผนการจ่าย ซึ่งกำหนดขึ้นสำหรับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

4. แผนงานเป็นแผนเบ็ดเสร็จซึ่งรวมการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ และการจัดเรียงลำดับของกิจกรรมซึ่งจะต้องทำตามกำหนดระยะเวลา เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์

5. นโยบาย หมายถึง การตกลงขั้นต้นในการกำหนดแนวทางอย่างกว้างในการปฏิบัติงาน ให้บรรลุวัตถุประสงค์

6. วิธีปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการของงานทั้งหลายซึ่งเกี่ยวข้องกันมีการจัดเรียงลำดับ พร้อมทั้งกำหนดพิธีปฏิบัติตลอดจนจัดสายทางเดินของงานไว้ด้วย

7. วิธีการ หมายถึง ขั้นตอนวิธีปฏิบัติงานอย่างหนึ่งเป็นการกำหนดล่วงหน้าว่า งานขั้นนี้ต้องปฏิบัติอย่างไร

งานแผนงาน โครงการของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ที่จะต้องปฏิบัติ ได้แก่

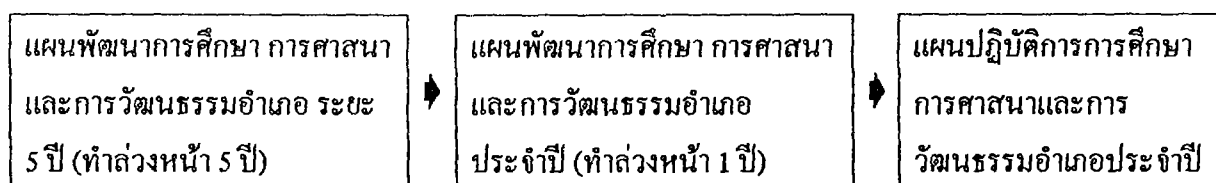
1. งานศึกษา วิเคราะห์สภาพการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรมในอำเภอ
2. การวิเคราะห์นโยบายและแผนงาน/โครงการ
3. งานแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ประจำปีของอำเภอ
4. งานแผนปฏิบัติการประจำปี ด้านการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรมของอำเภอ
5. แผนบริหารงบประมาณประจำปีของอำเภอ
6. งานแผนพัฒนากีฬาอำเภอประจำปี
7. งานประสานการปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการ
8. งานเสนอของบประมาณประจำปี

ในการดำเนินงานแผนงาน โครงการดังกล่าวมาทั้งหมดสำนักงานศึกษาธิการอำเภอจะต้องแต่งตั้งคณะทำงานร่วมจากทุกสังกัดที่เกี่ยวข้องและประชุมดำเนินการจัดทำแบบ โดยศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม และจัดทำเป็นร่างแผนพัฒนาฯ เสนอ คณะกรรมการการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรมอำเภอ (ศสว.อ.) และให้มีแผนพัฒนาดังกล่าวแบบบูรณาการ คือ โครงการ/กิจกรรมตามแผนจะต้องสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ

ในแต่ละปีงบประมาณให้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานและประชุม  
 ดำเนินการจัดทำแผน มีการศึกษาวิเคราะห์แผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม  
 ประจำปี และงบประมาณที่ได้รับจัดสรรให้ประสานการจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกัน การจัดทำแผน  
 ปฏิบัติการดังกล่าวให้เสนอผู้มีอำนาจ คือ นายอำเภอและศึกษาราชการจังหวัด พิจารณาเห็นชอบโครงการ  
 และผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ลงนามอนุมัติโครงการ หลังจากนั้นให้ดำเนินการให้ตรงตามแผนงาน/  
 โครงการกิจกรรมที่กำหนดไว้

การของบประมาณของสำนักงานศึกษาราชการอำเภอ ให้จัดตั้งงบประมาณตามแผนงาน/  
 โครงการ/กิจกรรม โดยมีการระดมสรรพกำลังจัดหาเงินนอกงบประมาณเพื่อให้สอดคล้องกับแผนงาน  
 /โครงการ มีการจัดงบประมาณให้เป็นไปตามแผนงาน โครงการอย่างเหมาะสม ที่สำคัญอย่างยิ่งจะต้อง  
 มีการทำทะเบียนและบัญชีควบคุมวงเงินงบประมาณที่จัดสรรให้หน่วยงานหรือฝ่ายต่าง ๆ ด้วย และให้  
 มีการติดตามรายงานและเปรียบเทียบการใช้งบประมาณ 5 ปี ย้อนหลัง (สำนักงานปลัดกระทรวง  
 ศึกษาธิการ . 2539 : 20-21)

การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรมและการจัดทำแผนปฏิบัติการ  
 ประจำปีของอำเภอ สามารถเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้



ภาพประกอบ 4 แผนภูมิการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม และการจัดทำ  
 แผนปฏิบัติการประจำปีของอำเภอ

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ . 2539 : 21

ไม่ว่าแผนงานนั้นจะดีแค่ไหนสักปานใดก็ตามหากผู้ใช้แผนไม่ได้ดำเนินการตามแผนหรือไม่ให้  
 ความสนใจแก่แผนงานนั้นเท่าที่ควรแล้ว แผนงานนั้นก็ไร้ความหมาย แผนงานเป็นหลักและรากฐาน  
 ในการปฏิบัติงานทั้งปวง ถ้าปราศจากการวางแผนและการติดตามผลที่ดีแล้ว โอกาสที่จะทำงานให้ได้ดี  
 มีอยู่น้อยมาก ผู้บริหารที่ฉลาดควรให้ความสนใจและให้ความสำคัญแก่แผนอย่างเพียงพอ  
 (กิติมา ปรีดีคิลก. 2529 ข : 35)

## งานติดตามประเมินผล

งานติดตามประเมินผล สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สาคร หาพุทธา. 2535 : 14 ; อ้างอิงมาจาก สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2532) ได้กล่าวว่าการติดตามประเมินผลมักใช้ควบคู่กันแต่ความหมายของ "การติดตาม" และ "การประเมินผล" มีทั้งความคล้ายคลึงและแตกต่างกัน

การติดตาม (Follow up) หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ เพื่อตัดสินใจแก้ไขปรับปรุงวิธีการปฏิบัติให้ผลงานเป็นไปตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยมุ่งที่จะตอบคำถามว่า ในการดำเนินงานนั้น ได้รับทรัพยากรครบถ้วนหรือไม่ ได้ปฏิบัติตามแผนที่กำหนดหรือไม่ ได้ผลตรงตามที่กำหนดหรือไม่ ข้อมูลจากการติดตามจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเร่งรัดให้งานโครงการดำเนินไปตามเป้าหมายของแผนและแล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา

การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การตรวจสอบความก้าวหน้าของแผนงานโครงการ ตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของแผนหรืองาน/โครงการ นั้น ๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น จึงเป็นกระบวนการบ่งชี้ถึงคุณค่าของงาน/โครงการ ว่าได้ผลตามวัตถุประสงค์ของแผนหรือของงาน/โครงการนั้น หรือไม่เพียงใด

สรุป จากคำนิยามดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การติดตามเป็นกระบวนการที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตลอดงาน/โครงการ ส่วนการประเมินผลอาจประเมินได้ในทุกช่วงของแผนหรืองาน/โครงการ นับตั้งแต่ก่อนตัดสินใจทำแผนหรืองาน/โครงการ ขณะดำเนินการในจุดต่าง ๆ และเมื่อสิ้นสุดแผน สิ้นปีงบประมาณหรืองาน/โครงการดำเนินการเสร็จแล้ว

การประเมินผลมีส่วนใกล้เคียงกับการติดตามอยู่มาก คือ การประเมินกระบวนการ เพราะดำเนินการขณะงาน/โครงการดำเนินอยู่แต่ก็มีความแตกต่าง กล่าวคือ การติดตามเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดงาน/โครงการ เพื่อให้ได้ข่าวสารหรือข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้น เพื่อประโยชน์ในการเร่งรัดให้การทำงานแล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด ส่วนการประเมิน กระบวนการต้องการทราบว่าทำไมสิ่งนั้นเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้น จึงมีลักษณะเฉพาะกิจเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะเรื่อง

ในการพิจารณาบทบาทของการติดตามประเมินผลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารแผนหรืองาน/โครงการนั้นการประเมินผลจะมีบทบาทอย่างเห็นชัดในการกำหนดแผนหรืองาน/โครงการมีบทบาทในการวางแผนและการสรุปผลของประสิทธิผลหรือประสิทธิภาพของแผนหรืองาน/โครงการ ส่วนการติดตามมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานในด้านปัจจัยและด้านกิจกรรม

ส่วนในด้านผลงานทั้งการติดตามและการประเมินผลส่วนมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้ผลงานเกิดขึ้นตามแผนที่กำหนดไว้

งานติดตามประเมินผลของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ที่จะต้องปฏิบัติได้แก่.

1. งานตรวจสอบติดตามผลการปฏิบัติงานตามกฎหมาย
2. งานปฏิบัติตามแผนงาน โครงการประจำปี
3. งานการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติงานของสถานศึกษา
4. การติดตามผลการปฏิบัติงานตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ
5. งานติดตามผลการปฏิบัติงานตามโครงการพิเศษของกระทรวงศึกษาธิการ
6. งานวิเคราะห์ความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานตามนโยบาย

แผนงาน งานและโครงการ

7. งานรายงานความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข
8. การประเมินผล และวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ
9. งานประเมินและรายงานผลกระทบของการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ

งานติดตามประเมินผล ของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 22) ได้กำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะทำงานติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ และให้มีการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย แผนงาน/โครงการ จัดทำแผนติดตามผลการดำเนินการเสนอขออนุมัติจากคณะกรรมการการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรมอำเภอ (ศสว.อ.) หลังจากนั้นให้ดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการและให้มีการแต่งตั้งคณะทำงานประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการขึ้นอีกคณะหนึ่งทำหน้าที่วิเคราะห์พิจารณาคัดเลือก โครงการที่ต้องการประเมินให้สอดคล้องกับนโยบาย กำหนดวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการ รูปแบบ เครื่องมือในการประเมินผลงานและดำเนินการประเมินผลแผนงานโครงการ เสร็จแล้วจัดทำเอกสารสรุปผลการประเมินผล แผนงาน โครงการและรายงานให้ คณะกรรมการการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรมอำเภอ (ศสว.อ.) และหน่วยที่เกี่ยวข้องทราบ

#### **งานพัฒนาชนบท**

งานพัฒนาชนบท เป็นงานหลักที่สำคัญงานหนึ่งของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ที่จะต้องปฏิบัติในฐานะผู้แทนกระทรวง งานพัฒนาชนบทมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

วิเศษ ภูมิวิชัย (2535 : 10) กล่าวว่า งานพัฒนาชนบท หมายถึง การเพิ่มผลผลิต รายได้แก่ประชาชนด้วยความเสมอภาค โดยมีการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ

การเมือง การปกครอง ให้เอื้อประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ในชนบทและทำให้ชาวชนบทมีจิตความสามารถในการพัฒนาตนเองพร้อมที่จะร่วมมือกับรัฐบาลเพื่อพัฒนาประเทศชาติให้มีความมั่นคง

ประมวล พลพานิช (2536 : 11) กล่าวว่า งานพัฒนาชนบท หมายถึง การปรับปรุงมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนชนบทให้ดีขึ้นทั้ง ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

จากความหมายทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วนั้น พอจะกล่าวได้ว่า งานพัฒนาชนบท หมายถึง งานการปรับปรุงมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนผู้มีรายได้น้อยที่อาศัยอยู่ในชนบทให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

ความสำคัญของงานพัฒนาชนบท

คนเป็นหัวใจของการสร้างความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการพัฒนา แนวทางการพัฒนาใดที่มีได้มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาคน การพัฒนากระบวนการในการกระจายผลการพัฒนาให้เสมอภาคและเป็นธรรม การพัฒนาตามแนวทางนั้นย่อมจะไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะการพัฒนา คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การพัฒนาในอนาคตจะเพิ่มความสนใจต่อปัจจัยต่าง ๆ ที่มีใช้ตัวแปรทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น การพิจารณาปรากฏการณ์ด้านการพัฒนาและการวัดผลการพัฒนาไม่ควรพิจารณาเฉพาะความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่จะต้องคำนึงถึงการวัดผลทางด้านความสงบสุขในสังคม ความเสมอภาคทางการเมือง การมีคุณธรรมของนักบริหารและการรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า สิ่งเหล่านี้ย่อมจะผูกพันถึงการพัฒนาคน ในฐานะทรัพยากรหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนา

แนวคิดใหม่ในการพัฒนาจึงมีคุณลักษณะที่คำนึงถึง "คุณภาพชีวิตของมนุษย์" และการมีสภาพแวดล้อมที่ดี สดชื่น งดงาม มากกว่าการมุ่งเน้นที่จะวัดการเพิ่มพูนเชิงปริมาณของผลผลิตวัตถุนั้น แม้จะจำเป็นต่อคนหรือแปรเปลี่ยนจิตสำนึกของคนได้ แต่ก็ไมอาจวัดคุณค่าของความเป็นคนได้ การพัฒนาคนจึงเป็นเรื่องละเอียดอ่อนจะต้องกระทำโดยอาศัยหลักวิชาการ มีแผนงาน/โครงการในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความเสมอภาคลดช่องว่างที่แสดงถึงความได้เปรียบระหว่างคนด้วยกัน อันเป็นเป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนา

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539 : 7) กล่าวถึงปัญหาการกระจายรายได้และความเหลื่อมล้ำทางสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชน ความเจริญทางเศรษฐกิจยังกระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพมหานครและหัวเมืองใหญ่ ๆ เท่านั้น ไม่กระจายทั่วถึงไปสู่ภาคชนบททำให้ช่องว่างของรายได้ขยายกว้างขึ้นมีความเหลื่อมล้ำกันระหว่างภูมิภาค ระหว่างอาชีพหรือระหว่างกลุ่มคนที่มีฐานะแตกต่างกัน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีรายได้น้อยที่สุดในปี 2535 คนในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีรายได้น้อย 10,968 ต่อคนต่อปี และเป็นภาคที่มีคนจนอยู่มากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่น ๆ

ดังนั้น การลดข้อจำกัดการพัฒนาจะช่วยให้การพัฒนาประเทศมีความยั่งยืนต่อไป ได้แก่ การเพิ่มคุณภาพของคนกระจายความเจริญและสมรรถนะทางเศรษฐกิจไปสู่ส่วนภูมิภาค ทั้งในด้าน โครงสร้างพื้นฐานการอุตสาหกรรมและการบริการที่เหมาะสม เพื่อให้แรงงานในชนบทมีอาชีพ ในท้องถิ่นไม่อพยพไปขายแรงงานในเมืองหรือในต่างประเทศเช่นในปัจจุบัน เชื่อมโยงชนบทและ ภูมิภาคกับเมืองเพื่อเพิ่ม โอกาสทางเศรษฐกิจให้ชาวชนบทให้มีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นการกระจายรายได้ ระหว่างกลุ่มชนต่าง ๆ ในสังคมให้เป็นชนบทมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 12-22)

การพัฒนาชนบทตามนโยบายของรัฐบาล ได้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในทุกส่วนของ ประเทศ และได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระเบียบและวิธีการปฏิบัติงานในการบริหารการพัฒนา ชนบทให้เหมาะสมกับสภาพการและเงื่อนไขต่อการปฏิบัติงานในแต่ละช่วงของเวลา เป้าหมายหรือ อุดมการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยในขั้นแรกได้พัฒนารูปแบบและกระบวนการจากการบริหารการ พัฒนาชนบทในพื้นที่ยากจน มาเป็นการบริหารการพัฒนาชนบทและการกระจายความเจริญ ไปสู่ ส่วนภูมิภาคจนกระทั่ง พ.ศ. 2539 รัฐบาลได้มีการปรับปรุงระเบียบบริหารการพัฒนาชนบทให้ เหมาะสมโดยได้ยกเลิกระเบียบเดิมทั้งหมดและกำหนดระเบียบขึ้นใหม่เรียกว่า "ระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารการพัฒนาเพื่อกระจายความเจริญ ไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น พ.ศ. 2539" โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้การกระจายการพัฒนาและความเจริญ ไปสู่ทุกจังหวัดเป็นไปอย่างมีเอกภาพ มีประสิทธิภาพและทั่วถึงครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตชนบท เทศบาล สุขาภิบาลและองค์การบริหาร ส่วนตำบล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ

เพื่อให้การดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและมี ผู้รับผิดชอบโดยตรงจึงกำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในระดับต่าง ๆ ขึ้น ระดับชาติ เรียกว่าคณะกรรมการนโยบายกระจายความเจริญ ไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น หรือเรียกชื่อย่อว่า "กนภ." มี นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ส่วนระดับจังหวัดมีคณะกรรมการพัฒนาจังหวัดเรียกชื่อย่อว่า "กพจ." ระดับอำเภอมีคณะกรรมการพัฒนาอำเภอเรียกชื่อย่อว่า "กพอ." ในระดับตำบลให้มีคณะทำงาน สนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบลเรียกชื่อย่อว่า "คปต." (สำนักงานกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2539 : 7-9)

สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ มีศึกษาธิการอำเภอร่วมเป็นคณะกรรมการอยู่ในคณะกรรมการ พัฒนาอำเภอและมีนักวิชาการศึกษาหรือเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของสำนักงานร่วมเป็นคณะทำงานสนับสนุน

การปฏิบัติการพัฒนาชนบทในระดับตำบล ซึ่งทั้งศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษาหรือเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของสำนักงานที่ได้รับแต่งตั้งเป็น คปต. จะต้องร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาอำเภอในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ศึกษาริการอำเภอยังต้องร่วมเป็นคณะกรรมการพิจารณาแผนพัฒนาอำเภอในฐานะ กพอ. ส่วนนักวิชาการศึกษาหรือเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของสำนักงานที่ได้รับการแต่งตั้งเป็น คปต. ก็จะต้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาแผนพัฒนาตำบลในตำบลที่รับผิดชอบซึ่งทั้งศึกษาริการอำเภอ นักวิชาการศึกษาและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของสำนักงานที่ได้รับแต่งตั้งเป็น คปต. จะต้องมีบทบาทอันสำคัญยิ่งในการทำหน้าที่เป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในระดับอำเภอและระดับตำบล (สำนักงานกิจการพิเศษ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2539 : 74-77)

งานพัฒนาชนบทของสำนักงานศึกษาริการอำเภอ ได้แก่

1. งานสำรวจ รวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบปัญหาและความต้องการในการพัฒนาชนบทของประชาชน
2. งานการให้บริการข้อมูลและข่าวสารแก่ประชาชนในชนบท
3. งานประสานการปฏิบัติตามแผนพัฒนาชนบทในระดับตำบลและหมู่บ้าน
4. งานสนับสนุนการตรวจสอบความเป็นไปได้ของแผนพัฒนาชนบทแก่สภาตำบล
5. งานประสานและสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาชนบทแก่องค์การบริหารส่วนตำบล
6. งานสนับสนุนงานวิชาการและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำเนินงานพัฒนาชนบทแก่องค์การบริหารส่วนตำบล
7. งานติดตามประเมินผล และรายงานผลการพัฒนาชนบทในระดับตำบลและหมู่บ้าน
8. งานจัดกิจกรรมให้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์พื้นฐานทางอาชีพแก่ประชาชนในชนบท
9. งานจัดกิจกรรมการกีฬาและนันทนาการแก่ประชาชนในชนบท
10. งานจัดกิจกรรมส่งเสริมและเผยแพร่หลักธรรมทางศาสนาในชนบท
11. งานจัดกิจกรรมส่งเสริมเผยแพร่และอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมในอำเภอ
12. งานจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้พื้นฐานแก่ประชาชนในชนบท
13. งานจัดกิจกรรมสนับสนุนการปฏิบัติงานของฝ่ายสังคม ด้านการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรมในคณะกรรมการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการหมู่บ้าน
14. งานจัดตั้งกลุ่มสนับสนุนการพัฒนางานการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรมใน ชนบท

## งานกิจการพิเศษ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 37) กำหนดให้งานกิจการพิเศษ เป็นการปฏิบัติงานเกี่ยวกับ โครงการพิเศษของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งงานกิจการพิเศษนี้ เป็นภารกิจของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอที่จะต้องปฏิบัติซึ่งเป็นภารกิจที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์หรือตามนโยบายของรัฐบาล และเป็นภารกิจที่มีลักษณะพิเศษ ซึ่งมีได้ระบุว่าเป็นงานของกรมใดกรมหนึ่งโดยเฉพาะ แต่การปฏิบัติจะต้องเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานหรือหลายกรมจึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานบริการกลาง อย่างสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ซึ่งมีฐานะเป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในระดับอำเภอ เป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้สำนักงานศึกษาธิการอำเภอจัดทำแผนปฏิบัติงานหรือโครงการอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย งานกิจการพิเศษของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอได้แก่

1. งานการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติ (สศม.ศธ.)
2. งานป้องกันและแก้ปัญหาเยาวชนเสพติดในสถานศึกษา (ปปส.ศธ.)
3. งานป้องกันและแก้ไขปัญหาคารก่อความไม่สงบในสถานศึกษา (นปค.ศธ.)
4. การป้องกันชายแดน (ปชด.)
5. งานศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)
6. งานอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.ศธ.)
7. งานโครงการพระราชดำริ
8. งานขยายโอกาสทางการศึกษาทุกระดับทั่วประเทศ
9. งานเตรียมพื้นฐานอาชีพแก่นักเรียน นักศึกษาทุกระดับ
10. งานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และวินัยของเยาวชน ประชาชนและข้าราชการ
11. งานยกย่องเชิดชูเกียรติหน่วยงาน สถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาที่มีผลงานดีเด่น
12. งานส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ
13. งานประสานการรับนักเรียน นักศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท
14. งานป้องกันอุบัติเหตุ
15. งานคุ้มครองผู้บริโภค
16. งานส่งเสริมการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม แก่ชาวเขาและชนกลุ่มน้อย
17. งานพัฒนาพื้นที่เฉพาะ เช่น การพัฒนาชายฝั่งด้านตะวันออก
18. งานคัดเลือกโรงเรียนและนักเรียนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน
19. งานกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ ที่จังหวัดมอบหมาย

## **บทบาทของศึกษานิเทศก์อำเภอและนักวิชาการศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับงานแผนงานและพัฒนาชนบท**

### **บทบาทของศึกษานิเทศก์อำเภอที่เกี่ยวข้องกับงานแผนงานและพัฒนาชนบท**

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น งานแผนงานและพัฒนาชนบท สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดภาระงานไว้ทั้งสิ้น 54 งาน และแบ่งกลุ่มงานออกเป็น 5 งาน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2540 ก : 223) ซึ่งเป็นการกำหนดบทบาทให้ศึกษานิเทศก์อำเภอต้องเกี่ยวข้องกับงานแผนงานและพัฒนาชนบทอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะศึกษานิเทศก์อำเภอเป็นหัวหน้าส่วนราชการของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ จึงต้องมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงาน แผนงานและพัฒนาชนบท ซึ่งจะต้องวางแผนการปฏิบัติงาน กำหนดนโยบาย กำหนดเป้าหมาย ตลอดจนการควบคุมและการประเมินผลการปฏิบัติงานตามเป้าหมาย การประสานการจัดการตามภาระหน้าที่ การแก้ไขเพื่อให้การดำเนินงานด้านงานแผนงานและพัฒนาชนบท ของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอบรรลุเป้าหมาย

### **บทบาทหน้าที่ของนักวิชาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับงานแผนงานและพัฒนาชนบท**

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 272) กำหนดระดับและหน้าที่ความรับผิดชอบ ตำแหน่งนักวิชาการศึกษาที่ปฏิบัติงานแผนงานและพัฒนาชนบท ไว้ดังนี้

ตำแหน่งนักวิชาการศึกษา ระดับ 6 ให้ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้างานแผนงานและพัฒนาชนบท มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมดูแลและปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดทำแผนของกระทรวงศึกษาธิการทุกประเภท การเก็บรวบรวมวิเคราะห์เผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ การตรวจติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรม และประสานการจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาชนบท หมวดกระทรวงศึกษาธิการและปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

ตำแหน่งนักวิชาการศึกษา ระดับ 3-5 ให้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดทำแผน การเก็บรวบรวมการวิเคราะห์และเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ การตรวจติดตามประเมินผลงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมประสานการจัดกิจกรรมการพัฒนาชนบท หมวดกระทรวงศึกษาธิการและสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาชนบทในตำบล หมู่บ้าน และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

นอกจากหน้าที่ที่กำหนดไว้ดังกล่าวมาแล้ว นักวิชาการศึกษายังจะต้องทำหน้าที่เป็นคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารการพัฒนาเพื่อกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น พ.ศ. 2539 ข้อ 18 ซึ่งกำหนดให้มีคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล ซึ่งเรียกโดยย่อว่า "คปต." เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

1. เจ้าหน้าที่เกษตรตำบลหรือผู้ที่เกษตรอำเภอแต่งตั้ง เป็นผู้ทำงาน
2. สาธารณสุขตำบลหรือผู้ที่สาธารณสุขอำเภอแต่งตั้ง เป็นผู้ทำงาน
3. ครูที่ประจำอยู่ในตำบลหรือนักวิชาการการศึกษาหรือเจ้าหน้าที่อื่นสังกัดสำนักงาน

ศึกษาราชการอำเภอ ซึ่ง กพอ.แต่งตั้ง 1 คน เป็นผู้ทำงาน

4. พัฒนาการประจำตำบลหรือผู้ที่พัฒนาการอำเภอแต่งตั้ง เป็นผู้ทำงาน
5. ข้าราชการประจำอำเภอ ซึ่งนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเห็นควรแต่งตั้ง 1 คน เป็นผู้ทำงาน

ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ พิจารณาแต่งตั้งผู้ทำงานคนหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะทำงานและผู้ทำงานอีกคนหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่เลขานุการคณะทำงานตามมติ คปต.

ให้ คปต. มีหน้าที่ ดังนี้

1. ให้การสนับสนุนด้านวิชาการและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการของสภาตำบลหรือ อบต. ตามที่สภาตำบลหรือ อบต.ร้องขอ
2. ช่วยเหลือสภาตำบลและ อบต. ในการตรวจสอบความเป็นไปได้ของโครงการทั้งในด้านเทคนิคและค่าใช้จ่ายในโครงการ
3. ดำเนินการอื่นใดตามที่ทางราชการมอบหมายและสภาตำบลรวมทั้ง อบต. ขอความช่วยเหลือ

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังกำหนดให้ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการใน คปต. เป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการระดับตำบลด้วย (สำนักงานกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2539 : 76-77)

นักวิชาการศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและเกี่ยวข้องกับงานแผนงานและพัฒนาชนบทอย่างใกล้ชิดโดยตรงและจะต้องอยู่ภายใต้การกำกับเร่งรัดและควบคุมโดยศึกษาราชการอำเภอในฐานะผู้บังคับบัญชา

### ทฤษฎีการบริหาร

การบริหารกิจการใด ๆ ก็ตามจะดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมีส่วนร่วมดำเนินการในกิจการนั้น ๆ ให้ดำเนินไปตามนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์อย่างถูกต้องรวดเร็ว ดังนั้นจะต้องมีบุคคลหลาย ๆ คนช่วยกันจัด วางแผน ดูแลควบคุม ให้งานภายในหน่วยงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยประหยัดทั้งกำลังคน กำลังเงิน และทรัพยากรอื่น ๆ ให้ได้ผลสำเร็จตามความมุ่งหมายทุกประการ (พนัส หันนาคินทร์. 2513 : 3) มีนักการศึกษาและนักทฤษฎีทางการบริหาร

หลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารและกระบวนการบริหารไว้ ดังนี้

ภิญโญ สาธร (2516 : 1) การบริหาร คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกัน ดำเนินการเพื่อให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปตามวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกัน

พนัส หันนาคินทร์ (2513 : 3) มีความเห็นว่า การบริหารนั้นหมายถึง การที่ผู้บริหารใช้อำนาจ ที่มีอยู่จัดการ ดำเนินงาน ให้งานของสถาบันนั้นดำเนินไปสู่จุดหมายที่ต้องการ

กิตติมา ปรีดีติลล (2532 : 4) สรุปว่าการบริหาร หมายถึง ความพยายามที่จะใช้ทรัพยากรที่มี ประโยชน์มากที่สุด และบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ

ชาลี มณีศรี (2526 : 5) สรุปว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานต่าง ๆ ที่ประกอบด้วย บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่ง อย่างมีระบบระเบียบเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายที่กำหนดไว้

กล่าวโดยสรุป การบริหาร คือ กิจกรรมที่กลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการ โดยมิวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ต้องกระทำอย่างร่วมแรงร่วมใจของกลุ่มบุคคล นั้น ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

ส่วนการบริหารการศึกษานั้น กิตติมา ปรีดีติลล (2532 : 4) ได้ให้ความหมายว่า น่าจะหมายถึง ความพยายามที่จะจัดดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับการศึกษา เพื่อให้มีผลผลิตคือผู้เรียนที่มีคุณภาพที่สุด

ทฤษฎีการบริหาร มีการเสนอทฤษฎีองค์การและทฤษฎีทางการบริหาร ไว้หลายแนวทาง ซึ่ง จะนำเสนอ ดังต่อไปนี้

#### ✓ ทฤษฎีการบริหารของเฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol)

ฟาโยล (ธงชัย ลันตวงษ์.2537:49-50) ได้เขียนหนังสือเล่มหนึ่งขึ้น โดยอาศัยประสบการณ์ที่ได้จากการเป็นนักบริหารมาเป็นเวลานาน และรวบรวมเขียนขึ้นเป็นหลัก (Principles) แต่หลักของ ฟาโยลดังกล่าวมีความถูกต้องอย่างยิ่งจนถึงได้ว่าเป็นทฤษฎี (Theory) ของการบริหารทีเดียว ฟาโยล มีความเชื่อว่า เป็นไปได้ที่เราจะหาทางศึกษาถึงศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหาร (Administrative sciences) ซึ่งสามารถใช้ได้กับการบริหารทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานอุตสาหกรรมหรืองานรัฐบาล

ฟาโยล ได้อธิบายถึงกระบวนการบริหารงานว่า ประกอบด้วยหน้าที่ (Functions) ทาง การบริหาร 5 ประการ คือ

1. Planning หรือการวางแผน หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนการปฏิบัติงานหรือ วิถีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้ เพื่อสำหรับเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต

2. Organizing หรือการจัดองค์การ หมายถึง ภาระหน้าที่ที่ผู้บริหารจำเป็นต้องจัดให้มีโครงสร้างของงานต่าง ๆ และอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของและตัวคน อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสม ในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

3. Commanding หรือการบังคับบัญชาสั่งการ หมายถึง หน้าที่ในการสั่งการงานต่าง ๆ ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะกระทำให้สำเร็จผลด้วยดี ก็โดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี จะต้องเข้าใจคนงานของตน จะต้องเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงานและองค์การที่มีอยู่ และรวมตลอดถึงจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดทั้งขึ้นและลง

4. Coordinating หรือการประสานงาน หมายถึง ภาระหน้าที่ที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้ และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

5. Controlling หรือการควบคุม หมายถึง ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้แล้ว

ทั้ง 5 หน้าที่ที่ฟาโยล ได้วิเคราะห์แยกแยะไว้นี้ ถือได้ว่าเป็นวิถีทางที่จะช่วยให้ผู้บริหารทุกคนสามารถบริหารงานของตนให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้

#### ทฤษฎีระบบ (System Approach)

คำว่า “ระบบ” คือ องค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อกัน ทั้งนี้การพิจารณาหลักเกณฑ์ทางการบริหาร โดยใช้ทฤษฎีระบบ ก็คือ การพิจารณาการบริหาร โดยมองทั่วไปในด้านขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันในลักษณะของส่วนร่วม (holistic approach)

ทฤษฎีระบบ อาจจะแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ระบบปิด (Closed System) คือ การพิจารณาปัญหาต่าง ๆ โดยศึกษาถึงองค์ประกอบและคุณลักษณะขององค์ประกอบ รวมทั้งแบบแผนของความสัมพันธ์ในระบบเท่านั้น

2. ระบบเปิด (Open System) คือ การพิจารณาที่ซับซ้อนกว่าระบบปิด โดยมิได้พิจารณาเฉพาะองค์ประกอบในระบบเช่นเดียวกับระบบปิดเท่านั้น หากต้องพิจารณาอิทธิพลภายนอก หรือสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อระบบอีกด้วย จึงจะเรียกได้ว่า สามารถเข้าใจลักษณะปัญหาที่แท้จริงได้

เราอาจเรียกระบบ (ที่เราสนใจศึกษา) + สิ่งแวดล้อมว่าเป็นเอกภาพ (Universe) หรือระบบใหญ่ (Total System) ส่วนระบบที่เราให้ความสนใจส่วนนั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งในระบบใหญ่ที่เราเรียกว่าระบบรอง (Subsystem) (คณาจารย์ ภาควิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2538 : 234-235)

### ทฤษฎีการบริหารตามสถานการณ์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Contingency Management, BCM)

ทฤษฎีการบริหารตามสถานการณ์ได้นำเสนอโดยพิจารณาถึงพื้นฐานในการบริหาร คือ หลักการของการจัดระเบียบและการจัดการมีมากมาย แต่ละองค์การจะมีการจัดระเบียบขององค์การที่มีลักษณะเฉพาะของคนแปลกแยกออกจากองค์การอื่น ๆ ทฤษฎีการบริหารตามสถานการณ์จึงเป็นทฤษฎีที่ง่ายต่อการพัฒนาโดยให้ความสนใจกับการพิจารณาช่องว่างระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง แนวคิดทฤษฎีนี้จะไม่ให้สูตรสำเร็จในการปฏิบัติ แต่จะเป็นแนวทางในการช่วยแก้ปัญหาที่ซับซ้อนให้ง่ายขึ้นและเพื่อให้รู้ว่าควรจะทำปฏิบัติงานได้อย่างไร โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภายในหน่วยงาน และระหว่างหน่วยงานในระบบขององค์การนั้น (สำนักนโยบายและระบบบริหารงานบุคคล สำนักงาน ก.ค.. 2539 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Owen. 1991)

ทฤษฎีการบริหารตามสถานการณ์เป็นแนวความคิดเกี่ยวกับความสามารถในการทำนาย พฤติกรรมของผู้นำ โดยใช้การเข้าใจในความซับซ้อนของสิ่งแวดล้อมขององค์การ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะมีผลต่อลักษณะผู้นำระดับความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้นำและผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดขึ้นจากสถานการณ์ในตำแหน่งหน้าที่ ในสถานการณ์ที่มีความคลุมเครือ ผู้นำจะต้องทำให้สถานการณ์นั้นมีความแจ่มชัดขึ้นให้ได้และ ในสถานการณ์ที่แจ่มชัดแล้ว ผู้นำจะต้องให้ความสนใจเป็นอย่างมากในการทำงานให้ได้ผลดี ดังนั้นความเป็นผู้นำจึงเป็นผลที่เกิดจากปัจจัยในการทำงานในสถานการณ์ต่าง ๆ (สำนักนโยบายและระบบบริหารงานบุคคล สำนักงาน ก.ค.. 2539 : 13 ; อ้างอิงมาจาก English. 1992)

ทฤษฎีการบริหารตามสถานการณ์เชิงพฤติกรรมนี้ มีความสำคัญเป็นประการแรกที่จะต้องทำ คือ การระบุหรือการกำหนดพฤติกรรมที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ของการทำงานนั้น โดยพฤติกรรมนั้นต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถเห็นและวัดได้ชัดเจน ปัจจัยที่สำคัญของการวิเคราะห์สถานการณ์ คือ พฤติกรรมใด ๆ ของผู้ใต้บังคับบัญชาที่จะทำให้เกิดผลผลิตที่สูงสุดตามเป้าหมายหรือสัมฤทธิ์ผลขององค์การในสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งความแตกต่างในวิธีการบริหารของผู้บริหารจะสามารถใช้ทำนายผลการตอบสนองของผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะสามารถใช้วิธีการนำได้เหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อที่จะทำให้พฤติกรรมในส่วนของผู้ใต้บังคับบัญชาบรรลุผลสำเร็จ ดังนั้นในการใช้วิธีการเชิงสถานการณ์จึงเกี่ยวข้องกับการมุ่งใจ การตัดสินใจ การเปลี่ยนแปลงองค์การ การจัดการเกี่ยวกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในองค์การ

## ทฤษฎีการบริหารคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management, TQM)

การบริหารคุณภาพโดยรวม (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 12-19) เป็นระบบการบริหารงานที่เน้นคุณภาพในทุก ๆ ด้าน และทุก ๆ กิจกรรมขององค์การอย่างเป็นระบบเชิงวิทยาศาสตร์ ซึ่งมุ่งเน้นความสำคัญของลูกค้าเป็นหลัก

วัตถุประสงค์ที่สำคัญของ TQM คือ การปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การดำเนินงานในทุก ๆ ด้าน มีคุณภาพ ผลจากการทำงานที่มีคุณภาพจะได้ผลิตภัณฑ์ หรือบริการที่มีคุณภาพตามความต้องการและความคาดหวังของลูกค้า

หลักการสำคัญของ TQM ได้แก่

1. แนวความคิดพื้นฐานที่นำมาใช้กับ TQM ได้แก่
  - 1.1 แนวความคิดเรื่องคุณภาพของสินค้าและบริการ ต้องคำนึงถึงความต้องการของตลาดและลูกค้าที่รับงานจากเราไปดำเนินการต่อย
  - 1.2 แนวความคิดเรื่องการจัดการต้องถือว่า การจัดการเป็นหน้าที่ของทุกคนในองค์การทุกคนต้องร่วมแรงร่วมใจกันทำงานอย่างเป็นระบบตามวงจรการบริหาร และต้องมีการควบคุมคุณภาพด้วยวิธีการเชิงสถิติ
2. วิธีการทำกิจกรรม TQM อาจใช้วิธีการให้ข้อมูลเชิงตัวเลข หรือวิธีการที่ใช้ข้อมูลเชิงพรรณาก็ได้
3. วิธีการส่งเสริมหรือพาหะในการส่งเสริมกิจกรรม TQM ในองค์การ ได้แก่
  - 3.1 การจัดการเชิงนโยบาย
  - 3.2 การประสานการจัดการตามภาระหน้าที่
  - 3.3 การจัดการประจำวัน
  - 3.4 กิจกรรมกลุ่ม Quality Control (QC)
  - 3.5 การตัดสินใจวินิจฉัยปัญหาของผู้บริหารสูงสุด
  - 3.6 ทีม Quality Control (QC)
  - 3.7 ระบบการให้การศึกษาอบรม

การบริหารคุณภาพโดยรวม มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. ชีตคุณภาพหรือความพึงพอใจของลูกค้า (Customer Satisfaction) เป็นเป้าหมายหลัก มิใช่ชิตความพึงพอใจขององค์การ (Company Satisfaction)
2. มีการวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) เพื่อกำหนดเป้าหมาย และนโยบายรวมของกิจการ

3. มีการกำหนดนโยบายและการบริหารนโยบาย (Policy Management) ให้เกิดการดำเนินงานตามนโยบายนั้น
  4. มีการประสานระหว่างหน่วยงานที่ดี (Cross Functional Management) ซึ่งหมายถึงผู้บริหารทุก ๆ ระดับต้องทำงานเป็นทีมที่สมบูรณ์
  5. มีผู้บริหารที่รับผิดชอบหน้าที่การทำงาน และเป้าหมายในงานของตนตามระบบการบริหาร โดยร่วมกำหนดเป้าหมาย (Management by Objective)
  6. มีกลไกการบริหารงานประจำวันที่มีคุณภาพ (Quality Daily-Control)
  7. มีพนักงานเข้าร่วมในกระบวนการสร้างคุณภาพทุก ๆ แผนก ทุก ๆ ระดับ
- สิ่งที่สำคัญที่สุดในการดำเนินกิจกรรม “ การบริหารคุณภาพ ” ก็คือ ผู้บริหารทุกคน พนักงานทุกระดับในองค์กร ได้มีมนุษยสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นขึ้น โดยผ่าน จิตสำนึกในความสำคัญของคุณภาพที่ว่า คุณภาพเป็นความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานทุกคนในองค์กร ” ไม่ใช่หน้าที่ของฝ่ายควบคุมคุณภาพเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น

การประยุกต์ TQM มาใช้ในทางการศึกษา นักการศึกษาหลายคนได้เสนอความเห็นเห็นว่า TQM มีความก้าวหน้ากว่าการบริหารแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) เนื่องจาก TQM สนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วม การใช้แรงจูงใจและการใช้ทฤษฎีเชิงระบบ จึงควรนำ TQM มาใช้ในทางการศึกษาและการนำ TQM มาใช้ในวงการศึกษาจึงควรเน้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงการศึกษาไปสู่ระบบที่สร้างคุณธรรมและ โอกาสที่เท่าเทียมกันในสังคม

จากทฤษฎีการบริหารต่างๆดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การบริหารงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงานหรือองค์กรนั้นอย่างน้อยประกอบด้วย การศึกษา การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงานหรือองค์กร การวางแผนการดำเนินงาน การบริหารงานและการสรุปประเมินผลการดำเนินงาน ผลการดำเนินงานจะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงานหรือองค์กร องค์ประกอบสิ่งที่สำคัญ คือ การบริหารงานอย่างมีคุณภาพที่ผู้บริหารของหน่วยงานหรือองค์กรสามารถเลือกทฤษฎีการบริหารมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้น ในการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ศึกษาธิการอำเภอในฐานะเป็นผู้บริหารนอกจากมีหน้าที่บริหารงาน โดยเน้นคุณภาพของงานในทุกๆด้านและทุกๆกิจกรรมตามภารกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานแผนงานและพัฒนาชนบทแล้ว ศึกษาธิการอำเภอยังควรมีความรู้ความเข้าใจทฤษฎีการบริหารและสามารถนำหลักการตามทฤษฎีการบริหาร ไปใช้ในการบริหารงาน เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามภารกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานแผนงานและพัฒนาชนบทอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

### สภาพทั่วไปของเขตการศึกษา 5 และ 6

เขตการศึกษา 5 เป็นท้องที่ที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศในพระราชกฤษฎีกาตั้งเป็นเขตการศึกษาอยู่ในเขตภาคกลาง เพื่อประโยชน์ในการบริหารการศึกษาประกอบไปด้วยจังหวัดต่าง ๆ 6 จังหวัด ได้แก่ ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี กาญจนบุรีและสมุทรสงคราม จังหวัดที่เป็นที่ตั้งสำนักพัฒนาการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม เขตการศึกษา 5 คือ จังหวัดราชบุรี ข้อมูลทั่วไปของ 6 จังหวัด ในเขตการศึกษา 5 จะเห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 5 มีอาชีพหลักคือ เกษตรกรรมทำนาและทำสวน อาชีพรองคือ อุตสาหกรรม ประมงและค้าขาย (สมาคมศึกษาธิการแห่งประเทศไทย. 2539 : 17-34) ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของเขตการศึกษา 5

ชื่อจังหวัด	จำนวน	จำนวนโรงเรียน		จำนวนโรงงาน	อาชีพหลัก	อาชีพรอง
	ประชากร	รัฐ	เอกชน	อุตสาหกรรม		
ราชบุรี	766,638	411	58	1,388	ทำนา	อุตสาหกรรม
เพชรบุรี	436,386	287	14	63	ทำนา	อุตสาหกรรม
ประจวบคีรีขันธ์	443,005	310	29	540	ทำนา	ประมง
สุพรรณบุรี	834,446	499	32	1,859	ทำนา	ค้าขาย
กาญจนบุรี	736,943	514	39	1,628	ทำนา	อุตสาหกรรม
สมุทรสงคราม	195,699	113	12	123	ทำสวน	ประมง
รวม	3,413,117	2,134	184	5,601	-	-

เขตการศึกษา 6 เป็นท้องที่ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศในพระราชกฤษฎีกาตั้งเป็นเขตการศึกษาและอยู่ในเขตภาคกลางเช่นเดียวกับเขตการศึกษา 5 ตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ในการบริหารการศึกษา ประกอบไปด้วยจังหวัดต่าง ๆ 7 จังหวัด ได้แก่ ลพบุรี สระบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยาและอุทัยธานี จังหวัดที่เป็นที่ตั้งสำนักพัฒนาการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6 คือ จังหวัดลพบุรี ข้อมูลทั่วไปของเขตการศึกษา 6 จะเห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 จะมีอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรมทำนา ทำไร่ ส่วนอาชีพรองคือ เกษตรกรรม ทำสวน รับจ้างและอุตสาหกรรม (สมาคมศึกษาธิการแห่งประเทศไทย. 2539 : 35-42) ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงข้อมูลทั่วไปของเขตการศึกษา 6

ชื่อจังหวัด	จำนวน	จำนวนโรงเรียน		จำนวนโรงงาน	อาชีพหลัก	อาชีพรอง
	ประชากร	รัฐ	เอกชน	อุตสาหกรรม		
ลพบุรี	796,278	447	39	495	ทำนา	อุตสาหกรรม
สระบุรี	558,073	386	23	681	ทำนา	รับจ้าง
ชัยนาท	349,943	247	8	302	ทำนา	ทำสวน
สิงห์บุรี	231,781	184	16	180	ทำนา	ทำสวน
อ่างทอง	284,748	189	9	23	ทำนา	ค้าขาย
พระนครศรีอยุธยา	706,405	461	31	583	ทำนา	อุตสาหกรรม
อุทัยธานี	316,241	296	9	194	ทำนา	รับจ้าง
รวม	3,243,469	2,210	135	2,458	-	-

จากข้อมูลที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่าทั้ง 2 เขตการศึกษาอยู่ในภาคกลาง มีขนาดของเขตการศึกษาใกล้เคียงกัน ซึ่งพิจารณาได้จาก จำนวนจังหวัด จำนวนสถานศึกษา ของรัฐและเอกชน ตลอดจนจำนวนประชากรใกล้เคียงกัน แต่ทั้ง 2 เขตการศึกษาจากข้อมูลมีความแตกต่างกันในด้านอาชีพ คือ เขตการศึกษา 5 มีโรงงานอุตสาหกรรม 5,601 โรง เขตการศึกษา 6 มีโรงงานอุตสาหกรรมเพียง 2,210 โรง อาชีพหลักในเขตการศึกษา 5 ได้แก่ เกษตรกรรม อาชีพรอง อุตสาหกรรม ค้าขาย และทำการประมง ส่วนเขตการศึกษา 6 อาชีพหลัก เกษตรกรรมทำนา อาชีพรอง เกษตรกรรมทำสวน รับจ้าง มีเพียงจังหวัดเดียวที่มีอาชีพรอง อุตสาหกรรม คือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากความแตกต่างดังกล่าว น่าจะทำให้วิถีชีวิตของประชาชน การจัดการศึกษา หรือการบริหารการศึกษามีความแตกต่างกัน ซึ่งการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ในเขตการศึกษา 5 และ 6 ก็น่าจะมีการแตกต่างกันด้วย

## งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### 1. งานวิจัยในประเทศ

ศักดิ์วีรัชย์ ขาคลี (2529 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบระบบการวางแผน

การศึกษาระดับอำเภอ ในเขตการศึกษา 10 ผลการวิจัยพบว่าปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาระดับอำเภอ มีดังนี้คือ การกำหนดรูปแบบ การวางแผนการศึกษา ไม่ชัดเจน ลักษณะต่างคนต่างทำบุคลากรที่รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผน ข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผนยังไม่ละเอียดพอและเชื่อถือไม่ได้ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยประสานงาน การวางแผนไม่ชัดเจน การติดตามควบคุมและประเมินผลไม่สามารถดำเนินการได้ทั่วถึงและงบประมาณในการจัดทำแผนมีไม่เพียงพอ

ประภาส ศิลปรัศมี (2530 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคาดหวังในบทบาทของคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล คปต. ในอำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี พบว่า คปต. มีการวางแผนร่วมกันน้อย การประสานงานให้ คปต. ทำงานในรูปคณะทำงานยังไม่ได้ผล ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการ 4 กระทรวงหลักทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอต้องร่วมมือร่วมใจประสานงานกันอย่างจริงจัง เพื่อส่งผลให้เจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ได้เห็นความสำคัญและตระหนักในหน้าที่ คปต. ของตน

สวัสดิ์ แก้วทอง (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลักเกี่ยวกับการประสานงานในการพัฒนาชนบทในพื้นที่ยากจนของจังหวัดพัทลุง พบว่าการประชุมการประสานงาน ยังไม่มีระบบขาดการต่อเนื่อง งบประมาณไม่เพียงพอ การติดตามผลไม่ได้ทำกันอย่างจริงจัง เป้าหมายไม่ชัดเจนเท่าที่ควร วัสดุครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ งานมีลักษณะซ้ำซ้อน โดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการ ควรปรับปรุงการและบทบาทของผู้แทนกระทรวงระดับตำบลใหม่ เพราะเจ้าหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ (ครู คปต.) ยังไม่ทราบบทบาทดังกล่าวและไม่มีงบประมาณในการปฏิบัติงานในพื้นที่รับผิดชอบ

ผ่านศึก แก้วหย่อง (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ตามแผนปฏิบัติงานประจำปี งานการศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบปัญหาที่สำคัญคือ ขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดสถิติข้อมูลในการวางแผน ขาดความร่วมมือของประชาชนและหน่วยงานอื่นในพื้นที่ ขาดความต่อเนื่องในการติดตามประเมินผล

อรพินธ์ สอนสลับ (2531) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาในการวางแผนงานของผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอ ในเขตการศึกษา 5, 6 และ 7 โดยมุ่งศึกษาตามขั้นตอนการวางแผน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นการวางแผน ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ ขั้นการติดตามและประเมินผล

และขั้นการปรับแผนหรือทำแผนใหม่ ประชากรที่ศึกษาคือ ศึกษาธิการอำเภอและหัวหน้าการประถมศึกษาศึกษาอำเภอ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการวางแผนการศึกษาของผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภออยู่ในระดับปานกลางทุกขั้นตอน ส่วนการเปรียบเทียบปัญหาในการวางแผนการศึกษาระดับอำเภอนั้น ส่วนใหญ่แล้วกลุ่มศึกษาธิการอำเภอมีปัญหามากกว่ากลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

เทอดไทย พันทวี (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพปัจจุบันและปัญหาของการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทในความรับผิดชอบของศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 10 พบว่าปัญหาในการดำเนินงานของศึกษาธิการอำเภอมีปัญหาในระดับ "มาก" ในด้านการบริหารโครงการพัฒนาชนบทและด้านงบประมาณ สาเหตุของปัญหาที่สำคัญ คือ ขาดบุคลากร ขาดผู้รับผิดชอบอย่างจริงจังในพื้นที่ ไม่มีงบประมาณและขาดการทำงานเป็นทีม ส่วนในด้านการเลือกโครงการพัฒนาชนบทและด้านการประสานแผนพัฒนาชนบท มีปัญหาอยู่ในระดับ "น้อย"

วิเศษ ภูมิวิชัย (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยสภาพปัญหาการบริหารงานพัฒนาชนบทตามทัศนะของศึกษาธิการอำเภอในเขตการศึกษา 10 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานพัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอในเขตการศึกษา 10 รวมทุกด้านและในแต่ละด้านคือ ด้านการวางแผน การประสานงาน การควบคุมงาน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้สภาพปัญหาการบริหารงานพัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอ ในเขตการศึกษา 10 รวมทุกด้านและในแต่ละด้านคือ ด้านวางแผน การประสานงาน การควบคุมงาน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ศึกษาธิการอำเภอมีประสบการณ์ทำงานต่างกันและบริหารงานอยู่ในอำเภอต่างกัน มีปัญหาในการบริหารงานพัฒนาชนบทรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน คือ ด้านการวางแผน การประสานงาน การควบคุมงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

## 2. งานวิจัยในต่างประเทศ

เลียวนาร์ด (วิเศษ ภูมิวิชัย. 2535 : 30 ; อ้างอิงมาจาก Leonard. 1977) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานพัฒนาชนบทในประเทศเคนยา พบว่า มีปัญหาในด้านบุคลากรเนื่องจากการนำเอาบุคลากรและวัสดุของโครงการพัฒนาชนบทไปใช้ในกิจการอื่น ด้านการวางแผนขาดข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการวางแผนขาดงบประมาณและ โครงการเกิดความซ้ำซ้อน

มีด้า (วิเศษ ภูมิวิชัย. 2535 : 30 ; อ้างอิงมาจาก Meada. 1980) ได้ศึกษาพบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในการพัฒนาชนบทของประเทศแทนซาเนีย คือ ขาดทรัพยากรทางการเงิน รายได้ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาชนบท ขาดข้อมูลข่าวสารที่ดีในการวางแผนพัฒนาชนบท ขาดบุคลากรที่มีคุณภาพในการดำเนินงานพัฒนาชนบท

บิน แมท (วิจิตร กุลนาม. 2538 : 38 ; อ้างอิงมาจาก Bin Mat. 1981) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานพัฒนาชนบทของประเทศมาเลเซีย พบว่า มีปัญหาอยู่ 3 ประการ คือ

1. ปัญหาเรื่องการวางแผน เนื่องจากหน่วยงานต่าง ๆ ใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามแผนการจัดสรรงบประมาณไม่เป็นไปตามกำหนดเวลา ขาดการวิเคราะห์และการประเมินผล จึงทำให้แผนงาน/งาน โครงการต่าง ๆ ล้มเหลว

2. ปัญหาเรื่องการประสานงาน หน่วยงานในส่วนกลางไปปฏิบัติงานในระดับพื้นที่มากมายหลายหน่วยงาน งาน โครงการต่าง ๆ เกิดความซ้ำซ้อน บางครั้งแต่ละหน่วยงานก็จะแปลความนโยบายของรัฐบาลให้สอดคล้องกันกับผลประโยชน์ของหน่วยงานของตน ทำให้เกิดความขัดแย้ง

3. ขาดความคล่องตัวในการบริหารงาน เนื่องจากอำนาจการบริหารงานพัฒนาชนบท ยังอยู่ที่ส่วนกลาง จึงสกัดกั้นความคิดริเริ่มจากหน่วยงานในระดับพื้นที่และขาดความร่วมมือจากประชาชน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า ศึกษาริการอำเภอจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ต่าง ๆ มากมาย และที่สำคัญที่สุดก็คือ ศึกษาริการอำเภอ จะต้องให้ความสำคัญและเอาใจใส่ในการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท โดยการกระตุ้นแนะนำ ส่งเสริม กำกับ เร่งรัด ประสานงาน สั่งการและมอบหมายงาน ให้ทุกฝ่ายร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติงานจึงจะทำให้การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอบรรลุวัตถุประสงค์ได้

### สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอ เขตการศึกษา 5 และ 6 แตกต่างกัน

2. การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของนักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 แตกต่างกัน

3. การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษา แตกต่างกัน

### บทที่ 3

#### วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับทักษะของศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษาในเขตการศึกษา 5 และ 6 เกี่ยวกับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท รายละเอียดของการศึกษา มีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
4. ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

##### 1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษาเขตการศึกษา 5 และ 6 จำนวน 238 คน จำแนกเป็นศึกษาริการอำเภอ 119 คน นักวิชาการศึกษา 119 คน

##### 2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มาจากประชากรที่กล่าวไว้ในข้อ 1 จำแนกได้ดังนี้

##### 2.1 ศึกษาริการอำเภอใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนทั้งสิ้น

119 คน

##### 2.2 นักวิชาการศึกษาใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนทั้งสิ้น

119 คน

ตาราง 3 จำนวนศึกษานิเทศก์อำเภอและนักวิชาการศึกษำำแนกตามจังหวัดและเขตการศึกษา

เขตการศึกษา	จังหวัด	กลุ่มตัวอย่าง	
		ศึกษานิเทศก์อำเภอ	นักวิชาการศึกษา
เขตการศึกษา 5	ราชบุรี	9	9
	เพชรบุรี	8	8
	ประจวบคีรีขันธ์	8	8
	สุพรรณบุรี	10	10
	กาญจนบุรี	13	13
	สมุทรสงคราม	3	3
	รวม	51	51
เขตการศึกษา 6	ลพบุรี	11	11
	สระบุรี	12	12
	ชัยนาท	8	8
	สิงห์บุรี	6	6
	อ่างทอง	7	7
	พระนครศรีอยุธยา	16	16
	อุทัยธานี	8	8
	รวม	68	68
รวมทั้งสิ้น		119	119

#### เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอใน 5 งาน คือ งานข้อมูลและสารสนเทศ งานแผนงาน โครงการ งานติดตามประเมินผล งานพัฒนาชนบท และงานกิจการพิเศษ

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามและเขตการศึกษาที่สังกัด มีลักษณะแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะของศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษามีต่อการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอใน 5 งาน ได้แก่

1. งานข้อมูลสารสนเทศ
2. งานแผนงานโครงการ
3. งานติดตามประเมินผล
4. งานพัฒนาชนบท
5. งานกิจการพิเศษ

ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale)

มี 5 ระดับคือ

ดีมาก	หมายถึง การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภออยู่ในระดับดีมาก
ดี	หมายถึง การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภออยู่ในระดับดี
ปานกลาง	หมายถึง การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภออยู่ในระดับปานกลาง
ค่อนข้างไม่ดี	หมายถึง การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภออยู่ในระดับค่อนข้างไม่ดี
ไม่ดี	หมายถึง การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภออยู่ในระดับไม่ดี

### ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาตำราเกี่ยวกับทฤษฎีการบริหาร และเอกสารที่เกี่ยวกับการบริหารงานของศึกษาริการอำเภอ เช่น แผนอัตรากำลัง 3 ปี และคู่มือการประเมินการบริหารสำนักงานศึกษาริการอำเภอของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาริการ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ
2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมนิยามศัพท์และเรื่องที่จะทำการศึกษาค้นคว้า
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอกรรมการควบคุมปริญญาบัณฑิตตรวจสอบพิจารณาแล้วนำมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ความถูกต้องด้านภาษา เนื้อหา ให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้
5. ประมวลผลความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดที่ได้พิจารณาแบบสอบถามเป็นรายชื่อแล้ว ปรับปรุงแบบสอบถามให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
6. นำแบบสอบถามที่ประธานคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญาบัตรและผู้เชี่ยวชาญ ลงความเห็นว่าจะครอบคลุมเนื้อหาและถูกต้องตามรูปแบบการตั้งคำถามแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับศึกษานิเทศก์อำเภอและนักวิชาการศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในเขตการศึกษา 7 จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เป็นรายชื่อของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.97
7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว เสนอประธานกรรมการ กรรมการควบคุม ปริญญาบัตร เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์และเมื่อผ่านการพิจารณาเห็นชอบของคณะกรรมการ ควบคุมปริญญาบัตรแล้ว จึงจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับจริง และนำไปสอบถามเพื่อจัดเก็บ รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

#### ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

##### แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่อง การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอ ตามทัศนะของศึกษานิเทศก์ อำเภอและนักวิชาการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 และ 6

#### คำชี้แจงในการกรอกแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานแผนงาน และพัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอใน 5 งาน คือ งานข้อมูลและสารสนเทศ งานแผนงาน โครงการ งานติดตามประเมินผล งานพัฒนาชนบทและงานกิจการพิเศษ ตามทัศนะของศึกษานิเทศก์อำเภอและ นักวิชาการศึกษา
2. ผู้วิจัยต้องการนำแบบสอบถามนี้ไปวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งข้อมูลดังกล่าว นี้จะเป็นประโยชน์สำหรับศึกษานิเทศก์อำเภอ ในการพัฒนาการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทให้ มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับทัศนะของผู้ที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

3. ในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ขอความกรุณาจากท่านได้ตอบแบบสอบถามตาม  
 ทัศนะที่เป็นจริงของท่าน

4. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการบริหาร  
 งานแผนงานและพัฒนาชนบท ใน 5 งาน ของศึกษาริการอำเภอ

### ตอนที่ 1

#### สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำแนะนำ กรุณาทำเครื่องหมาย  $\surd$  ลงในช่อง [ ] หน้าข้อที่ตรงกับตัวท่าน

1. สถานภาพการดำรงตำแหน่ง

[ ] ศึกษาอำเภอ

[ ] นักวิชาการศึกษา

2. สังกัด

[ ] เขตการศึกษา 5

[ ] เขตการศึกษา 6

## ตอนที่ 2

ทักษะของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อศึกษาริการอำเภอ ในการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท  
คำแนะนำ โปรดพิจารณาอ่านข้อความในแต่ละข้ออย่างละเอียดและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง  
 ที่ตรงกับทักษะของท่าน

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของ ศึกษาริการอำเภอ	ระดับการบริหารงาน				
		ดีมาก	ดี	ปาน กลาง	ค่อนข้าง ไม่ดี	ไม่ดี
0	การสร้างเครือข่ายข้อมูลให้เกิดความเชื่อมโยง ระหว่างเขตจังหวัด อำเภอและตำบล.....	.....	✓	.....	.....	.....
00	การวิเคราะห์สภาพการศึกษา ภายในอำเภอ.....	.....	.....	.....	✓	.....

คำอธิบาย ข้อ 0 จากตัวอย่างแสดงว่าในทักษะของท่าน ศึกษาริการอำเภอ บริหารงานในการ  
 สร้างเครือข่ายข้อมูลให้เกิดความเชื่อมโยง ระหว่าง เขตจังหวัด อำเภอและตำบล  
 ในระดับ "ดี"

ข้อ 00 จากตัวอย่างแสดงว่าในทักษะของท่าน ศึกษาริการอำเภอ บริหารงานในการ  
 ส่งเสริมการวิเคราะห์สภาพการศึกษา ภายในอำเภอในระดับ "ค่อนข้างไม่ดี"

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของ ศึกษานิเทศก์อำเภอ	ระดับการบริหารงาน				
		ดีมาก	ดี	ปาน กลาง	ค่อนข้าง ไม่ดี	ไม่ดี
	<b>งานข้อมูลและสารสนเทศ</b>					
0	การจัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่.....	.....	.....	.....	.....	.....
00	การจัดทำข้อมูลบุคลากรเกี่ยวกับผู้ทำคุณประโยชน์ทาง ด้านการศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....
	<b>งานแผนงานโครงการ</b>					
0	การจัดทำแผนพัฒนาศึกษาอำเภอประจำปี.....	.....	.....	.....	.....	.....
00	การประสานการปฏิบัติงานตามแผนงานและโครงการ..	.....	.....	.....	.....	.....
	<b>การติดตามประเมินผล</b>					
0	การติดตามผลการปฏิบัติงานตามนโยบายเร่งด่วนของ กระทรวงศึกษานิเทศก์.....	.....	.....	.....	.....	.....
00	การติดตามผลการปฏิบัติงานตามโครงการพิเศษของ กระทรวงศึกษานิเทศก์.....	.....	.....	.....	.....	.....
	<b>งานพัฒนาชนบท</b>					
0	การให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในชนบท.....	.....	.....	.....	.....	.....
00	การประสานงานการจัดทำแผนพัฒนาชนบทกับ องค์การบริหารส่วนตำบล.....	.....	.....	.....	.....	.....
	<b>งานกิจการพิเศษ</b>					
0	การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน สถานศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....
00	การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน ไม่สงบในสถานศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึง ศึกษานิเทศก์จังหวัดทุกจังหวัด  
ในเขตการศึกษา 5 และ 6 เพื่อขอความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม

2. ขอความอนุเคราะห์ให้ศึกษาธิการจังหวัดทุกจังหวัดในเขตการศึกษา 5 และ 6 ในการส่งแบบสอบถามให้ศึกษาธิการอำเภอและนักวิชาการศึกษาทุกอำเภอในสังกัดซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถามและส่งคืนผู้วิจัยตามกำหนด ในซองติดแสตมป์ที่ผู้วิจัยจัดส่งให้

### การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด ตรวจสอบสมบูรณ์ของแบบสอบถาม มีแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 196 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.35
2. นำแบบสอบถามมาแยกเป็นกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มศึกษาธิการอำเภอเขตการศึกษา 5 จำนวน 43 ฉบับ เขตการศึกษา 6 จำนวน 55 ฉบับ และกลุ่มนักวิชาการศึกษาเขตการศึกษา 5 จำนวน 43 ฉบับ เขตการศึกษา 6 จำนวน 55 ฉบับ
3. นำแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอ มาตรวจให้คะแนน ดังนี้  
การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอ ระดับ ดีมาก ให้ 5 คะแนน  
การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอ ระดับ ดี ให้ 4 คะแนน  
การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอ ระดับ ปานกลาง ให้ 3 คะแนน  
การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอ ระดับ ค่อนข้างไม่ดี ให้ 2 คะแนน  
การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอ ระดับ ไม่ดี ให้ 1 คะแนน

### การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. หาค่าร้อยละสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม และเขตการศึกษาที่สังกัด มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ
2. หาค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับทัศนะของศึกษาธิการอำเภอและนักวิชาการศึกษาที่มีต่อการบริหารงานด้านงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอเป็นรายข้อ แต่ละงานและรวมทุกงาน เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่คำนวณได้ กับแนวทางกำหนดระดับมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีของประคอง กรรณสูต (2535 : 77) เพื่อให้ทราบว่า ศึกษาธิการอำเภอบริหารงาน แผนงานและพัฒนาชนบทอยู่ในระดับใด ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งการประเมินออกเป็น 5 ระดับ

- คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาราชการอำเภอ  
อยู่ในระดับ ดีมาก
- คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาราชการอำเภอ  
อยู่ในระดับ ดี
- คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาราชการอำเภอ  
อยู่ในระดับ ปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาราชการอำเภอ  
อยู่ในระดับ ค่อนข้างไม่ดี
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาราชการอำเภอ  
อยู่ในระดับ ไม่ดี

3. เปรียบเทียบการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาราชการอำเภอ ตามทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพและ เขตการศึกษาในงานข้อมูลสารสนเทศ งานแผนงาน โครงการงานติดตามประเมินผล งานพัฒนาชนบทและงานกิจการพิเศษ ตามสมมติฐานที่ 1-3 โดยใช้สถิติ t-test (Independent Sample)

#### สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน
  - 1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
  - 1.2 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ )
  - 1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษาราชการอำเภอ ตามทัศนะของ ศึกษาราชการอำเภอและนักวิชาการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 และ 6 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติค่าที (t-test independent)

## บทที่ 4

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

#### สัญลักษณ์ทางสถิติใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกในการเสนอผลการวิเคราะห์และการแปลความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการแปลความหมายดังนี้

$\bar{X}$  แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution

\* แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

#### การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย เป็น ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพและเขตการศึกษา การวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่และร้อยละ ผลปรากฏดังตาราง 4

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลปรากฏดังตาราง 5 - 16

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอในงานแต่ละงาน จำแนกตามตัวแปรสถานภาพและเขตการศึกษา วิเคราะห์โดยค่าที (t-test) ผลปรากฏดังตาราง 17 - 19

**ผลการวิเคราะห์ข้อมูล**

**ตอนที่ 1** การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพและเขตการศึกษา ผลปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพและเขตการศึกษา

ที่ ของ ผู้ตอบ แบบ สอบถาม	สถานภาพ	เขตการศึกษา 5			เขตการศึกษา 6			รวม		
		ส่งไป	ได้รับ คืน	ร้อยละ	ส่งไป	ได้รับ คืน	ร้อยละ	ส่งไป	ได้รับ คืน	ร้อยละ
1.	ศึกษานิเทศก์	51	43	84.31	68	55	80.88	119	98	82.35
2.	นักวิชาการศึกษา	51	43	84.31	68	55	80.88	119	98	82.35
	รวม	102	86	84.31	136	110	80.88	238	196	82.35

จากตาราง 4 แสดงว่า ศึกษานิเทศก์และนักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 ที่ส่งแบบสอบถาม รวม 238 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน 196 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.35

**ตอนที่ 2** การวิเคราะห์ระดับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 โดยนำเสนอ ในภาพรวม ทุกงานและเป็นรายข้อในแต่ละงาน ดังตาราง 5-16

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงมาตรฐานและระดับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของ คีศึกษาริการอำเภอในแต่ละงานและรวมทุกงาน ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอ เขตการศึกษา 5 และ 6

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบท ของศึกษาริการอำเภอ	เขตการศึกษา 5			เขตการศึกษา 6		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	งานข้อมูลและสารสนเทศ	3.57	0.80	ดี	3.95	0.79	ดี
2	งานแผนงานโครงการ	3.50	0.74	ดี	3.66	0.73	ดี
3	งานติดตามประเมินผล	3.71	0.52	ดี	3.80	0.74	ดี
4	งานพัฒนาชนบท	3.31	0.76	ปานกลาง	3.55	0.84	ดี
5	งานกิจการพิเศษ	3.60	0.72	ดี	3.79	0.84	ดี
	รวม	3.54	0.71	ดี	3.75	0.79	ดี

จากตาราง 5 แสดงว่า การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอ ในเขตการศึกษา 5 และ 6 อยู่ในระดับดี ( $\bar{X} = 3.54$  และ  $3.75$  ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาในแต่ละงานก็พบว่า มีการบริหารอยู่ในระดับดีทุกงาน ยกเว้น ในเขตการศึกษา 5 งานพัฒนาชนบท มีการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบท ของศึกษาริการอำเภอด้านงานข้อมูลและสารสนเทศ ตามทัศนะของ ศึกษาริการอำเภอ เขตการศึกษา 5 และ 6

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ	เขตการศึกษา 5			เขตการศึกษา 6		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
<b>งานข้อมูลและสารสนเทศ</b>							
1	การจัดเก็บข้อมูลสถิติ ทางการศึกษาในอำเภอ	3.58	0.73	ดี	4.25	0.75	ดี
2	การจัดเก็บข้อมูลสถิติ ทางการศาสนาในอำเภอ	3.58	0.73	ดี	4.15	0.68	ดี
3	การจัดเก็บข้อมูลสถิติ ทางการวัฒนธรรมในอำเภอ	3.58	0.85	ดี	4.05	0.87	ดี
4	การประมวลผลข้อมูลสถิติ ทางการศึกษาในอำเภอ	3.65	0.78	ดี	3.89	0.76	ดี
5	การประมวลผลข้อมูลสถิติ ทางการศาสนาในอำเภอ	3.44	0.85	ปานกลาง	3.76	0.74	ดี
6	การประมวลผลข้อมูลสถิติ ทางการวัฒนธรรมในอำเภอ	3.56	0.88	ดี	3.62	0.78	ดี
	รวม	3.57	0.80	ดี	3.95	0.79	ดี

จากตาราง 6 แสดงว่า การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอ ด้านงานข้อมูลและสารสนเทศ ในเขตการศึกษา 5 และ 6 อยู่ในระดับดี ( $\bar{X} = 3.57$  และ  $3.95$  ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่า มีการบริหารงานอยู่ในระดับดี ยกเว้นข้อที่ว่าการประมวลผลข้อมูลสถิติทางการศึกษาในอำเภอ ที่ศึกษาริการอำเภอในเขตการศึกษา 5 มีทัศนะว่ามีการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานแผนงานและ  
พัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ด้านงานแผนงานโครงการ ตามทัศนะของ  
ศึกษาริการอำเภอ เขตการศึกษา 5 และ 6

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ	เขตการศึกษา 5			เขตการศึกษา 6		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	<b>งานแผนงานโครงการ</b>						
1	การศึกษาวิเคราะห์สภาพและ ปัญหาทางการศึกษาในอำเภอ	3.26	0.69	ปานกลาง	3.71	0.69	ดี
2	การศึกษาวิเคราะห์สภาพและ ปัญหาทางการศาสนาในอำเภอ	3.19	0.76	ปานกลาง	3.67	0.70	ดี
3	การศึกษาวิเคราะห์สภาพและ ปัญหาทางการวัฒนธรรม	3.14	0.74	ปานกลาง	3.56	0.66	ดี
4	การศึกษานโยบายแผนงานและ โครงการของรัฐบาลและ กระทรวงศึกษาริการ	3.53	0.67	ดี	3.65	0.58	ดี
5	การจัดทำแผนพัฒนา การศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ประจำปีของอำเภอ	3.74	0.66	ดี	3.75	0.62	ดี
6	การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ประจำปีของอำเภอ	3.21	0.83	ปานกลาง	3.25	0.67	ปานกลาง
7	การเสนอของงบประมาณประจำปี ของสำนักงานศึกษาริการอำเภอ	3.30	0.86	ปานกลาง	3.20	1.03	ปานกลาง
8	การวางแผนบริหารงบประมาณ ประจำปีของ สำนักงาน ศึกษาริการอำเภอ	3.81	0.59	ดี	3.87	0.72	ดี

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอ	เขตการศึกษา 5			เขตการศึกษา 6		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9	การจัดทำแผนปฏิบัติงาน การศึกษา การศาสนาและ การพัฒนาชนบทประจำปีของอำเภอ	4.02	0.51	ดี	3.91	0.70	ดี
10	การปฏิบัติตามแผนงานโครงการ ประจำปีของอำเภอ	3.67	0.64	ดี	3.78	0.71	ดี
11	การประสานการปฏิบัติตาม แผนงานและโครงการประจำปี ของอำเภอ	3.58	0.66	ดี	3.82	0.58	ดี
12	การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคใน การดำเนินงานตามแผนงานและ โครงการประจำปีของอำเภอ	3.53	0.63	ดี	3.69	0.69	ดี
	รวม	3.50	0.74	ดี	3.66	0.73	ดี

จากตาราง 7 แสดงว่า การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอ ตามทัศนะของศึกษานิเทศก์อำเภอ ด้านงานแผนงานโครงการ ในเขตการศึกษา 5 และ 6 โดยรวมอยู่ในระดับดี ( $\bar{X} = 3.50$  และ  $3.66$  ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ก็มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ส่วนใหญ่มีการบริหารงานอยู่ในระดับดี ยกเว้น การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาประจำปีของอำเภอ การเสนอของงบประมาณประจำปีของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ พบว่า มีการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลางและในเขตการศึกษา 5 ข้อที่ว่าการศึกษาวิเคราะห์สภาพและปัญหาทางการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม มีทัศนะว่ามีการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท  
ของศึกษาริการอำเภอต่าง งานติดตามประเมินผล ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอ  
เขตการศึกษา 5 และ 6

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ	เขตการศึกษา 5			เขตการศึกษา 6		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
<b>งานติดตามประเมินผล</b>							
1	การติดตามประเมินผลการปฏิบัติ ตามแผนงานและโครงการ ประจำปีของอำเภอ	3.67	0.64	ดี	3.76	0.72	ดี
2	การติดตามประเมินผลการปฏิบัติ งานตามกฎหมาย	3.81	0.50	ดี	3.75	0.75	ดี
3	การติดตามประเมินผลการปฏิบัติ ตามแนวปฏิบัติงานของ สถานศึกษา	3.65	0.48	ดี	3.44	0.74	ปานกลาง
4	การติดตามประเมินผลการปฏิบัติ งานตามนโยบายเร่งด่วนของ รัฐบาลและกระทรวงศึกษาริการ	3.72	0.50	ดี	4.07	0.66	ดี
5	การติดตามประเมินผลการปฏิบัติ งานตามโครงการพิเศษของ กระทรวงศึกษาริการ	3.67	0.47	ดี	3.96	0.69	ดี
	รวม	3.71	0.52	ดี	3.80	0.74	ดี

จากตาราง 8 แสดงว่า การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ  
ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอ ด้านงานติดตามประเมินผล ในเขตการศึกษา 5 และ 6 อยู่ในระดับดี  
( $\bar{X}$  = 3.71 และ 3.80 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว ก็พบว่ามีการบริหารงานอยู่ในระดับดี  
ยกเว้นข้อที่ 3 การติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติงานของสถานศึกษาในเขตการศึกษา 6  
มีทัศนะว่า มีการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ของ  
ศึกษาริการอำเภอด้ำนงานพัฒนาชนบท ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอ เขตการศึกษ 5 และ 6

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ	เขตการศึกษา 5			เขตการศึกษา 6		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
<b>งานพัฒนาชนบท</b>							
1	การสำรวจปัญหาและ ความต้องการในการพัฒนา ของประชาชนในเขตอำเภอ	3.02	0.64	ปานกลาง	3.15	0.80	ปานกลาง
2	การให้บริการข้อมูลข่าวสาร แก่ประชาชนในอำเภอ	3.33	0.52	ปานกลาง	3.80	0.89	ดี
3	การสนับสนุนการจัดทำแผน พัฒนาชนบทขององค์การ บริหารส่วนตำบล	3.21	0.67	ปานกลาง	3.35	0.80	ปานกลาง
4	การตรวจสอบความเป็นไปได้ ของแผนพัฒนาชนบทของ องค์การบริหารส่วนตำบล	3.00	0.69	ปานกลาง	3.16	0.76	ปานกลาง
5	การประสานการปฏิบัติตามแผน พัฒนาชนบทในระดับตำบล	3.14	0.71	ปานกลาง	3.38	0.56	ปานกลาง
6	การสนับสนุนการดำเนินงาน พัฒนาชนบทขององค์การ บริหารส่วนตำบล	3.21	0.89	ปานกลาง	3.51	0.77	ดี
7	การติดตามประเมินผลการปฏิบัติ ตามแผนพัฒนาชนบทขององค์ การบริหารส่วนตำบล	3.16	0.84	ปานกลาง	3.24	0.72	ปานกลาง

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอ	เขตการศึกษา 5			เขตการศึกษา 6		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8	การจัดกิจกรรมเสริมสร้าง ประสบการณ์พื้นฐานทางอาชีพ ของประชาชนในอำเภอ	3.19	0.85	ปานกลาง	3.07	0.77	ปานกลาง
9	การจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา ในอำเภอ	3.42	0.63	ปานกลาง	3.67	0.84	ดี
10	การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมทาง ศาสนาแก่ประชาชนในอำเภอ	3.51	0.67	ดี	3.93	0.77	ดี
11	การจัดกิจกรรมอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมในอำเภอ	3.93	0.59	ดี	4.13	0.86	ดี
12	การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ พื้นฐานแก่ประชาชนในอำเภอ	3.16	0.92	ปานกลาง	3.49	0.88	ปานกลาง
13	การจัดตั้งกลุ่มสนับสนุนการ พัฒนางานด้านการศึกษาใน อำเภอ	3.35	0.78	ปานกลาง	3.53	0.72	ดี
14	การจัดตั้งกลุ่ม สนับสนุนการ พัฒนางานด้านการศาสนาใน อำเภอ	3.35	0.69	ปานกลาง	3.75	0.73	ดี
15	การจัดตั้งกลุ่ม สนับสนุนการ พัฒนางานวัฒนธรรมในอำเภอ	3.65	0.78	ดี	4.04	0.79	ดี
	รวม	3.31	0.76	ปานกลาง	3.55	0.84	ดี

จากตาราง 9 แสดงว่า การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษานิเทศก์อำเภอ ตามทัศนะของศึกษานิเทศก์อำเภอ ด้านงานพัฒนาชนบทในเขตการศึกษา 5 โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ( $\bar{X}=3.31$ ) และเมื่อพิจารณาเป็นข้อ พบว่า การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจใน หลักธรรมทางศาสนาแก่ประชาชนในอำเภอ การจัดกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในอำเภอ การจัดตั้งกลุ่มสนับสนุนการพัฒนางานวัฒนธรรมในอำเภอ อยู่ในระดับดี นอกจากนี้ มีทัศนะว่า มีการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณา ในเขตการศึกษา 6 พบว่า การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษานิเทศก์อำเภอ ด้านงานพัฒนาชนบท โดยรวมอยู่ในระดับดี ( $\bar{X}=3.55$ ) และเมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีทัศนะว่ามีการบริหารอยู่ในระดับดี ยกเว้น การสำรวจปัญหาและความ ต้องการในการพัฒนาของประชาชนในอำเภอ การสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาชนบทของ องค์กรบริหารส่วนตำบล การตรวจสอบความเป็นไปได้ของแผนพัฒนาชนบท ขององค์กรบริหาร ส่วนตำบล การประสานการปฏิบัติตามแผนพัฒนาชนบทในระดับตำบล การติดตามประเมินผล การปฏิบัติตามแผนพัฒนาชนบทขององค์กรบริหารส่วนตำบล การจัดกิจกรรมเสริมสร้าง ประสบการณ์พื้นฐานทางอาชีพของประชาชนในอำเภอ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้พื้นฐาน แก่ประชาชนในอำเภอ มีทัศนะอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของ  
ศึกษาริการอำเภอด้ำนงานกิจการพิเศษ ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอ เขตการศึกษ 5 และ 6

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ	เขตการศึกษา 5			เขตการศึกษา 6		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	<b>งานกิจการพิเศษ</b>						
1	การดำเนินการงานการศึกษาเพื่อ ความมั่นคงแห่งชาติ (สคณ.ศร)	3.23	0.81	ปานกลาง	3.05	0.70	ปานกลาง
2	การดำเนินการงานป้องกันและแก้ ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา (ปปส.ศร.)	3.58	0.50	ดี	3.96	0.77	ดี
3	การดำเนินการงานป้องกันการ ก่อความไม่สงบในสถานศึกษา (นปค.ศร.)	3.44	0.50	ปานกลาง	3.44	0.74	ปานกลาง
4	การดำเนินการงานอาสาพัฒนา และป้องกันตนเอง (อพป.ศร.)	3.02	0.77	ปานกลาง	3.02	0.85	ปานกลาง
5	การดำเนินการงานโครงการ พระราชดำริ	3.49	0.88	ปานกลาง	3.80	0.78	ดี
6	การดำเนินการงานขยายโอกาส ทางการศึกษา	3.95	0.49	ดี	4.22	0.63	ดี
7	การดำเนินการงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและ วินัยของเยาวชน	3.74	0.69	ดี	4.13	0.70	ดี
8	การดำเนินการงานส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมและวินัยของ ประชาชน	3.63	0.72	ดี	3.96	0.74	ดี

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษาราชการอำเภอ	เขตการศึกษา 5			เขตการศึกษา 6		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9	การดำเนินการงานส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมและวินัย ของข้าราชการ	3.63	0.62	ดี	3.93	0.69	ดี
10	การดำเนินการงานยกย่อง เชิดชูเกียรติหน่วยงานสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาที่มี ผลงานดีเด่น	3.74	0.66	ดี	4.38	0.65	ดี
11	การดำเนินการงานส่งเสริมการ ศึกษา เพื่อพัฒนาอาชีพใน สถานศึกษา	3.37	0.54	ปานกลาง	3.47	0.81	ปานกลาง
12	การดำเนินการงานประสาน การรับนักเรียน นักศึกษา	4.07	0.55	ดี	4.13	0.70	ดี
13	การดำเนินการงานป้องกัน อุบัติเหตุในอำเภอ	3.53	0.63	ดี	3.58	0.69	ดี
14	การดำเนินการงานคุ้มครอง ผู้บริโภคในอำเภอ	3.30	0.74	ปานกลาง	3.13	0.72	ปานกลาง
15	การดำเนินการงานคัดเลือก โรงเรียนและนักเรียนรางวัล พระราชทาน	4.02	0.74	ดี	4.22	0.69	ดี
16	การดำเนินการงานกิจกรรมพิเศษ อื่นๆ ที่จังหวัดมอบหมาย	3.88	0.66	ดี	4.18	0.67	ดี
	รวม	3.60	0.72	ดี	3.79	0.84	ดี

จากตาราง 10 แสดงว่า การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอตามทัศนะของศึกษานิเทศก์อำเภอ ด้านงานกิจการพิเศษ ด้านงานกิจการพิเศษทั้งเขตการศึกษา 5 และ 6 โดยรวมอยู่ในระดับดี ( $\bar{X} = 3.60$  และ  $\bar{X} 3.79$  ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ก็มีความเห็นสอดคล้องกันว่าส่วนใหญ่ มีการบริหารอยู่ในระดับดี ยกเว้นการดำเนินการงานการศึกษาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ (นปค.ศร.) การดำเนินการงานส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพในสถานศึกษา การดำเนินการคุ้มครองผู้บริโภคในอำเภอ ที่มีการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการดำเนินการงานโครงการพระราชดำริ ศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตการศึกษา 5 มีทัศนะว่ามีการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง แต่ในเขตการศึกษา 6 อยู่ในระดับดี

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท  
ของศึกษาริการอำเภอ ในแต่ละงานและรวมทุกงาน ตามทัศนะของนักวิชาการศึกษา  
เขตการศึกษา 5 และ 6

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบท ของศึกษาริการอำเภอ	เขตการศึกษา 5			เขตการศึกษา 6		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	งานข้อมูลและสารสนเทศ	3.62	0.71	ดี	3.82	0.73	ดี
2	งานแผนงาน โครงการ	3.65	0.80	ดี	3.70	0.76	ดี
3	งานติดตามประเมินผล	3.68	0.76	ดี	3.69	0.66	ดี
4	งานพัฒนาชนบท	3.23	88	ปานกลาง	3.44	0.80	ปานกลาง
5	งานกิจการพิเศษ	3.55	0.72	ดี	3.77	0.85	ดี
	รวม	3.55	0.80	ดี	3.68	0.76	ดี

จากตาราง 11 แสดงว่า การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษาริการอำเภอ  
ตามทัศนะของนักวิชาการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 และ 6 อยู่ในระดับดี ( $\bar{X}$  = 3.55 และ 3.75  
ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละงานก็พบว่า มีการบริหารงานอยู่ในระดับดีทุกงาน ยกเว้น  
ด้านงานพัฒนาชนบทที่มีการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานแผนงาน และพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ด้านงานข้อมูลและสารสนเทศตามทัศนะของ นักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ	เขตการศึกษา 5			เขตการศึกษา 6		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
<b>งานข้อมูลและสารสนเทศ</b>							
1	การจัดเก็บข้อมูลสถิติทาง การศึกษาในอำเภอ	3.79	0.67	ดี	4.05	0.56	ดี
2	การจัดเก็บข้อมูลสถิติทาง การศาสนาในอำเภอ	3.65	0.69	ดี	4.00	0.58	ดี
3	การจัดเก็บข้อมูลสถิติทาง การวัฒนธรรมในอำเภอ	3.53	0.70	ดี	3.78	0.74	ดี
4	การประมวลผลข้อมูลสถิติทาง การศึกษาในอำเภอ	3.84	0.81	ดี	3.78	0.74	ดี
5	การประมวลผลข้อมูลสถิติ ทางการศาสนาในอำเภอ	3.56	0.63	ดี	3.64	0.78	ดี
6	การประมวลผลข้อมูลสถิติ ทางการวัฒนธรรมในอำเภอ	3.35	0.65	ปานกลาง	3.64	0.87	ดี
	รวม	3.62	0.71	ดี	3.82	0.73	ดี

จากตาราง 12 แสดงว่า การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของนักวิชาการศึกษาด้านงานข้อมูลและสารสนเทศ ในเขตการศึกษา 5 และ 6 อยู่ในระดับดี ( $\bar{X} = 3.62$  และ  $3.82$  ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ก็พบว่ามีการบริหารงานอยู่ในระดับดี ยกเว้น ข้อที่ว่าการประมวลผลข้อมูลสถิติทางการวัฒนธรรมในอำเภอ นักวิชาการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 มีทัศนะว่า มีการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท  
ของศึกษานิเทศก์ด้านงานแผนงานโครงการ ตามทัศนะของนักวิชาการศึกษา  
เขตการศึกษา 5 และ 6

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอ	เขตการศึกษา 5			เขตการศึกษา 6		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
<b>งานแผนงานโครงการ</b>							
1	การศึกษาวิเคราะห์สภาพและ ปัญหาทางการศึกษาในอำเภอ	3.40	0.90	ปานกลาง	3.62	0.71	ดี
2	การศึกษาวิเคราะห์สภาพและ ปัญหาทางการศาสนาในอำเภอ	3.14	0.89	ปานกลาง	3.44	0.71	ปานกลาง
3	การศึกษาวิเคราะห์สภาพและ ปัญหาทางการวัฒนธรรม ในอำเภอ	3.21	0.71	ปานกลาง	3.51	0.74	ดี
4	การศึกษานโยบายแผนงานและ โครงการของรัฐบาลและ กระทรวงศึกษานิเทศก์	3.70	0.71	ดี	3.67	0.58	ดี
5	การจัดทำแผนพัฒนา การศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ประจำปีของอำเภอ	3.95	0.49	ดี	3.96	0.77	ดี
6	การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ประจำปีของอำเภอ	3.26	1.07	ปานกลาง	3.27	0.87	ปานกลาง
7	การเสนอของงบประมาณประจำปี ของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ	3.79	0.67	ดี	3.65	0.95	ดี

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอ	เขตการศึกษา 5			เขตการศึกษา 6		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8	การวางแผนบริหารงบประมาณ ประจำปีของ สำนักงาน ศึกษานิเทศก์อำเภอ	4.05	0.72	ดี	3.80	0.80	ดี
9	การจัดทำแผนปฏิบัติงาน การศึกษา การศาสนาและการ วัฒนธรรมประจำปีของอำเภอ	4.09	0.53	ดี	4.18	0.55	ดี
10	การปฏิบัติตามแผนงาน โครงการประจำปีของอำเภอ	3.95	0.58	ดี	3.95	0.68	ดี
11	การประสานการปฏิบัติตาม แผนงานและโครงการประจำปี ของอำเภอ	3.74	0.66	ดี	3.85	0.59	ดี
12	การแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงานตามแผนงาน และโครงการประจำปีของอำเภอ	3.49	0.67	ปานกลาง	3.55	0.77	ดี
	รวม	3.65	0.80	ดี	3.70	0.76	ดี

จากตาราง 13 แสดงว่า การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาราชการอำเภอ ตามทัศนะของนักวิชาการศึกษา ด้านงานแผนงาน โครงการ ทั้งเขตการศึกษา 5 และ 6 โดยรวม อยู่ในระดับดี ( $\bar{X} = 3.65$  และ  $3.70$  ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ก็มีความเห็นสอดคล้องกันว่าส่วนใหญ่มีการบริหารงานอยู่ในระดับดี ยกเว้น การศึกษาวิเคราะห์สภาพและปัญหาทางการศึกษา ในอำเภอการ จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาประจำปีของอำเภอ ที่มีการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการศึกษาวิเคราะห์สภาพและปัญหาทางการศึกษาและการวัฒนธรรม ในอำเภอ การแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการประจำปีของอำเภอ นักวิชาการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 มีทัศนะว่า มีการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง แต่ในเขตการศึกษา 6 นักวิชาการศึกษา มีทัศนะว่า มีการบริหารงานอยู่ในระดับดี

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานแผนงานและ  
พัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ด้านงานติดตามประเมินผล ตามทัศนะของ  
นักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ	เขตการศึกษา 5			เขตการศึกษา 6		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	<b>งานติดตามประเมินผล</b>						
1	การติดตามประเมินผลการปฏิบัติ ตามแผนงานและโครงการ ประจำปีของอำเภอ	3.53	0.80	ดี	3.62	0.62	ดี
2	การติดตามประเมินผลการ ปฏิบัติงานตามกฎหมาย	3.60	0.66	ดี	3.47	0.60	ปานกลาง
3	การติดตามประเมินผลการปฏิบัติ ตามแนวปฏิบัติงานของ สถานศึกษา	3.56	0.73	ดี	3.65	0.62	ดี
4	การติดตามประเมินผลการปฏิบัติ งานตามนโยบายเร่งด่วนของ รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ	3.91	0.75	ดี	3.91	0.67	ดี
5	การติดตามประเมินผลการ ปฏิบัติงานตาม โครงการพิเศษ ของกระทรวงศึกษาธิการ	3.79	0.80	ดี	3.82	0.72	ดี
	<b>รวม</b>	<b>3.68</b>	<b>0.76</b>	<b>ดี</b>	<b>3.69</b>	<b>0.66</b>	<b>ดี</b>

จากตาราง 14 แสดงว่าการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอ ตามทัศนะของนักวิชาการศึกษา ด้านงานติดตามประเมินผล ในเขตการศึกษา 5 และ 6 อยู่ในระดับดี ( $\bar{X} = 3.68$  และ  $3.69$  ตามลำดับ ) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ก็พบว่ามีการบริหารงานอยู่ในระดับดี ยกเว้น ข้อที่ว่าการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ที่นักวิชาการศึกษาในเขตการศึกษา 6 มีทัศนะว่ามีการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท  
ของศึกษาริการอำเภอ ด้านงานพัฒนาชนบท ตามทัศนะของนักวิชาการศึกษา  
เขตการศึกษา 5 และ 6

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ	เขตการศึกษา 5			เขตการศึกษา 6		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
<b>งานพัฒนาชนบท</b>							
1	การสำรวจปัญหาและความ ต้องการในการพัฒนาของ ประชาชนในเขตอำเภอ	3.35	0.90	ปานกลาง	3.35	0.87	ปานกลาง
2	การให้บริการข้อมูลข่าวสาร แก่ประชาชนในอำเภอ	3.40	1.03	ปานกลาง	3.75	0.75	ดี
3	การสนับสนุนการจัดทำแผน พัฒนาชนบทของ องค์การ บริหารส่วนตำบล	3.09	0.97	ปานกลาง	3.25	0.78	ปานกลาง
4	การตรวจสอบความเป็นไปได้ ของแผนพัฒนาชนบทของ องค์การบริหารส่วนตำบล	3.07	0.94	ปานกลาง	3.02	0.85	ปานกลาง
5	การประสานการปฏิบัติตามแผน พัฒนาชนบท ในระดับตำบล	3.33	0.71	ปานกลาง	3.29	0.71	ปานกลาง
6	การสนับสนุนการดำเนินงาน พัฒนาชนบทขององค์การ บริหารส่วนตำบล	3.23	0.61	ปานกลาง	3.24	0.69	ปานกลาง
7	การติดตามประเมินผลการปฏิบัติ ตามแผนพัฒนาชนบทของ องค์การบริหารส่วนตำบล	3.19	0.66	ปานกลาง	3.09	0.78	ปานกลาง

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอ	เขตการศึกษา 5			เขตการศึกษา 6		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8	การจัดกิจกรรมเสริมสร้าง ประสบการณ์พื้นฐานทางอาชีพ ของประชาชนในอำเภอ	2.77	0.81	ปานกลาง	3.18	0.88	ปานกลาง
9	การจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา ในอำเภอ	3.05	0.95	ปานกลาง	3.53	0.81	ดี
10	การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในหลักธรรม ทางศาสนาแก่ประชาชนในอำเภอ	3.21	0.86	ปานกลาง	3.91	0.78	ดี
11	การจัดกิจกรรมอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมในอำเภอ	3.65	0.90	ดี	3.89	0.74	ดี
12	การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ พื้นฐานแก่ประชาชนในอำเภอ	3.12	0.82	ปานกลาง	3.45	0.86	ปานกลาง
13	การจัดตั้งกลุ่มสนับสนุนการ พัฒนางานด้านการศึกษา ในอำเภอ	3.26	0.66	ปานกลาง	3.36	0.78	ปานกลาง
14	การจัดตั้งกลุ่ม สนับสนุนการ พัฒนางานด้านการศาสนา ในอำเภอ	3.33	0.78	ปานกลาง	3.64	0.87	ดี
15	การจัดตั้งกลุ่ม สนับสนุนการ พัฒนางานด้านการวัฒนธรรม ในอำเภอ	3.44	0.85	ปานกลาง	3.64	0.93	ดี
	รวม	3.23	0.85	ปานกลาง	3.44	0.80	ปานกลาง

จากตาราง 15 แสดงว่า การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาราชการอำเภอ ตามทัศนะของนักวิชาการศึกษา ด้านงานพัฒนาชนบท ในเขตการศึกษา 5 และ 6 โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X}=3.23$  และ 3.44 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในอำเภอ ที่มีการบริหารงานอยู่ในระดับดี ส่วนการให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในอำเภอ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาในอำเภอ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางศาสนาแก่ประชาชนในอำเภอ การจัดตั้งกลุ่มสนับสนุนการพัฒนางานด้านการศาสนา และงานด้านการวัฒนธรรมในอำเภอนักวิชาการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 มีทัศนะว่ามีการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง แต่ในเขตการศึกษา 6 นักวิชาการศึกษา มีทัศนะว่ามีการบริหารงานอยู่ในระดับดี

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานแผนงานและ  
พัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ด้านงานกิจการพิเศษ ตามทัศนะของนักวิชาการศึกษา  
เขตการศึกษา 5 และ 6

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ	เขตการศึกษา 5			เขตการศึกษา 6		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	<b>งานกิจการพิเศษ</b>						
1	การดำเนินการ งานการศึกษาเพื่อ ความมั่นคงแห่งชาติ (สคม.ศร)	2.77	1.25	ปานกลาง	3.35	0.89	ปานกลาง
2	การดำเนินการ งานป้องกันและ แก้ปัญหาอาชญากรรมในสถานศึกษา (ปปส.ศร.)	3.40	1.09	ปานกลาง	3.69	0.84	ดี
3	การดำเนินการ งานป้องกันการ ก่อความไม่สงบในสถานศึกษา (นปค.ศร.)	3.21	0.99	ปานกลาง	3.47	0.69	ปานกลาง
4	การดำเนินการ งานอาสาพัฒนา และป้องกันตนเอง (อพป.ศร.)	3.16	0.95	ปานกลาง	3.11	0.96	ปานกลาง
5	การดำเนินการ งานโครงการ พระราชดำริ	3.79	0.41	ดี	3.71	1.05	ดี
6	การดำเนินการ งานขยายโอกาส ทางการศึกษา	3.93	0.51	ดี	4.09	0.67	ดี
7	การดำเนินการ งานส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมและ วินัย ของเยาวชน	3.70	0.83	ดี	3.96	0.69	ดี
8	การดำเนินการ งานส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมและวินัย ของประชาชน	3.49	0.74	ปานกลาง	3.93	0.72	ดี

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและ พัฒนาบทบาทของศึกษาราชการอำเภอ	เขตการศึกษา 5			เขตการศึกษา 6		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9	การดำเนินการ งานส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมและวินัย ของข้าราชการ	3.63	0.72	ดี	3.93	0.74	ดี
10	การดำเนินการ งานยกย่อง เชิดชูเกียรติหน่วยงานสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาที่มี ผลงานดีเด่น	3.86	0.71	ดี	4.15	0.73	ดี
11	การดำเนินการ งานส่งเสริม การศึกษา เพื่อพัฒนาอาชีพใน สถานศึกษา	3.33	0.84	ปานกลาง	3.71	0.66	ดี
12	การดำเนินการ งานประสาน การรับนักเรียน นักศึกษา	4.14	0.74	ดี	4.09	0.70	ดี
13	การดำเนินการ งานป้องกัน อุบัติเหตุในอำเภอ	3.42	0.59	ปานกลาง	3.58	0.83	ดี
14	การดำเนินการ งานคุ้มครอง ผู้บริโภคในอำเภอ	3.23	0.53	ปานกลาง	3.18	0.90	ปานกลาง
15	การดำเนินการ งานคัดเลือก โรงเรียนและนักเรียนรางวัล พระราชทาน	4.07	0.70	ดี	4.22	0.66	ดี
16	การดำเนินการ งานกิจกรรมพิเศษ อื่นๆ ที่จังหวัดมอบหมาย	3.63	0.87	ดี	4.15	0.62	ดี
	รวม	3.55	0.88	ดี	3.77	0.85	ดี

จากตาราง 16 แสดงว่า การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอ ตามทัศนะของนักวิชาการศึกษา ด้านงานกิจการพิเศษ ในเขตการศึกษา 5 และ 6 โดยรวมอยู่ในระดับดี ( $\bar{X}=3.55$  และ 3.77 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ก็มีความเห็นสอดคล้องกันว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ยกเว้น การดำเนินการงานการศึกษาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ (สศม.ศร.) การดำเนินการงานป้องกันการก่อความไม่สงบในสถานศึกษา (นปค.ศร.) การดำเนินการงานอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.ศร.) การดำเนินการงานคุ้มครองผู้บริโภค ที่มีการบริหารงาน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการดำเนินการงานป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา (ปปส.ศร.) การดำเนินการงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและวินัยของประชาชน การดำเนินการงานส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพในสถานศึกษา และการดำเนินการงานป้องกันอุบัติเหตุในอำเภอ นักวิชาการศึกษาในเขตการศึกษา 5 มีทัศนะว่า การบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง แต่ในเขตการศึกษา 6 นักวิชาการศึกษา มีทัศนะว่ามีการบริหารงาน อยู่ในระดับดี

**ตอนที่ 3** การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอ และนักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 โดยเสนอในแต่ละงาน และรวมทุกงาน ดังตาราง 17-19

ตาราง 17 การเปรียบเทียบการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ในแต่ละงานและรวมทุกงาน ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอ เขตการศึกษา 5 และ 6

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษาริการอำเภอ	เขตการศึกษา 5		เขตการศึกษา 6		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	งานข้อมูลและสารสนเทศ	3.57	0.80	3.95	0.79	-2.40*
2	งานแผนงานโครงการ	3.50	0.74	3.66	0.73	-1.04
3	งานติดตามประเมินผล	3.71	0.52	3.80	0.74	-0.67
4	งานพัฒนาชนบท	3.31	0.76	3.55	0.84	-1.44
5	งานกิจการพิเศษ	3.60	0.72	3.79	0.84	-1.15
	รวม	3.54	0.71	3.75	0.79	-2.35*

\* มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 แสดงว่า การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอ ในเขตการศึกษา 5 และ 6 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบในแต่ละงานพบว่ามีการบริหารงาน ด้านงานข้อมูลและสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 18 การเปรียบเทียบการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ  
ในแต่ละงานและรวมทุกงาน ตามทัศนะของนักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ	เขตการศึกษา 5		เขตการศึกษา 6		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	งานข้อมูลและสารสนเทศ	3.62	0.71	3.82	0.73	-1.33
2	งานแผนงานโครงการ	3.65	0.80	3.70	0.76	-0.36
3	งานติดตามประเมินผล	3.68	0.76	3.69	0.66	-0.11
4	งานพัฒนาชนบท	3.23	0.85	3.44	0.80	-1.24
5	งานกิจการพิเศษ	3.55	0.88	3.77	0.85	-1.27
	รวม	3.55	0.80	3.68	0.76	-1.66

จากตาราง 18 แสดงว่า การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ  
ตามทัศนะของนักวิชาการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 และ 6 โดยรวมและเป็นรายงาน แยกต่างกัน  
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 19 การเปรียบเทียบการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอ  
ในแต่ละงานและรวมทุกงาน ตามทัศนะของศึกษานิเทศก์อำเภอและนักวิชาการศึกษา  
เขตการศึกษา 5 และ 6

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและ พัฒนาชนบท ของศึกษานิเทศก์อำเภอ	ศึกษานิเทศก์อำเภอ		นักวิชาการศึกษา		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	งานข้อมูลและสารสนเทศ	3.78	0.82	3.73	0.73	1.33
2	งานแผนงานโครงการ	3.59	0.79	3.68	0.78	-2.97*
3	งานติดตามประเมินผล	3.76	0.76	3.69	0.71	2.56*
4	งานพัฒนาชนบท	3.44	0.85	3.35	0.81	3.09*
5	งานกิจกรรมพิเศษ	3.71	0.87	3.67	0.79	1.25
	รวม	3.62	0.83	3.59	0.79	1.82

\*มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 แสดงว่า การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอ ตาม  
ทัศนะของศึกษานิเทศก์อำเภอและนักวิชาการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 และ 6 โดยรวม แตกต่างกันอย่าง  
ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่างานแผนงานโครงการ งานติดตามประเมินผล  
และงานพัฒนาชนบท แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนงานข้อมูลและสารสนเทศ  
และงานกิจกรรมพิเศษ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

## บทที่ 5

### สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

#### ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอในงานแต่ละงาน จำแนกตามตัวแปร สถานภาพและเขตการศึกษา

#### สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. การบริหารงาน แผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอ เขตการศึกษา 5 และ 6 แตกต่างกัน
2. การบริหารงาน แผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของ นักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 แตกต่างกัน
3. การบริหารงาน แผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษา แตกต่างกัน

#### วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

##### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ ศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 จำนวน 238 คน จำแนกเป็น ศึกษาริการอำเภอ 119 คน นักวิชาการศึกษา 119 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้มาจากประชากรที่กล่าวไว้ในข้อ 1 จำแนกได้ดังนี้

- 2.1 ศึกษาริการอำเภอ ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนทั้งสิ้น 119 คน
- 2.2 นักวิชาการศึกษา ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนทั้งสิ้น 119 คน

### เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เป็นการสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอ เขตการศึกษา 5 และ 6 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมี 2 ข้อ ได้แก่ ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม และเขตการศึกษา ที่สังกัด มีลักษณะแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะของศึกษานิเทศก์อำเภอและนักวิชาการศึกษาที่มีต่อการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอ จำนวน 54 ข้อ แบ่งเป็น 5 งาน ได้แก่ งานข้อมูลและสารสนเทศ 6 ข้อ งานแผนงาน โครงการ 12 ข้อ งานติดตามประเมินผล 5 ข้อ งานพัฒนาชนบท 15 ข้อ และงานกิจการพิเศษ 16 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

### การตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบเครื่องมือเพื่อหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบรูปแบบเนื้อหาและภาษาให้ถูกต้อง นำแบบสอบถาม ฉบับปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้กับศึกษานิเทศก์อำเภอและนักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 7 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 50 คน วิเคราะห์หาค่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตามวิธีของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด . 2535 : 96) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.97

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามดังกล่าวผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากศึกษานิเทศก์จังหวัดทุกจังหวัด ในเขตการศึกษา 5 และ 6 ในการส่งแบบสอบถามให้ศึกษานิเทศก์อำเภอและนักวิชาการศึกษาทุกอำเภอ ในสังกัด ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถามและส่งคืนให้ผู้วิจัยตามกำหนดในซองติดแสตมป์

ที่ผู้วิจัยส่งให้ แบบสอบถามทั้งสิ้นจำนวน 238 ฉบับ ได้รับคืน จำนวน 202 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.87 แบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 196 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.35

### การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนและมีความสมบูรณ์ จำนวน 196 ฉบับ โดยใช้คอมพิวเตอร์คำนวณหาค่าสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ โดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษาริการอำเภอ ทำการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ และในแต่ละงาน
3. ทดสอบสมมุติฐานเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ของกลุ่มตัวแปร โดยใช้ค่าที (t-test) ทดสอบในแต่ละงานและรวมทุกงาน

### สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาวิจัย การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษาเขตการศึกษา 5 และ 6 ปรากฏผลดังนี้

1. การศึกษาระดับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 ปรากฏว่า
  - 1.1 การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษาริการอำเภอตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอ เขตการศึกษา 5 และ 6 โดยรวมอยู่ในระดับดี แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละงาน ก็พบว่ามีการบริหารงานอยู่ในระดับดีทุกงาน ยกเว้น ในเขตการศึกษา 5 งานพัฒนาชนบท มีการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง
  - 1.2 บริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของนักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาในแต่ละงาน ก็พบว่ามีการบริหารงานอยู่ในระดับดีทุกงาน ยกเว้นงานพัฒนาชนบท มีการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ในแต่ละงาน จำแนกตามตัวแปรสถานภาพและเขตการศึกษา ปรากฏว่า

2.1 การบริหารงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอ ในเขตการศึกษา 5 และ 6 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบในแต่ละงาน พบว่ามีการบริหารงาน ด้านงานข้อมูลและสารสนเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของนักวิชาการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 และ 6 โดยรวม และในแต่ละงาน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 และ 6 โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่างานแผนงาน โครงการ งานติดตามประเมินผล และงานพัฒนาชนบท แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนงานข้อมูลและสารสนเทศ และงานกิจการพิเศษ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

### อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 ผู้วิจัยพบประเด็นน่าสนใจที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. การศึกษาระดับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 พบว่า

1.1 การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอ ในเขตการศึกษา 5 และ 6 อยู่ในระดับดี ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าศึกษาริการอำเภอมีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษาริการอำเภอ ด้านงานแผนงานและพัฒนาชนบท (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2540 ข : 9) และมีหน้าที่ปฏิบัติงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดไว้ว่า จะพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ , 2543 : 1) นอกจากนี้

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญในการจัดทำนโยบายและสงวนนโยบายจากกระทรวงไปยัง กรม เขต จังหวัด อำเภอ และสถานศึกษา ด้วยการสื่อความตามกระบวนการและเทคนิคการติดต่อสื่อสาร ทั้งที่เป็นแบบทางการ ได้แก่ คำสั่งของทางราชการที่เป็นลายลักษณ์อักษร การตรวจราชการของผู้บริหารระดับสูง การจัดประชุมทางไกล การจัดทำเอกสารชี้แจง คู่มือปฏิบัติงาน และแบบกึ่งทางการ ได้แก่ การเผยแพร่ทางสื่อมวลชน การจัดทำเอกสารเผยแพร่ (สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ , 2542 : 7)

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2543 : 15) ยังจัดทำประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การปรับบทบาทภารกิจหน้าที่กองตรวจรายงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นสำนักตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้มีระบบการตรวจติดตาม และประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้มีการปรับบทบาทและภารกิจ โดยให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการศึกษาวิเคราะห์สรุป ประมวลผลการรายงาน การติดตาม และการตรวจราชการให้ถือเป็นนโยบายสำคัญ สนับสนุนการตรวจราชการ พัฒนาระบบตรวจราชการ ให้จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ การตรวจราชการ ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการรายงาน การติดตาม และการตรวจราชการตามนโยบายสำคัญต่อหน่วยงานประจำเขตการศึกษา ซึ่งการดำเนินการตามประกาศดังกล่าวนี้จะต้องส่งผลต่อการบริหารงานและการปฏิบัติของหน่วยงานระดับจังหวัดและอำเภอด้วยเช่นกัน จึงทำให้ศึกษาราชการอำเภอบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทอยู่ในระดับดี เนื่องจากการกระตุ้น การกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะต้องดำเนินงานโดยใช้ข้อมูลและสารสนเทศที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานเพื่อใช้ในการวางแผนงาน โครงการและการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อได้ดำเนินงานตามแผนงานโครงการไปแล้วจะต้อง มีการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการปฏิบัติงาน เพื่อใช้ในการตัดสินใจแก้ไขปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น และเพื่อใช้ในการ ตรวจสอบความก้าวหน้าของแผนงานโครงการ ตลอดจนใช้ในการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของแผนงาน โครงการ เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อให้ให้สอดคล้องกับนโยบายระดับสูง ศึกษาราชการอำเภอจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทอย่างจริงจัง

แต่อย่างไรก็ตาม ได้พบว่า ศึกษาราชการอำเภอ เขตการศึกษา 5 มีทักษะต่อการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาราชการอำเภอ ด้านงานพัฒนาชนบทอยู่ในระดับปานกลาง สาเหตุอาจเนื่องมาจาก ขาดบุคลากรผู้รับผิดชอบอย่างจริงจังในพื้นที่ ไม่มีงบประมาณและขาดการงานเป็นทีม (เทอดไทย พันทวี, 2533 : บทคัดย่อ) แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาการบริหารงานแผนงานและ

พัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ด้านงานพัฒนาชนบทจำเป็นต้องกำหนดผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน จัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาชนบท พัฒนาการทำงานเป็นทีม จัดทำแผนงาน โครงการพัฒนาชนบทและประสานแผนพัฒนาชนบท ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอด้านงานพัฒนาชนบทมีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

1.2 การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของนักวิชาการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 และ 6 อยู่ในระดับดี สาเหตุที่นักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 มีทัศนะต่อการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ อยู่ในระดับดี อาจเป็นเพราะว่า นักวิชาการศึกษาที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับงานแผนงานและพัฒนาชนบทมีหน้าที่รับผิดชอบ การควบคุมดูแลและปฏิบัติงานเกี่ยวกับจัดทำแผนของกระทรวงศึกษาริการ ทุกประเภท การเก็บรวบรวมการวิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ การตรวจติดตามประเมินผลกิจกรรมและประสานการจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาชนบทหมวดกระทรวงศึกษาริการ(สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาริการ, 2539 : 272) จึงทำให้นักวิชาการศึกษามีทัศนะต่อการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ อยู่ในระดับดี

แต่ได้พบว่า นักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 มีทัศนะต่อการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ด้านงานพัฒนาชนบท อยู่ในระดับปานกลางเหมือนกัน สาเหตุอาจเนื่องมาจาก นักวิชาการศึกษา ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานพัฒนาชนบท จึงทำให้มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ต่อการบริหารงานด้านงานพัฒนาชนบท และอาจส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแผนงานและพัฒนาชนบทในหน้าที่และความรับผิดชอบของนักวิชาการศึกษาได้ ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของงานแผนงานและพัฒนาชนบทจำเป็นต้องจัดให้มีการศึกษาอบรม ตามความต้องการของนักวิชาการศึกษา(วันสาต ศรีสุวรรณ, 2540 : บทคัดย่อ) เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา ด้านงานแผนงานและพัฒนาชนบท

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 พบว่า

2.1 การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอ ในเขตการศึกษา 5 และ 6 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า เขตการศึกษา 5 และ เขตการศึกษา 6 ถึงแม้ว่าจะอยู่ใน

ภาคกลางและ มีขนาดของเขตการศึกษาใกล้เคียงกัน แต่อาชีพหลักในเขตการศึกษา 5 และ เขตการศึกษา 6 แตกต่างกัน จึงทำให้การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของสำนักงาน ศึกษาธิการอำเภอ ในเขตการศึกษา 5 และ 6 แตกต่างกัน

2.2 การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอ ตามทัศนะของ นักวิชาการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 และ 6 แตกต่างกันอย่างไร มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่ง ไม่สอดคล้อง กับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สาเหตุอาจเนื่องมาจาก นักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 ที่มีหน้าที่ รับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมดูแลและปฏิบัติงานแผนงานและพัฒนาชนบท ต้องปฏิบัติงานตามที่ ได้รับมอบหมาย จึงทำให้ นักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 มีทัศนะต่อการบริหารงานแผนงาน และพัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอในแต่ละงานอยู่ในระดับเดียวกัน และไม่แตกต่างกัน

2.3 การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอตามทัศนะของ ศึกษาธิการอำเภอและนักวิชาการศึกษา ในแต่ละงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างไร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ 3 งาน คือ งานแผนงาน โครงการ งานติดตามประเมินผล และงานพัฒนาชนบท ผลปรากฏเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ศึกษาธิการอำเภอและนักวิชาการศึกษา มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบค่อนข้างแตกต่างกัน กล่าวคือ ศึกษาธิการอำเภอในฐานะหัวหน้าส่วน ราชการ มีหน้าที่วางแผนการปฏิบัติงาน กำหนดนโยบาย กำหนดเป้าหมาย ตลอดจนการควบคุมและ ประเมินผลการปฏิบัติงานตามเป้าหมาย การประสานการจัดการตามภาระหน้าที่ การแก้ไขเพื่อให้การ ดำเนินงานด้านแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอบรรลุเป้าหมาย(สำนักงานปลัด กระทรวงศึกษาธิการ, 2540 ก : 223) แต่นักวิชาการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมดูแล และปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดทำแผนของกระทรวงศึกษาธิการทุกประเภท การเก็บรวบรวมวิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสนเทศ การตรวจติดตามประเมินผล การจัดกิจกรรม ประสานการ จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบทและปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย(สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ, 2539 : 272) จึงทำให้ศึกษาธิการอำเภอและนักวิชาการศึกษามีทัศนะต่องานแผนงาน โครงการ งานติดตามประเมินผล และงานพัฒนาชนบทแตกต่างกัน

สำหรับงานข้อมูลและสารสนเทศและงานกิจการพิเศษ มีทัศนะแตกต่างกันอย่างไร ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่ง ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน สาเหตุอาจเนื่องมาจาก การดำเนินงานข้อมูล และสารสนเทศและงานกิจการพิเศษ เป็นงานที่สำนักงานศึกษาธิการอำเภอต้องดำเนินการและ รายงานผลการดำเนินการเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ งานข้อมูลและสารสนเทศเป็นงาน ในภารกิจหลัก

ของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ(สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2540 ก. : 174-175) และงาน  
 กิจการพิเศษเป็นงานนโยบายที่สำนักงานศึกษาธิการอำเภอต้องปฏิบัติ ทำให้ศึกษาธิการอำเภอและ  
 นักวิชาการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบค่าเงินการ เหมือนกัน จึงมีทักษะต้องงานข้อมูลและ  
 สารสนเทศ และงานกิจการพิเศษไม่แตกต่างกัน

### ข้อเสนอแนะ

#### ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ศึกษาธิการอำเภอ ในเขตการศึกษา 5 ควรปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงาน  
 ด้านงานข้อมูลและสารสนเทศ ด้านการประมวลผลข้อมูลสถิติทางการศาสนา และการวัฒนธรรม  
 ในอำเภอให้ดียิ่งขึ้น
2. ศึกษาธิการอำเภอ ในเขตการศึกษา 5 ควรปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงาน  
 ด้านงานแผนงานโครงการให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านการวิเคราะห์สภาพและปัญหาทางการศาสนา  
 และการวัฒนธรรมในอำเภอ
3. ศึกษาธิการอำเภอในเขตการศึกษา 6 ควรปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงาน  
 ด้านงานติดตามประเมินผล ด้านการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามกฎหมาย การติดตาม  
 ประเมินผลการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น
4. ศึกษาธิการอำเภอ ในเขตการศึกษา 5 และ 6 ควรปรับปรุงและพัฒนาการ  
 บริหารงาน ด้านงานพัฒนาชนบทให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้ทัดเทียมกับงานด้านอื่นๆ ซึ่งจะส่งผลต่อ  
 ประสิทธิภาพโดยรวมของการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท
5. ศึกษาธิการอำเภอ ในเขตการศึกษา 5 และ 6 ควรปรับปรุงและพัฒนา  
 การบริหารงาน ด้านงานกิจการพิเศษให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านการดำเนินงานอาสาพัฒนา  
 และป้องกันตนเอง

### ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ในเขตการศึกษาอื่นๆ
2. ควรวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.) คณะกรรมการพัฒนาอำเภอ (กพอ.)
3. ควรวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท โดยวิธีการอื่นๆ เช่น การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

## บรรณานุกรม

- กิจการพิเศษ, สำนักงาน. คู่มือคณะกรรมการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล  
กระทรวงศึกษาธิการ (คปต.ศษ.). กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ,  
2539.
- กิติมา ปริศิติกุล. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2529ก.  
\_\_\_\_\_. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญบัณฑิต, 2532.  
\_\_\_\_\_. ทฤษฎีบริหารองค์การ. กรุงเทพฯ : ชนะการพิมพ์, 2529ข.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-  
2544). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2539.
- คณาจารย์ภาควิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. การบริหารรัฐกิจเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 5.  
กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2538.
- ชาติชาย ชุณหะวัณ. “คำกล่าวเปิดพร้อมการสัมมนา,” ผู้บริหารกับการพัฒนาระบบสารนิเทศแห่งชาติ.  
17 สิงหาคม 2533, ณ ศึกสันติไมตรีทำเนียบรัฐบาล, 2533.
- ชารี มณีศรี. การบริหารงานธุรการ. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ, 2526.
- ตรวจและรายงาน, กอง. สรุปรายงานผลการวิเคราะห์การประเมินการบริหาร สำนักงาน  
ศึกษาธิการอำเภอ. กรุงเทพฯ : กองตรวจและรายงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ  
กระทรวงศึกษาธิการ, 2537.
- เทอดไทย พันทวี. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทในความ  
รับผิดชอบของศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 10. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น :  
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2533. ถ่ายเอกสาร.
- ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร การศึกษาการจัดการแผนใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ :  
ไทยวัฒนาพานิช, 2537.
- นโยบายและแผน, สำนัก. สรุปรายงานการวิจัยเรื่องแนวทางการส่งค่อนโยบายของ  
กระทรวงศึกษาธิการในทศวรรษหน้า. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและแผน สำนักงาน  
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2543.

- นโยบายและระบบบริหารงานบุคคล สำนักงาน ก.ค. สำนัก. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบที่เหมาะสมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สาขางานบริหารการประถมศึกษา สาขางานบริหารการศึกษา สาขางานบริหารการมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานนโยบายและระบบบริหารงานบุคคล สำนักงาน ก.ค. กระทรวงศึกษาธิการ, 2539.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น. 2535.
- ประคอง วรรณสุด. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- ประชุม รอดประเสริฐ. การบริหารโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, 2535.
- ประไพ สิทธิเลิศ. การพัฒนาระบบสารสนเทศของกรมการฝึกหัดครู. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. ถ่ายเอกสาร.
- ประกาศ ศิลปรัศมี. ความคาดหวังในบทบาทของคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชุมชนในระดับตำบล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530. อัดสำเนา.
- ประมวล พลพานิช. ปัญหาของศึกษาริการอำเภอในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอ เขตการศึกษา 7, 8. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2536. ถ่ายเอกสาร.
- ประเสริฐ ภัทรมัย. “ระบบสารสนเทศในการจัดการงานวิศวกรรม,” เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการงานคอมพิวเตอร์และวิศวกรรม. 5(3) : 27 ; พฤษภาคม 2534.
- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. การปรับปรุงบทบาทอำนาจหน้าที่โครงสร้างและอัตรากำลังของสำนักงานศึกษาริการอำเภอ, กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2531.
- \_\_\_\_\_ . คู่มือการปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษาริการอำเภอ. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2535.
- \_\_\_\_\_ . คู่มือปฏิบัติการพัฒนาประสิทธิภาพในส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2542.
- \_\_\_\_\_ . คู่มือประเมินการบริหารสำนักงานศึกษาริการอำเภอ. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2539 .
- \_\_\_\_\_ . แผนการตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2543. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2543.

- ..... แผนอัตรากำลัง 3 ปี รอบที่ 2 (ปีงบประมาณ 2533-2535) ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2533.
- ..... แผนอัตรากำลัง 3 ปี รอบที่ 3 (ปีงบประมาณ 2536-2538) ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2536.
- ..... แผนอัตรากำลัง 3 ปี รอบที่ 4 (ปีงบประมาณ 2539-2542) ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2540ก.
- ..... รายงานการวิจัยเรื่อง การจัดลำดับสำนักงานศึกษาธิการอำเภอเพื่อการบริหารการศึกษา ปี 2539. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2540ข.
- ผ่านศึก แก้วหย่อง. บทบาทของศึกษาธิการอำเภอในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงานการศึกษานอกโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2513.
- พัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6, สำนัก. วิเคราะห์ผลการประเมินการบริหารสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ระดับเขตการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2538. ลพบุรี : สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6, 2538.
- ภิญโญ สารร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2516.
- วันสาด ศรีสุวรรณ. ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540 . ถ่ายเอกสาร.
- วิจิตร กุลนาม. บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานและพัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. ถ่ายเอกสาร.
- วิเศษ ภูมิวิชัย. สภาพปัญหาการบริหารงานพัฒนาชนบทตามทัศนะของศึกษาธิการอำเภอในเขตการศึกษา 10. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. ถ่ายเอกสาร.
- ศักดิ์วีรย์ ยาศลี. การศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบระบบการวางแผนการศึกษาระดับอำเภอในเขตการศึกษา 10. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2529. อัดสำเนา.

- ศึกษาริการ, กระทรวง. คำสั่งกระทรวงศึกษาริการที่ สป 625/2539 เรื่องกำหนดอำนาจหน้าที่และ  
แนวปฏิบัติราชการของศึกษาริการจังหวัดและศึกษาริการอำเภอ. ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2539.  
 ศึกษาริการแห่งประเทศไทย, สมาคม. บันทึกศึกษาริการ 2539. กรุงเทพฯ : สมาคมศึกษาริการแห่ง  
 ประเทศไทย, 2539.
- \_\_\_\_\_. เอกสารการประชุมสัมมนาทางวิชาการ. กรุงเทพฯ :สมาคมศึกษาริการแห่งประเทศไทย,  
 2540.
- สวัสดิ์ แก้วทอง. ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สี่กระทรวงหลักเกี่ยวกับการประสานงานในการพัฒนา  
ชนบทในพื้นที่ยากจนในจังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย  
 เกษตรศาสตร์, 2530. อัดสำเนา.
- อริปต์ย์ กลีสุนทร. “ผู้บริหารระบบสารสนเทศ คอมพิวเตอร์ ความเกี่ยวข้องและข้อคิดเพื่อพิจารณา,”  
วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 25-26 (5) : 25 ; มิถุนายน 2534.
- อรพินธ์ สอนสลับ. การศึกษาปัญหาในการวางแผนงานของผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอใน  
เขตการศึกษา 5, 6 และ 7. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
 พิษณุโลก, 2531. อัดสำเนา.
- Cronbach, Lee J. Essentials of Psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper and Row, 1970.
- Johari Bin Mat. “Co-ordinational Capability and Development Performance in Malaysia,” in  
Institutional Dimensions of Regional. P.114. Singapore : Humtsmen Offset Printing  
 Pte, Ltd., 1981.
- Leonard, D. Reaching the Peasant Farmer : Organization Theory and Practice in Kenya. Chicago :  
 The University of Chicago Press, 1977.
- Meeda.da.J.H.J. Decentralization of Government Administration. Dar-Es-Saiaam : IDS,1890.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ที่ ทม 1007/5727

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

27 ธันวาคม 2542

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ศึกษาธิการจังหวัดชัยนาท

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายอนิรุทธ์ ล่ามพระยา นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญาโท เรื่อง “การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาราชการอำเภอตามทัศนะของศึกษาราชการอำเภอ และนักวิชาการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 และ 6” โดยมี อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์ และ รองศาสตราจารย์ภา ศรีไพโรจน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญาโท ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นายประดิษฐ์ แก้วมณี และ นางชุมพรศรี ฉัตรปियานนท์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเรื่องมีเอกสารวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายอนิรุทธ์ ล่ามพระยา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร.258-4119, 664-1000 ต่อ 5644, 5646

โทรสาร.2584119

ที่ ทม 1007/5727

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

27 ธันวาคม 2542

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายอนิรุทธิ์ ล่ามพระยา นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปฏิญานิพนธ์ เรื่อง ‘การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอตามทัศนะของศึกษานิเทศก์อำเภอ และนักวิชาการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 และ 6 “ โดยมี อาจารย์สุพิศพรรณ พัฒนพานิชย์ และ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปฏิญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นายวิมล ศรีสุวรรณ ศึกษาานิเทศก์กรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายอนิรุทธิ์ ล่ามพระยา ซึ่งจะเข้าเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร.258-4119, 664-1000 ต่อ 5644, 5646

โทรสาร.2584119

ที่ ทม 1007/5728

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

27 ธันวาคม 2542

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ศึกษาธิการอำเภอหันคา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายอนิรุทธ์ ล่ามพระชา นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชุมชนของศึกษาธิการอำเภอตามทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ และนักวิชาการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 และ 6” โดยมี อาจารย์สุพิศพรรณ พัฒนพานิชย์ และ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นายสมจิตร เรืองวิไล ศึกษาธิการอำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายอนิรุทธ์ ล่ามพระชา ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร.258-4119, 664-1000 ต่อ 5644, 5646

โทรสาร.2584119

## บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ           บัณฑิตวิทยาลัย มศว ประสานมิตร โทร 5644

ที่ ทม 1007/

วันที่       27 ธันวาคม 2542

เรื่อง ขอบขอมอนุเคราะห์

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นายอนิรุทธ์ ล่ามพระยา นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญาโท เรื่อง “การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอ และนักวิชาการศึกษาในเขตการศึกษา 5 และ 6” โดยมี อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์ และ รองศาสตราจารย์ภาศรีไพโรจน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญาโท ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดา ทักษสุวรรณ หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอบขอมอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายอนิรุทธ์ ล่ามพระยา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

11 มกราคม 2543

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ศึกษาธิการจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายอนิรุทธ์ ล่ามพระยา นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปฏิญานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารงานแผนงาน และพัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาธิการอำเภอและนักวิชาการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 และ 6” โดยมี อาจารย์สุพีพรรณ พัฒนาพานิชย์ และ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปฏิญานิพนธ์ ในกรณี นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนา เครื่องมือการวิจัย โดยขออนุญาตให้ศึกษาธิการอำเภอ และนักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 7 เป็นกลุ่ม ตัวอย่างทดลองตอบแบบสอบถามการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาธิการอำเภอ ตาม ทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ และนักวิชาการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 และ 6 ในระหว่างเดือนมกราคม 2543

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ นายอนิรุทธ์ ล่ามพระยา ได้เก็บข้อมูลในการทำปฏิญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร.258-4119, 664-1000 ต่อ 5644, 5664

โทรสาร.258-4119

11 มกราคม 2543

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ศึกษาธิการจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายอนิรุทธ์ ล่ามพระยา นิติตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปฏิญาณนิพนธ์ เรื่อง “การบริหารงานแผนงาน และพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 และ 6” โดยมี อาจารย์สุพิศพรณ พัฒนาพาณิชย์ และ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปฏิญาณนิพนธ์ ในการนี้ นิติตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนา เครื่องมือการวิจัย โดยขออนุญาตให้ศึกษาริการอำเภอ และนักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 เป็น กลุ่มตัวอย่างทดลองตอบแบบสอบถามการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ตาม ทัศนะของศึกษาริการอำเภอ และนักวิชาการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 และ 6 ในระหว่างเดือนมกราคม 2543

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ นายอนิรุทธ์ ล่ามพระยา ได้เก็บข้อมูลในการทำปฏิญาณนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร.258-4119, 664-1000 ต่อ 5644, 5664

โทรสาร.258-4119

ภาคผนวก ข

### แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

**เรื่อง** การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอตามทัศนะของ  
ศึกษานิเทศก์อำเภอ และนักวิชาการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 และ 6

#### คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการบริหารงานแผนงานและ  
พัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอใน 5 งาน คือ งานข้อมูลและสารสนเทศ งานแผนงานโครงการ  
งานติดตามประเมินผล งานพัฒนาชนบทและ งานกิจการพิเศษ ตามทัศนะของศึกษานิเทศก์อำเภอ  
และ นักวิชาการศึกษา

2. ผู้วิจัยต้องการนำผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้ ไปวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูล  
พื้นฐาน ซึ่งข้อมูลพื้นฐานดังกล่าว จะเป็นประโยชน์สำหรับศึกษานิเทศก์อำเภอ ในการพัฒนาการ  
บริหารแผนงานและพัฒนาชนบท ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับทัศนะของผู้ที่เกี่ยวข้องและ  
สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

3. ในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ขอความกรุณาจากท่านได้ตอบแบบสอบถามตาม  
ทัศนะที่เป็นจริงของท่าน สำหรับคำตอบของท่านผู้วิจัยจะถือเป็นความลับ โดยจะไม่มีการนำไป  
เผยแพร่ใด ๆ ทั้งสิ้น

4. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

**ตอนที่ 1** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 2 ข้อ

**ตอนที่ 2** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ การบริหารงาน  
แผนงานและพัฒนาชนบทในงาน 5 งานของศึกษานิเทศก์อำเภอ จำนวน 54 ข้อ

ตอนที่ 1สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง [ ] หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. สถานภาพการดำรงตำแหน่ง

[ ] ศึกษานิเทศก์อำเภอ

[ ] นักวิชาการศึกษา

2. ดังกััด

[ ] เขตการศึกษา 5

[ ] เขตการศึกษา 6

ตอนที่ 2

**ทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของ  
ศึกษาริการอำเภอ**

**คำชี้แจง** โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการบริหารงาน  
แผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษาริการอำเภอที่ตรงกับความจริงตามทัศนะของท่าน

**ตัวอย่างแบบสอบถาม**

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษาริการอำเภอ	ระดับการบริหารงาน				
		ดีมาก	ดี	ปาน กลาง	ค่อนข้าง ไม่ดี	ไม่ดี
0	การสร้างเครือข่ายข้อมูลให้เกิดความ เชื่อมโยงระหว่างอำเภอและตำบล.....	.....	✓	.....	.....	.....
00	การวิเคราะห์สภาพการศึกษาภายในอำเภอ..	.....	.....	.....	✓	.....

**คำอธิบาย** ข้อ 0 จากตัวอย่างแสดงว่า การบริหารงานการสร้างเครือข่ายข้อมูลให้เกิด  
ความเชื่อมโยงระหว่างอำเภอและตำบลของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะ  
ของท่านอยู่ในระดับ "ดี"

ข้อ 00 จากตัวอย่างแสดงว่า การบริหารงานการวิเคราะห์สภาพการศึกษา  
ภายในอำเภอของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของท่านอยู่ในระดับ  
"ค่อนข้างไม่ดี"

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษานิเทศก์อำเภอ	ระดับการบริหารงาน				
		ดีมาก	ดี	ปาน กลาง	ค่อนข้าง ไม่ดี	ไม่ดี
	<b>งานข้อมูลและสารสนเทศ</b>					
1	การจัดเก็บข้อมูลสถิติทางการศึกษาในอำเภอ.....					
2	การจัดเก็บข้อมูลสถิติทางการศาสนาในอำเภอ.....					
3	การจัดเก็บข้อมูลสถิติทางการวัฒนธรรมในอำเภอ.....					
4	การประมวลผลข้อมูลสถิติทางการศึกษาในอำเภอ.....					
5	การประมวลผลข้อมูลสถิติทางการศาสนาในอำเภอ.....					
6	การประมวลผลข้อมูลสถิติทางการวัฒนธรรมใน อำเภอ.....					
	<b>งานแผนงานโครงการ</b>					
7	การศึกษาวิเคราะห์ สภาพและปัญหาทางการศึกษา ในอำเภอ.....					
8	การศึกษาวิเคราะห์สภาพและปัญหาทางการศาสนา ในอำเภอ.....					
9	การศึกษาวิเคราะห์สภาพและปัญหาทาง การวัฒนธรรมในอำเภอ.....					
10	การศึกษานโยบายแผนงานและโครงการของรัฐบาล และกระทรวงศึกษานิเทศก์.....					
11	การจัดทำแผนพัฒนา การศึกษา การศาสนา และ การวัฒนธรรมประจำปีของอำเภอ.....					
12	การจัดทำแผนพัฒนาการกีฬาประจำปีของอำเภอ.....					
13	การเสนอของบประมาณประจำปีของ สำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ.....					
14	การวางแผนบริหารงบประมาณประจำปีของ สำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ.....					

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษาริการอำเภอ	ระดับการบริหารงาน				
		ดีมาก	ดี	ปาน กลาง	ค่อนข้าง ไม่ดี	ไม่ดี
15	การจัดทำแผนปฏิบัติงาน การศึกษา การศาสนา และ การวัฒนธรรมประจำปีของอำเภอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
16	การปฏิบัติตามแผนงานโครงการประจำปีของอำเภอ	.....	.....	.....	.....	.....
17	การประสานการปฏิบัติตามแผนงานและโครงการ ประจำปีของอำเภอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
18	การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตาม แผนงานและโครงการประจำปีของอำเภอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
<b>งานติดตามประเมินผล</b>						
19	การติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามแผนงานและ โครงการประจำปีของอำเภอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
20	การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามกฎหมาย	.....	.....	.....	.....	.....
21	การติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามแนว ปฏิบัติงานของสถานศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....
22	การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบาย เร่งด่วนของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาริการ.....	.....	.....	.....	.....	.....
23	การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการ พิเศษของกระทรวงศึกษาริการ.....	.....	.....	.....	.....	.....
<b>งานพัฒนาชนบท</b>						
24	การสำรวจปัญหาและความต้องการในการพัฒนา ของประชาชนในเขตอำเภอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
25	การให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในอำเภอ...	.....	.....	.....	.....	.....
26	การสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาชนบทของ องค์การบริหารส่วนตำบล.....	.....	.....	.....	.....	.....
27	การตรวจสอบความเป็นไปได้ของแผนพัฒนาชนบท ขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษาธิการอำเภอ	ระดับการบริหารงาน				
		ดีมาก	ดี	ปาน กลาง	ค่อนข้าง ไม่ดี	ไม่ดี
28	การประสานการปฏิบัติตามแผนพัฒนาชนบทใน ระดับตำบล.....					
29	การสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาชนบทของ องค์การบริหารส่วนตำบล.....					
30	การติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามแผนพัฒนา ชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบล.....					
31	การจัดกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์พื้นฐานทาง อาชีพของประชาชนในอำเภอ.....					
32	การจัดกิจกรรมส่งเสริมการกีฬาในอำเภอ.....					
33	การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจใน หลักสูตรทางศาสนาแก่ประชาชนในอำเภอ.....					
34	การจัดกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในอำเภอ.....					
35	การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้พื้นฐานแก่ประชาชน ในอำเภอ.....					
36	การจัดตั้งกลุ่ม สนับสนุนการพัฒนางานด้าน การศึกษาในอำเภอ.....					
37	การจัดตั้งกลุ่ม สนับสนุนการพัฒนางานด้าน การศาสนาในอำเภอ.....					
38	การจัดตั้งกลุ่ม สนับสนุนการพัฒนางานด้าน การวัฒนธรรมในอำเภอ.....					
	<b>งานกิจการพิเศษ</b>					
39	การดำเนินการงานการศึกษาเพื่อความมั่นคง แห่งชาติ (สศม.ศธ.).....					
40	การดำเนินการงานป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา (ปปส.ศธ.).....					

ข้อ	การบริหารงานแผนงานและพัฒนามาชนบท ของศึกษาราชการอำเภอ	ระดับการบริหารงาน				
		ดีมาก	ดี	ปาน กลาง	ค่อนข้าง ไม่ดี	ไม่ดี
41	การดำเนินการงานป้องกันการค้าความไม่สงบ ในสถานศึกษา (นปค.ศร).....					
42	การดำเนินการงานอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.ศร).....					
43	การดำเนินการงานโครงการพระราชดำริ.....					
44	การดำเนินการงานขยายโอกาสทางการศึกษา.....					
45	การดำเนินการงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและ วินัยของเยาวชน.....					
46	การดำเนินการงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและ วินัยของประชาชน.....					
47	การดำเนินการงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและ วินัยของข้าราชการ.....					
48	การดำเนินการงานยกย่องเชิดชูเกียรติหน่วยงาน สถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาที่มีผลงาน ดีเด่น.....					
49	การดำเนินการงานส่งเสริมการศึกษา เพื่อพัฒนา อาชีพในสถานศึกษา.....					
50	การดำเนินการงานประสานการรับนักเรียน นักศึกษา.....					
51	การดำเนินการงานป้องกันอุบัติเหตุในอำเภอ.....					
52	การดำเนินการงานคุ้มครองผู้บริโภคในอำเภอ.....					
53	การดำเนินการงานคัดเลือกโรงเรียนและนักเรียน รางวัลพระราชทาน.....					
54	การดำเนินการงานกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ ที่จังหวัด มอบหมาย.....					

## ประวัติย่อผู้วิจัย

เกิดวันที่ 1 กันยายน พุทธศักราช 2498  
 สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท  
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 333/1 หมู่ 5 ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง  
 จังหวัดชัยนาท 17000  
 ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน ศึกษาธิการอำเภอเมืองชัยนาท  
 สถานที่ทำงานปัจจุบัน สำนักงานศึกษาธิการอำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท 17000  
 ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2512 มัธยมศึกษาปีที่ 3 แผนกช่างก่อสร้าง จากโรงเรียนการช่างชัยนาท

พ.ศ. 2516 ป.กศ. จากวิทยาลัยครูนครสวรรค์

พ.ศ. 2519 พ.ม. สมัครงสอบด้วยตนเอง

พ.ศ. 2525 ค.บ. (วิชาเอกภาษาไทย) จากวิทยาลัยพินุลสงคราม พิษณุโลก

พ.ศ. 2543 กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

## ประวัติการรับราชการ

พ.ศ. 2518 ครูโรงเรียนวัดบ้านใหม่ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

พ.ศ. 2520 ครูโรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท

พ.ศ. 2522 ครูโรงเรียนวัดหัวหว้า อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท

พ.ศ. 2528 ครูโรงเรียนวัดหนองจิก อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท

พ.ศ. 2529 ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านเนินไม้ อำเภอมโนรมย์ หวัดชัยนาท

พ.ศ. 2529 ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านท่าไม้ อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

พ.ศ. 2530 ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอกิ่งอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

พ.ศ. 2530 ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอคำคากล้า จังหวัดสกลนคร

พ.ศ. 2531 รักษาการในตำแหน่งศึกษาธิการอำเภอกิ่งอำเภอเจริญศิลป์  
 จังหวัดสกลนคร

พ.ศ. 2532 ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์

พ.ศ. 2533 ศึกษาธิการอำเภอกิ่งอำเภอนิคมน้ำอุ่น จังหวัดสกลนคร

พ.ศ. 2534 ศึกษาธิการอำเภอคำคากล้า จังหวัดสกลนคร

พ.ศ. 2535 ศึกษาธิการอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท

พ.ศ. 2542 ศึกษาธิการอำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท

การบริหารงานแผนงานและพัฒนารูปแบบของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของ  
ศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6

บทคัดย่อ  
ของ  
อนิรุทธ์ ล่ำมพระยา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา  
มีนาคม 2543

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษา และเปรียบเทียบการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ของศึกษาริการอำเภอ ในแต่ละงาน จำแนกตามตัวแปรสถานภาพและเขตการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ศึกษาริการอำเภอ เขตการศึกษา 5 และ 6 จำนวน 98 คน นักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 5 และ 6 จำนวน 98 คน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถาม เกี่ยวกับการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ที่ผู้วิจัย สร้างขึ้นเอง ใน 5 งาน ได้แก่ งานข้อมูลและสารสนเทศ งานแผนงาน โครงการ งานติดตามประเมินผล งานพัฒนาชนบทและงานกิจการพิเศษ การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบการบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบท ตามตัวแปรสถานภาพและเขตการศึกษา โดยใช้ t - test (Independent)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 และ 6 อยู่ในระดับดี
2. การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอ ในเขตการศึกษา 5 และ 6 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของนักวิชาการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 และ 6 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. การบริหารงานแผนงานและพัฒนาชนบทของศึกษาริการอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาริการอำเภอและนักวิชาการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 งาน คือ งานแผนงาน โครงการ งานติดตามประเมินผล และงานพัฒนาชนบท ส่วนงานข้อมูลและสารสนเทศ และงานกิจการพิเศษ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

PLAN AND RURAL DEVELOPMENT ADMINISTRATION OF DISTRICT EDUCATION  
OFFICERS ACCORDING TO THE OPINIONS OF THE DISTRICT EDUCATION  
OFFICERS AND EDUCATION OFFICERS IN EDUCATION REGION 5 AND 6

AN ABSTRACT  
BY  
ANIRUT LAMPRAYA

Presented in partial fulfillment of the requirements for the  
Master of Education degree in Educational Administration  
at Srinakharinwirot University

March 2000

The purposes of this research were to study the plan and rural development administration of District Education Officers according to the opinions of the District Education Officers and Education Officers and to compare of the plan and rural development administration of District Education Officers in each task according to position and Education Region.

The sample of this study were 98 District Education Officers and 98 Education Officers in the Education Region 5 and 6. The instrument for collecting data was a 5- rating scale questionnaire including 5 tasks of plan and rural development Administration i.e. data and information, plan and project, follow-up and evaluation, rural development, and special tasks. Data were analyzed by means, standard deviation, and t-test (independent).

The findings of this study were as follows:

1. Plan and rural development administration of district Education Officers according to the opinion of the District Education Officers and Education Officers in the Education Region 5 and 6 were at the good level.
2. Plan and rural development administration of District Education Officers according to the opinion, of the District Education Officers in Education Region 5 and 6 was significantly different at the .05 level.
3. Plan and rural development administration of District Education Officers according to the opinions of the Education Officers in Education Region 5 and 6 was not significantly different.
4. Plan and rural development administration of District Education Officers according to the opinions of the District Education Officers and Education Officers was significantly different at the .05 level in 3 tasks i.e. (1) plan and project, (2) follow-up and evaluation, and (3) rural development. and was not significantly different in data and information and special tasks.